Лабець, одна половина розпиленої колоди у давнину на Криворіжжі.

Лабораторна, **вулиця** житломасиве Весела Дача Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 50-х. Розвитку набула в 60-х. Довж. 1,6 тис. м, ширина 7 м. Має 29 держ. будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Обслуговує 25 в/з.

Лабутін Сергій Петрович (13.5.1953, Сахалін). Чл. СПУ (1995). Зак. Сахалінське мореходне уч-ще (1985), Інгулецьк. гірнич. тех-м (1990). У 1968-1973 чоботар, пожежник у м.Холмськ (Сахалін.обл.). У 1973-1977 лісоруб Велико-Муртинськ. лісгоспу (Сибір). У 1977-1986 слюсар, водій, майстер на Сахаліні.У 1986-1996 слюсар, теплотехнік, заст.директора ПК "Будівельник", нач. ЖЕКу. У 1992 заснував Спілку письменників Кривбасу. З 1996 заст. голови Київ. організації СПУ з питань міжнарод. зв'язків. Автор прози "Давай поговорим" (1989), "Черемховый август" (1991), "Матушка речка" (1993), "Тайна "Золотой Долины"" (1993). Деякі вірші покладені на пісні.

Лава, **1.** Дошка для сидіння. **2.** Вид козачої атаки. **3.** Забій у шахті.

Лаванда (Lavatera), рід рослин родини губоцвітних, нараховує близько 25 видів. Батьківщина – Середземномор'я. У Кр. Розі на присадибних ділянках найбільш поширена **Л. колоскова** – вічнозелений, сіруватоопушений півкущик, висотою 20-60 см. Листки супротивні, сидячі. Квітки утворюють колосоподібні суцвіття. Плід з чотирьох горішків. Культивують як ефіроолійну та лікарську рослину. Лавандова олія має антисептичні властивості.

Лаватера (Lavatera), рід одно- та багаторіч. трав'янистих рослин родини мальвових. **Л. тюрінгська** – багаторіч. сіроповстиста рослина висотою 50-200 см з 3-5 лопатевими округлониркоподібними листками. Квітки великі в китицеподібно-волотеподібному суцвітті. Пелюстки яскраво-рожеві. Цвіте VI-IX. У Кривбасі зустрічається часто по балках, чагарниках, на відкритих місцях. Лікарська. Препарати л. т. мають обволікаючі і протизапальні властивості. У декоративному квітникарстві Кр. Рогу культивують **Л. тримісячну,** що походить з Азії, Австралії. Трав'яниста рослина, стебло прямостояче, розгалужене, 60-100 см заввишки, волосисте. Листки чергові, серце- або ниркоподібні, зубчасто-городчасті. Квіти поодинокі, лійкоподібні, 6-8 см у діаметрі, білі, рожеві, червоні. Цвіте VI-IX. Розмножується насінням. Використовують для високих груп, масивів на газоні, зрізу.

"Лавелі", колектив естрадної пісні створен. у 1998 у скл. ПК ВАТ "Криворізький залізорудний комбінат" за ініціативою Л.А.Погребняк. Відвідує 22 дитини віком 6-17 років. Поділяється на молодшу, середню, старшу групи. У репертуарі пісні місцевих авторів, сучас. естрадні пісні.

Лавка, невелика крамниця у давнину на Криворіжжі. Розподілялися: продуктова л., залізна л., гончарна л., шорна л. тощо. Також л. називали довгий стілець, ослін без спинки.

Лавочкіна, **вулиця** житломасиву Верабове Жовт. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 50-х. До 1975 мала назву вулиця 2-а Гюго. Довж. до 800 м, ширина 7 м. Має 24 будинки. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь авіаконструктора Лавочкіна Семена Олексійовича (11.9.1900, Смоленськ – 9.6.1960, Москва). Ген.-майор інж.-техн. служби (1944), двічі Герой Соц. праці (1943, 1956). Під керівництвом Л. створено літаки-винищувачі ЛаГГ-3, Ла-5, Ла-7, Ла-190, Ла-200. Держ. премія СРСР (1941, 1943, 1946, 1948). Обслуговує 40 в/з.

Лавр благородний (Laurus nobilis), рослина родини лаврових. Батьківщина – Середземномор'я, Канарські о-ви, Західне Закавказзя. Кущ або дерево до 8 м висотою. Листки чергові, прості, цілокраї, голі, продовгуваті, довжиною 8-15 см, шириною до 5 см, на коротких черешках, багаті на ефірні масла. Культивується як пряна, ефіроолійна та декоративна рослина. У Кр. Розі вирощується як кімнатна, оранжерейна рослина.

Лаврентьєв Анатолій Андрійович (1914, Владимирська обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. Працював у кол-пі. Уч. війни з Японією у скл. 204 ТП. До 1955 служив в

армії, підполковник. Працював у тр-ті "Криворіжтальконструкція". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки (2).

Лавренцов Олександр Сергійович (15.12.1972, Одеська обл.). Майстер спорту. Футболіст. Воротар. Виступав за "Дунаєць" (Ізмаїл), "Верес" (Рівне), СК Миколаїв. У "Кривбасі" у 1998-2000. Провів 57 матчів, пропустив 43 голи. У числі 33 кращих футболістів України (1998-1999). У першому колі 8-го чемпіонату у домашніх матчах не пропустив жодного голу, що є рекордом України. Бронз. призер чемпіонату України 1998-1999, 1999-2000. Чл.збірної України, уч. єврокубків 1998-1999. Грає у команді «Крила Рад» (Росія).

Лавреньов Олексій Павлович (1.9.1930, Воронезька обл.). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1968). У 1955-1991 бригадир слюсарів, ст. інженер, секретар партбюро управління голов. енергетика, заст. нач. відділу кадрів КМЗ/КМК. З берез. 1991 директор музею бойової і труд. слави ком-ту "Криворіжсталь", голова ради ветеранів, чл. президії міськради ветеранів. Відмінник освіти. Веде виховну роботу серед молодих працівників ком-ту. Нагородж .знак. "За заслуги перед містом".

Лаврешин Микола Григорович (5.4.1949, Рязанська обл.). Ген.-майор (1992). Зак. Акад. бронетанк. військ (1977), Акад. Генштабу СРСР (1988). В арм. з 1966. У 1970-1977 ком-р танк.взводу, роти, батальйону. У 1980-1988 нач. штабу, ком-р танк. полку, нач. штабу ТД ЗакВО. У 1990 ком-р мотодивізії. У 1990-1993 ком-р підшефного Криворізьк. з'єднання. З 1996 військ. комісар Дніпропетров. обл. Нагородж .орд. Червоної Зірки, "Знак Пошани".

Лаврик, лаврове листя у давні часи на Криворіжжі.

Лавриненко Вадим Петрович (9.5.1945, Одеса – 17.1.1999, Кр. Ріг). Діяч культури. Освіта вища. З 1996 балетмейстер театру "Академія Руху". Ставив спектаклі, грав провідні ролі. Залишив помітний слід у культур. житті Кр. Рогу.

Лавриненко Валерій Павлович (25.10.1940, Донецька обл.). Засл. працівник промисловості України (1994). Зак. Харків. інж.-економіч. ін-т (1963).У 1963-1965 інж., у 1965-1966 секретар ком-ту ЛКСМУ. У 1966-1987 нач. сектора, лабораторії, у 1988-1990 нач. відділу підготовки кадрів, у 1990-1997 нач. відділу управління персоналом, у 1997-1999 заст. голов. економіста, з 1999 нач. відділу управління персоналом ком-ту "Криворіжсталь". Умілий організатор виробництва. Автор наук. праць з проблем металург. промисловості.

Лавриненко Володимир Пилипович (28.9.1928, Кіровоград. обл. – 9.5.1999, Кр. Ріг). Науковець. Зак. КГРІ (1956). У 1948-1950 маркшейдер ШУ "Жовта Річка". У 1956-1999 асистент, ст. викладач, доцент кафедри підзем. розробки КГРІ / КТУ. Кандидат тех. наук (1961). Відомий спеціаліст в галузі технології підзем. розробки і гірнич. тиску. Автор 180 наук. праць, 6 винаходів. Сріб. медалі (2) ВДНГ СРСР. Відмінник вищої освіти. Створив новий напрямок у видобутку руди, розвинув теорію управління масивом гірнич. порід.

Лавриненко Марія Якимівна (1929). Новатор сільгосп. Освіта середня. У 1947-1985 телятниця держплем.з-ду "Червоний шахтар". Досягла значних успіхів у тваринництві. Наставник. Нагородж. орд. Леніна, Жовтневої Революції, "Знак Пошани".

Лавроненка, **вулиця** житломасиву МОДР Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 30-х. Розвитку набула в 40-х. Довж. 850 м, ширина 9 м. Має 39 держ. будинків. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь Героя Рад. Союзу І.В.Лавроненка. Обслуговує 25 в/з.

Лавроненка І. В. меморіальна дошка, встановлена на початку одноймен. вулиці у Ц.-Міськ. р-ні у 1967. Являє залізобетонну тумбу і вмонтовану в неї розетку з написом на мармурі, що вулиця носить ім'я Героя Рад. Союзу І. В. Лавроненка.

Лавроненко Геннадій Геннадійович (19.2.1989, Кр. Ріг). Спортсмен. Освіта н/середня. Займається карате-до у СК "Цунамі" з 1997, тренер С.В.Петренко. Призер чемпіонату світу (Угорщина, 2001), сріб. призер (1999, Кр. Ріг), чемпіон України (2000, 2001, Київ).

Лавроненко Іван Васильович (9.2.1922, Кр. Ріг – 6.6.1944, Тернопільська обл.). Герой Рад. Союзу (26.10.1944). Зак. Криворізьк. аероклуб, Качинське авіауч-ще (1940). Уч. ВВВ з берез. 1943 у скл. 239 ВАП 235 ВАД. Ст.лейтенант, заст. ком-ра ескадрильї. Над Кубанню знищив 6 літаків. 20.8.1943 над м. Котельва провів бій 2 рад. винищувачів проти 35. Над м. Ахтирка пораненим провів повітряний бій і збив 3 літаки. Водив групу на Хмельницький, збили 5 "Ю-88". 6.6.1944 патрулював над м. Станіслав. Повертаючись на аеродром, зустрів 2 ворожих літаки. Один збив. Потрапив під вогонь зеніток. Здійснив 163 б/вильотів, провів 32 бої, 21 розвідку, збив 15 літаків. Ім'я носять вулиці у Кр.Розі, Чорткові. Похован. у Чорткові. Ім'я на стелі Героїв у Кр. Розі. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки.

Лавроненко Олексій Романович (1941, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1959 працював прохідником ШПУ №3 тр-ту "Кривбасшахтопроходка". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст., знак "Шахтарської слави" 3 ст.

Лагода, ремонт у давнину на Криворіжжі.

Лагода Павло Семенович (1896, Кр. Ріг - ?). Уч. рев. руху. Освіта н/середня. Уч. рев. подій 1917 на Криворіжжі. З січ. 1920 перебував у скл. кавбригади Г.І. Котовського. У боях виявив мужність і героїзм. Нагородж. орд. Червоного Прапора РРФСР. Доля невідома.

Лада, язичницька слов'янська богиня весни, шлюбу, щастя, молодості, кохання, врожаю, подавальниця земних благ. Дружина Стрибога, мати Лелі. Від її ім'я походять слова: лади (заручення), ладно, нелад. Об'єкт культу прадавніх жителів Криворіжжя.

Ладан (від грец. – ladanon), ароматична смола, яку виділяють деякі рослини. Одержують підсічкою кори, головним чином, ладанного дерева (босвелії священної) та деяких інших видів роду босвелія, які ростуть в Схід. Африці. Застосовують для ароматичного куріння при православних релігійних обрядах на Криворіжжі та як антисептик.

Ладигіна, **провулок** розташован. у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладен. в 20-х. Розвитку набув в 30-х. До 1975 мав назву провулок 4-й Лермонтова. Довж. 210 м, ширина 9 м. Має 21 будинок. Вкритий асфальтом, багатий на зелені насадження. Обслуговує 2 в/з.

Ладиженський Петро Анатолійович (10.11.1946, Хмельницька обл.). Композитор. Зак. Київ. консерваторію (1972). У 1972-1985 працював викладачем у Криворізьк. музуч-щі. З 1985 на творчій роботі у Новосибірську. Балет "Вій" (1977), "Місяць зростає на небосхилі" (1977), кантата "Нам посміхається сонце" (1968), "Кращої справи не знати" (1977), "Кантата для мільярдів голосів" (1978), симфонія (1972), сюїта з балету "Вій" (1978). Романси на вірші К.Кулієва (1968), іспанських (1980), африканських поетів (1982). Обробка народних пісень. Автор збірних диктантів для музикантів (1976).

Ладо, язичницький слов'янський бог світла, краси, миру, радості, любові, весілля, злагоди та благополуччя. Об'єкт культу прадавніх жителів Криворіжжя.

Ладозька, вулиця, житломасиву Окунівка Жовт. р-ну. Закладена в 30-х. Розвитку набула в 50-60-х. Довж. 1,3 тис. м, ширина 7 м. Має 35 приват. будинків. Багата на зелені насадження. Названа на честь озера Ладозьке на півн. Росії. Обслуговує 53 в/з.

"Ладушки", вокально-хореографічна студія створена у 1997 у скл. ПК металургів. Відвідує 42 дітей віком до 12 років. У репертуарі музич. композиції. Уч. фестивалів і конкурсів. Керівник Г.А.Камінська.

Лаж, здача(гроші) при купівлі товару або доплата при обміні у давнину на Криворіжжі.

Лазарев Віктор Дмитрович (18.3.1928, Ярослав.обл. - 27.07.1977, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1946-1954 працював у Моск. порту. У 1954-1955 слюсар з-ду "ЗіЛ" ім. Лихачова. У 1955-1977 скреперист, слюсар ш. "Центральна" РУ ім. XX партз'їзду. Нагородж. орд. Леніна.

Лазарев Віктор Кузьмич (20.6.1939, Кр. Ріг). Засл. працівник промисловості України(1994). Освіта середня. З 1957 слюсар, бригадир з ремонту обладнання ком-ту

“Криворіжсталь”. Новатор виробництва, ударник п'ятиліток, переможець змагань. Почес. грамота Мінчормету України (1978).

Лазарева-Захарова Раїса Іванівна (28.09.1925, Вологодська обл.). Почес. громадянин с.Чкаловка (1990). Освіта середня. Уч. ВВВ з верес. 1942. У скл. санроти 30 гв ПДП 10 гв. ПДО визволяла Криворіжжя. Відзначилася у боях на Інгулецьк. плацдармі. Працювала у банк. системі бухгалтером. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст..

Лазаревич Геннадій Петрович (1927). Гірнич. керівник. Освіта вища. Ветеран РУ ім. Дзержинського. У 1967-1970 нач. ш. “Комунар”, у 1970-1973 голов. інж. ш. “Гігант”. Умілий організатор процесу видобутку руди. Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.

Лазаренко Василь Степанович (1909, Кр. Ріг). Почес. гірник. Освіта середня. У 1924-1936 гірник, секретар ком-ту ЛКСМУ РУ ім. К.Лібкнехта. Актив. учасник відбудови рудника. Редактор газ. “Ударник”. У 1938-1939 секретар міськкому ЛКСМУ. Уч. ВВВ з червня 1941. Заст. ком-ра танк. полку. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст.

Лазаренко Євген Костянтинович (26.12.1912, Харків – 1.1.1939, Київ). Акад. АН України (1969). Д.Г/М.Н. Засл. діяч науки і техніки України (1961). Зак. Харків. ун-т (1934). Працював у геологіч. ком-ті. У 1969-1971 директор Ін-ту геологіч. наук АН України. Почес. доктор Люблінськ. ін-ту. Президент Укр. мінералогіч. тов-ва. Вивчав проблеми мінералогії та генезису руд Кривбасу. Держ. прем. України (1973). Нагородж. орд. “Знак Пошани” (2), Почес. Грамотою Президії Верх. Ради. України.

Лазарет військового поселення Кр. Ріг, за думкою істориків, діяв з 20-х років XIX ст. У 1842 позначався на карті Кр. Рогу як самостійна одиниця.

Лазебник Станіслав Юхимович (4.5.1937, Кр. Ріг). Дипломат. Зак. Київ. ун-т (1960). У 1960-1970 коментатор, голов. редактор голов. редакції програм мовлення на закордон., Держтелерадіо України. У 1975-1995 керівник Секретаріату тов-ва зв'язків з українцями за межами України. У 1995-1997 нач. Управління країн СНД Мін. закордон. справ України. У 1997-1999 заст. виконавчого Секретаріату СНД. З 1998 радник Посольства України в Рос. Федерації. Надзвичайний і Повноважний Посол України (1997).

“Лазер-ГР”, товариство з обмеженою відповідальністю, засноване у трав. 1997 за ініціативою В.А.Коротача. Виготовляє сувеніри, значки, медалі, оформляє напис на камені, склі ін.. Має унікальну лазерну установку. Виготовило перші зразки герба Кр.Рогу, меморіал. дошки Г.Гутовського, Г.Синиці, ін.. Працює 15 чол. Серед них дизайнери, художники, макетники, графіки ін.. Займається оформленням вітражів, реклами. Директор В.В, Домакур.

Лазо, вулиця мкрн. Перемога Дзерж. р-ну. Закладена в кінці 40-х рр.. Розвитку набула в 50-60-х. Довж. 400 м. Пл. 2000 кв. м. Має 20 приват. будинків. Багата на зелені насадження. Названа на честь героя гром. війни на Далек. Сході Лазо Сергія Георгійовича (7.3.1894, Молдова – 1920). Керував партизан. рухом на Далекому Сході. Закатован. японцями. Обслуговує 7 в/з.

Лайдак, нероба, ледар у давнину на Криворіжжі.

Лайок Володимир Макарович (1904, Одеса – серп. 1966, Москва). Ген-лейтенант. Освіта вища. З 1917 працював на меблевій фаб-ці в Одесі. У 1923-1941 на парт. роботі, зокрема секретар Полтав. обкому КП(б)У. Уч. ВВВ з лип. 1941. Під час визволення Кр. Рогу чл. Військ. ради 3-го Укр. фр. Брав участь у плануванні Нікопольсько-Криворізьк. операції. Займав керівні посади у Збройних Силах СРСР. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора, Суворова 1 ст., Кутузова 1,2 ст., Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки.

Лаки (нім. Lack), розчини плівкоутворювачів в органічних розчинниках або воді. Тонкі прошарки лаків висихають з утворенням твердих, блискучих, прозорих покриттів, призначення яких – захист виробів від агресивних агентів, декоративна обробка поверхні. Л. – основа емалевих фарб, ґрунтовок, шпатльовок, одна з видів продукції Криворізьк. сурикового заводу.

Лаконос (Phytolacca), рід рослин родини лаконосних, налічує 35 видів у тропічних та субтропічних областях Африки та Європи. Батьківщина – Північ. Америка. **Л. американський** – багаторічна трав'яниста рослина. Стебла товсті, соковиті, прямостоячі, 1 – 3 м. заввишки. Листки чергові, еліптичні, цілокраї. Квітки дрібні, двостатеві, в довгих китицях. Плід ягодоподібний. Цвіте у червні-серп. На Криворіжжі розводять як декоративну та лікарську рослину. Використовують як послаблюючий, сечогінний, блювотний і глистогінний засіб.

Лалака, людина з дефектом мови або німа у давні часи на Криворіжжі.

Лампа, посудина для освітлення житла у давнину на Криворіжжі. Л. заправляли олією, рідким салом, пізніше гасом. Мала поширення до початку 60-х років XX ст..

Лампада, масляний світильник з латуні та скла, що підвішувався на ланцюжках у "червоному" кутку перед іконами у кожній оселі у давні часи на Криворіжжі.

Лампач, давня назва земляної або глиняної цегли у суміші із соломою, з якого будували споруди.

"Ланд", міський осередок асоціації незалежних дистриб'юторів. Створен. у берез. 1999. Налічує 12 активістів. Голова О. В. Єрошкіна.

Ландау, вулиця мкрн. Соцмісто Дзерж. р-ну. Закладена у середині 30-х в зв'язку з будівництвом з-ду "Криворіжсталь". Складалася з бараків. Розвитку набула в 50-60-х. До 1968 мала назву вулиця Свободи. Довж. 460 м. Пл. 2,5 тис.кв.м. Кількість будинків – 13. В основному проживають робітники КМК. Названа на честь відом. фізика Ландау Лева Давидовича (22.1.1908, Баку - 1.4.1968, Москва). Зак. Ленінград. ун-т (1927). Працював в Ін-ті фіз. проблем АН СРСР. Піддавався репресіям у кінці 30-х. Акад. АН СРСР (1946). Герой. Соц. праці (1954). Нобелівська, Ленінська, Держ. прем. СРСР. Обслуговує 6 в/з.

Ландер Ольга Олександрівна (1903, Москва – 70-ті, там же). Фронтовий фотокор. У фотопресі з кінця 20-х. Працювала у провідних видавництвах Москви. Друкувалася у центр. журналах і газетах. Уч. ВВВ з лип. 1941. За часів боїв за Кр. Ріг фотокор. газети 37 А. Автор багатьох фотознімків визволителів Криворіжжя. Згодом працювала у Москві. Нагороджена орд. Червоної Зірки.

"Ландиш", садівницьке товариство шахти "Саксагань". Засноване в 70-х у Ц.-Міськ. р-ну. Пл. 8,6 га. Має 165 ділянок.

Ландшафт, складне однорідне природне утворення, яке складається із взаємопоєднаних компонентів — літологічної основи, рельєфу, клімату, вод, ґрунтів і рослинного світу, займає об'єм простору і розвивається в часі. Територіальну структуру ландшафтних геосистем регіонів утворюють ландшафти наступних рівнів — місцевості, урочища, підурочища, фації. Ландшафтна фація — це елементарна та найменша за розмірами ландшафтна геосистема, яка розвинута в межах одного елементу мезорельєфу або окремої форми мікрорельєфу, характеризується однорідними мікрокліматом, ґрунтом, геологічними породами, режимом зволоження, рослинним угрупованням. За останніми ландшафтні фації і виділяються Фації є основною ланкою масоенергопереносу межах більш крупних ландшафтів. Досліджуються на природничо-географічних стаціонарах. Подібні за будовою фації утворюють варіанти ландшафтних геосистем. Споріднені за будовою, типом водогеохімічного режиму (промивний, випітний, непромивний), функціонально-динамічними процесами, місцеположенням в рамках одного більш крупного елементу мезорельєфу (наприклад — схил або днище балки, поверхня або уступ надзаплавної річкової тераси) фації становлять ландшафтне підурочище. Схожі за організацією підурочища, при їх класифікації, об'єднуються у підвиди ландшафтів. Ландшафтне урочище являє собою просторове, генетичне та динамічне поєднання підурочищ та фацій, тому урочища в розмірній ієрархії ландшафтів знаходяться вище них. Урочища формуються в межах однієї форми мезорельєфу (наприклад - балка, річкові тераси, яр, моренний горб. суфозійний під тощо) та на однорідних поверхневих геологічних відкладах. Урочища часто мають власні назви. На типологічному рівні

подібні урочища поєднуються у види ландшафтів. Самою крупною ландшафтною геосистемою локального рівня організації є — місцевість. Цю геосистему розуміють як ряд урочищ, спільних за походженням, просторово об'єднаних, взаємопов'язаних за часом свого виникнення та характерними функціонально-динамічними процесами. Місцевості формуються на єдиній літогенній основі — подібні гірські відклади та єдиний генетичний тип мезорельєфу. Прикладами місцевостей можуть бути — надзаплавно-терасові, заплавні, рівнинно-подові вододільні схилові та ін. У класифікації місцевості належать рівню — рід ландшафтів.

Лантух, рядно, яким чумаки накривали сіль, везучи її з Криму, пізніше мішок, пошитий з рядна. У давнину на Криворіжжі.

"Ланцюгова реакція", рок-група, створена у 1985 у скл. ПК "Народний дім". Відвідують 10 чол. У репертуарі сучасні ритми. Уч. фестивалів і конкурсів. Керівник Ю.В. Самарець.

Ланько Ігор Сидорович (26.10.1925, Полтав. обл.). Архітектор. Зак. Київ. інж.-буд. ін-т (1950). Автор архітектурної частини монументів і пам’ятників М.Островському у Шепетівці, монумента “Перемога” у Кр. Розі (1968). Канд. архітектури (1966). Автор наук. праць.

Лапенко Федір Опанасович (25.2.1915, Кіровоград. обл. – 1982, Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. медін-т (1955). З 1956 лікар, зав. травматологіч. відділенням, зав. грязеводолікарнею 2-ї міськ. лікарні. Лікар вищої категорії. Відмінник охорони здоров'я. Нагородж. орд. “Знак Пошани”.

Лапка, пристрій для підбивання взуття у давнину на Криворіжжі.

Лаппо-Данилевського С.О. маєток “Рай-Поле”, за дореволюційних часів розташовувався на р. Саксагань у Верхньодніпровськ. повіті. Займав пл. 3,7 тис. десятин, з них 3 тис. здавалися в оренду. Вирощувалася ярова пшениця. Існувала племінна вівчарня. Проводилося штучне озеленення. Пограбован. за часів гром. війни.

Лаптєва, Диконського і Мухіна, акціонерне товариство, основане у кінці 90-х . XIX ст. на кошти цих підприємців. Володіло малопотуж. рудником на Тарапаківськ. пласту. Розробка велася кар’єрним способом. Розпалося під час гром. війни.

Ларжевський Василь Іванович (10.9.1942, Кіровоград. обл.). Новатор виробництва. Зак. Криворізьк. електромех. тех-м (1969). У 1959 – 1960 працював теслею у кол-пі Кіровоград. обл. У 1960 – 1967 тесля БУ № 5 тр-ту “Криворіжпівнічрудбуд”. З 1967 машиніст, механік, нач. цеху випалу, заст. нач. фаб-ки огрудкування ЦГЗК. Умілий організатор виробництва, переможець змагань, ударник п’ятирічок, наставник. Стояв біля витоків ЦГЗК. Один з кращих збагачувальників Кривбасу 70-90-х. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Ларіна ім. артіль, діяла у Кр. Розі на початку 20-х XX ст. Організована представником єврейськ. громади. Серед ін. вирощувалася худоба, утримувалися дійні корови. Під час голоду 1921 забезпечувала молоком дітей Тарапаківськ. сел., опікувалася місцевою школою. Працювало до 60 чол. Згодом занепала.

Ларінська машинно-тракторна станція, відкрита у 1935. Обслуговувала кол-пи Красінськ. куща. Мала 15 тракторів, 5 комбайнів, 8 жаток. У серп. 1941 евакуйована на схід. Відновила діяльність у 1944. Діяла до 1955, ліквідована шляхом передачі техніки місцевим кол-пам і рад-пам.

Ласа, слід від праски на тканині (пропалина) у давнину на Криворіжжі.

Ласка (Mustela nivalis), представник родини кунових ряду хижих ссавців. Поширена на території Європи, в Півн. Африці, у Малій, Півн. та Серед. Азії, Півн. Америці. В Україні – по всій території. На Криворіжжі мешкає на полях, у лісосмугах, на відвалах, у місті. Влітку живе у норах, виритих у ґрунті, часто для цього використовує нори нориць, яких попередньо з’їдає. Взимку може жити в скирдах соломи, де скупчуються миші, а також у купах дров, будівлях. Живиться переважно норицями і мишами. Активна цілий рік. На Криворіжжі мають охристо-буруватий колір спини та білий знизу. Народжує 3-12 малят

один раз на рік. Чисельність залежить від чисельності мишовидних гризунів. Л. – красивий, дуже швидкий звірок, знищує велику кількість шкідників с/госп. Корисна.

“Ластівець”, колгосп, організован. в 1931 у с. Вільна Долина Недайводськ. сільради. Мав 750 га землі. Займався вирощуванням зернових, існували стайня на 50 коней, ферма на 150 корів, свинарник, млин, кузня. Працювало до 150 чол. Зруйнован. під час війни. Відбудован. на початку 50-х. Ліквідован. у 1958 шляхом приєднання до кол-пу ім. Шевченка на правах бригади.

Ластівка (Hirundinidae), птах родини горобцеподібних. Довж. до 23 см, вага 10-60 г. На Криворіжжі поширені Л.берегова, Л.міська, Л.сільська. Л.берегова, береговушка, щурик. Верх голови, шиї, спина, крила, хвіст і смуга поперек грудей сірувато-бурі, горло, груди білі. Хвіст з неглибокою вирізкою. Населяє долини річок Криворіжжя. Гніздиться у норах на березі. Тримається колоніями. Перелітний птах. Кладка у травні-червні з 4-6 яєць. Голос – неголосне “чірр-чірр”. Л.міська - верх голови, спина, крила, хвіст синьо-чорні, надхвістя і низ білі. Населяє Кр. Ріг. Гніздиться на будівлях. Тримається зграями у повітрі, на дротах. Перелітний птах. Кладка у трав. - червні з 4-6 яєць. Гніздо з глини. Голос – дзвінке “тіррг-тіррг”. Л.сільська - крила і хвіст блискуче синьо-чорні, лоб і горло іржаво-коричневі, груди і черевця білі. Хвіст у вигляді гострої виточки з довгими кінцями. Голос – дзвінке “Тві-віт”. Живиться комахами. Дуже корисна.

”Ластівка”, піонерський табір ком-ту “Криворіжсталь”. Відкритий у червні 1960 у сел. Весела Дача (Кр. Ріг). Перший керівник І.П.Савольський. Щозміни приймав 550 дітей. Діяли спальні корпуси, стадіон, кінозал, бібліотека, медпункт, їдальня. Ліквідован. у 1992.

Ластівка Петро Трохимович (5.7.1922, Київська обл.). Народ. артист України (1989). Освіта вища. Уч. визволення Кр.Рогу у скл. 1 гв. ПДД. Відзначився у боях за Недайводу, Лозуватку. Працював у Тернопільськ. укр. муздрамтеатрі ім. Т.Г.Шевченка. Грав провідні ролі.

Ластівці, село, розташовувалося за кол. РУ ім. Леніна (Колачевського). Закладене на землях поміщика Ластівця у 80-х XIX ст. Являло типове укр. село серед півд. степу. Діяли клуб, школа, медпункт. Знесене в середині 60-х у зв'язку із розвитком ПівнГЗК.

Ластівця поміщика земельні володіння, розташовувалися з 80-х XIX ст. у півн. частині Терн. р-ну. Займали значну площу в р-ні сучас. житломасиву Романівка. Вирощувалися зернові. Землі обробляли наймити. Існувала економія з чисельними спорудами.

Ластовень (Vincetoxicum), рід багаторіч. трав’янистих рослин родини ластівневих з повзучими кореневищами. Віночок квітки колесоподібний, глибоко- 5-роздільний. Плід – багатонасінна листянка, насінини з чубком з волосків. **Л.лікарський** – рослина висотою 40-150 см, з супротивними яйцеподібними листками і трохи витким на верхівці стеблом. Квітки дрібні, білі, в небагатоквіткових зонтикоподібних волотях. На Криворіжжі часто зустрічається по балках, чагарниках. Рослина лікарська, виявляє сечогінну, послаблюючу дію. **Л. проміжний** – 14-20 см заввишки, з темно-червоним, майже чорним віночком. На Криворіжжі зустрічається зрідка на відслоненнях гранітів та вапняків. Занесений до Європейського Червоного списку рослин.

Ластовченка М.Й. земельні володіння, розташовувалися на території сучас. мкрн. Веселі Терни з кінця 80-х XIX ст. Мали 335 дес. Оброблялися наймитами. Вирощувалися зернові.

Ласточкіна, вулиця житломасиву ім. Шевченка Жовт. р-ну. Закладена в 40-х. Розвитку набула в 50-60-х. Довж. до 1 тис. м, ширина 7 м. Має 101 будинок. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Обслуговує 63 в/з.

Латаття (Nymphaea), водяна лілея, рід водяних рослин родини лататтєвих. На Криворіжжі 4 види. Найпоширеніші жовтий, білий. Росте у заплавах річок. Має кореневище з листком, квітку і плід. Батьківщина Півд. Африка.

Латвійська, **вулиця** житломасиву Першотравневий Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Сформувалася в 50-х. До 1975 мала назву вулиця Маяковського. Довж. 320 м, ширина 7

м. Має 2 держ. будинки, проживає 36 чол.. Вкрите відсівом. Названа на честь країни Латвія. Обслуговує 78 в/з.

Латина, людина німецької національності, пізніше – латинь у давнину на Криворіжжі.

Латинін Віктор Іванович (18.4.1951, Кр. Ріг). У 1968-1969 слюсар. Ленінськ. рудорем.з-ду. У 1971-1996 монтажник, майстер, ст. виконроб, нач. БУ №4, у 1996-1998 керуючий ЗАТ "Кривбасрудбуд". Умілий організатор виробництва.

Латков Юрій Олексійович (1909 – 1989, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1929). У 1929 за путівкою ЦК ЛКСМУ поїхав у Забайкалля на розвідку корис. копалин. Працював геологом на руднику Калангуй. Відкрив родовище плавикового шпату в р-ні Таменги, Отсолуй, Коврижки. Першовідкривач покладів олова, вольфраму, молібдену. Володар авторськ. свідоцтв. У 1940-1943 голов. геолог. рудника Калангуй. У 1943-1969 нач. геолог. партії тр-ту "Союзплавик". З 1969 працював в техвідділі ІнГЗК. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Латук (Lactuca), рід трав'янистих рослин родини айстрових. Переважно дворічні, рідше одно- або багаторічні рослини, позбавлені або майже позбавлені опушення з надрізаними до роздільних, рідше суцільними листками. З дикорослих видів на Криворіжжі найбільш поширені **Л.татарський** та **Л.компасний**. **Л.татарський** – багаторічна, сизо-зелена, багата на молочний сік рослина 30-80 см заввишки. Має повзуче кореневище з розгалуженими коренями і численними додатковими бруньками. Кошики з синювато-ліловими язичковими квітами. Широко розповсюджений на глинистих схилах, солончаках, шламосховищах; злісний бур'ян на городах і полях. У **Л.дикого** кошики з жовтими квітками. Стеблові листки компасні (тобто в сонячну погоду на відкритих місцях вертикально розміщені). Звичайно зустрічається вздовж доріг, на засміч. місцях, городах як бур'ян. **Л.посівний, салат** – культивують на городах як салатну рослину.

Лауреатів, **вулиця** житломасиву Весела Дача Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 50-х. Розвитку набула в 60-х. Довж. 520 м, ширина 7 м. Має 21 будинок. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Обслуговує 25 в/з.

Лаухін Василь Порфирович (12.8.1917, Сумська обл.). Сільгосп. керівник. Зак. Ерастівськ. с/госп тех-м. У 1935-1938 бухгалтер кол-пу в Сумськ. обл. В арм. з 1938. Уч. походу в Іран (1941). Уч. ВВВ з лют. 1944 у скл. 523 окрем. кулемет. батальйону 118 укріп. р-ну. У 1946-1973 бухгалтер кол-пу "Шлях врожаю". У 1947-1955 голова кол-пу "Пролетар". У 1955-1956 бухгалтер кол-пу ім. Кірова. У 1957-1977 керуючий відділком, секретар парткому держплемрад-пу "Христофорівський". Делегат облнаради голів кол-пів (1953). Кол-п досягав врожаю зернових по 60 ц/га. Нагородж. орл. Б.Хмельницького 3 ст. (Україна), Вітчизнян. війни 2 ст. (2), Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки.

Лафа (лахва), щастя, вдача, вдала справа у давнину на Криворіжжі.

Лафарга, **вулиця** розташована у захід. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. До 1975 мав назву провулок Луговий. Довж 140 м, ширина 7 м. Має 62 приват. будинки, проживає 148 чол.. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь діяча франц. і міжнарод. робітнич. руху Лафарга Поля (15.1.1842, Сантьяго-де-Куба – 26.11.1911, Париж). Чл. ради І Інтернаціоналу. Один з уч. розробки Гаврської програми 1880 франц. робітнич. партії, із засновників і діячів ІІ Інтернаціоналу. Автор праць з марксист. філософії, політекономії, наукового соціалізму ін. Обслуговує Залізничне в/з.

Лахно Федір Андрійович (1901, Київ. обл. – 60-ті). Уч. рев. подій. Зак. Криворізьк. радпартшколу (1936). Наймитував. У 1917 чл. загонів Червоної гвардії. Уч. гром. війни у скл. 3 СП 25 Чапаївськ. СД. Воював на Схід. фр. проти Колчака. Мав Почесну грамоту РВР. У 1924-1941 бурильник, пом. керуючого ШУ ім. Артема, директор каменедробильн. з-ду, зав. райкомунгоспом. Один з організаторів евакуації у серп. 1941. У 1941-1945 директор лісоз-ду в Магнітогорську. У 1945-1955 директор підсоб. господарства ВКБ РУ ім. Кірова.

Лахтін Дмитро Сергійович (7.9.1886, Калузька обл. – 24.10.1975, Кр. Ріг). Почес. гірник. Освіта середня. У 1901-1915 працював кучером. у лікарні рудника “Бішлер”. У 1915-1918 коногон, відкатник, сигналіст Шмаківськ. рудника. У 1921-1938 десятник ШУ ім. К.Лібкнехта. Стахановець. Ударник перших п'ятирічок. Наставник. Переможець змагань, норми перевиконував на 200%.

Лаціса, вулиця житломасиву Карнаватка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 40-х. Розвитку набула в 50-х. До 1975 мала назву вулиця Матросова. Довж. 1,3 тис.м, ширина 9 м. Має 27 держбудинків. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь латиськ. письменника Лаціса Віліса Тенісовича (12.5.1904, Рига – 6.2.1966, там же). Держ. діяч, народ. письменник Латвії (1947). У 1940-1946 – Голова Раднаркому, 1946-1959 – Голова Ради Міністрів Латвії. Автор романів, оповідань, п'єс. Серед творів "Син рибалки" (1934), "Втрачена батьківщина" (1940-1952), "Буря" (1945-1948), "До нового берега" (1951), "Селище біля моря" (1954), "Після грози" (1962) ін. Держ. прем. СРСР (1949, 1952). Обслуговує 72 в/з.

Лаштоба Іван Тимофійович (16.8.1923, Кіровоград. обл. – лют. 1992, Криворіжжя). Новатор с/госп. виробництва. Освіта н/середня. Працював на ш. ім. Орджонікідзе. Уч. ВВВ з серп. 1941. У 1946-1987 тракторист, механік, керуючий відділенням кол-пу ім. Сталіна, рад-пу “Гвардієць”. Ударник п'ятирічок, переможець змагань, майстер вирощування високих врожаїв зернових. Похован. у с.Недайвода. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Трудового Червоного Прапора.

Лаштоба Федір Іванович (17.4.1903, Кіровоград.обл. – 24.6.1971, Кр. Ріг). Держ. діяч. Зак. Дніпропетров. ін-т господарювання (1938), Харків. промакад. (1940).У 1924-1925 працював у рад-пі “Веселі Терни”. У лют. 1926 – лют. 1938 лопатник, бурильник, нач. дільниці ш. ім. Леніна. У лют.1938 – берез. 1939 керуючий РУ ім.Кірова. У 1939-1940 керуючий трестом “Жовтеньруда”. У груд. 1940 – серп. 1941 нач. ш. ім. Тельмана, нач. дільниці ш. ім. Орджонікідзе. У 1941-лют.1944 нач. відділу кадрів Високогірськ. РУ тр-ту “Уралруда”, нач. групи шахт Липецьк. РУ, заст. керуючого Дзержинськ. Марганецьк. рудника. У лют. 1944-лют.1949 керуючий РУ “Більшовик”. У 1949-1952 керуючий В/Терн. буровугільн. РУ. У верес. 1952-верес.1961 заст. керуючого РУ ім. Р.Люксембург. Уч. стаханівських зльотів, норми виконував на 214,5%. Депутат Верх. Ради СРСР 1-го скликання. Перший у Кривбасі кавалер орд. Трудового Червоного Прапора (1935). Уч. Параду Перемоги у Москві (24.6.1945). Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора. (2).

Лаштоби, вулиця житломасиву Гвардія Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Сформувалася і набула розвитку в 50-60-х. До 1975 мала назву вулиця 2-а Жмеринська. Довж. 350 м, ширина 7 м. Має 6 багатоповерхових будинків, проживає 216 чол.. Вкрита асфальтом. Названа на честь гірнич. керівника Ф.І.Лаштоби. Обслуговує 16 в/з.

Л2-16, 2ЛС-7, ЛС-28, ЛС-45, лебідки скреперні, розроблені і виготовлені на з-ді “Комуніст” у кінці 40-х – початку 50-х. Призначалися для доставки руди у підземних виробітках.

Ле Іван (Мойся Іван Леонтійович) (22.3.1895, Черкаська обл. – 9.10.1978, Київ). Видат. укр. письменник. Навчався у Київ. політех. ін-ті (1923-1926). Разом з батьками жив в Уфімськ. губ., Актюбинську, на Волзі. З 1906 жив у Кр. Розі. Працював коногоном на Ростковськ. руднику, у 1913-1915 забійник на Шмаківському руднику. Друкуватися почав у 1913 у Кр.Розі (газ.”Придніпров'я”). У 1915 брав участь у будівництві Уральсько-Єлецької залізниці. Уч 1-ї світ. війни. Уч. рев. подій у Петрограді. У 1919-1920 воював на Україні, Золотоніського волревкому. У 1922 вчився на робітфаці у Києві. У 1926 написав повість “Юхим Кудря” про події гром. війни в Україні. У 1926 працював інж. на будівництві каналу у Голодному степу в Узбекистані. Написав роман “Міжгір'я” (1929-1933), у 1927 перший редактор газ. “Литературная газета”. Повість “Інтеграл” (1932), романи “Історія радості” (1938), “Наливайко” (1940).Уч. ВВВ з лип. 1941. Служив у

політуправлінні Півд-Захід. фр., з берез. спецкор "Известий". Обороняв Київ, Сталінград, визволяв Бєлград, брав Будапешт, Відень. Книги "Сліди війни", "З фронтового блокнота" (1942), "Мої листи, 1941-1944"(1945). Після війни плідно працював в літературі. "Південний захід" (1950, співавтор), "Хмельницький" (1957-1965), "Право молодості" (1953), "Кленовий лист" (1960), "Іспит вогнем" (1968). Кілька разів відвідував Кр. Ріг. Держ.прем. України ім. Т.Шевченка (1967). Ім'я носять СШ і бібліотека в м. Городищі Черкаської обл. Нагородж. орд. Леніна, Жовтневої Революції, Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1,2 ст., Трудового Червоного Прапора (2), "Знак Пошани" (2).

Лебеденко Микита Федорович (28.5.1899, Одеська обл. – 16.6.1956, Москва). Ген.-лейтенант (1944). Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе (1936). Уч. гром. війни. У січ. 1920 брав актив. участь у формуванні кавбригади Г.І.Котовського у с. Лозуватка. Уч. ВВВ з черв. 1941. Ком-р 91, 50 СД, 33 гв. СК. Герой Рад. Союзу (23.9.1944). В арм. до 1952. Нагородж. орд. Леніна (2), Червоного Прапора (6), Б. Хмельницького 1 ст., Суворова 2 ст. (2).

Лебедєв Анатолій Миколайович (27.1.1940, Воронезька обл.). Відом. будівельник. Зак. Миколаїв. суднобуд. ін-т (1963). У 1963-1968 ст. інж. ЦНДІ технології суднобудування (Хабаровськ). У 1968-1975 виконроб, нач. дільниці, голов. інж. СУ №106 тр-ту "Криворіжстальконструкція". У 1975-2000 працював в СУ №137 тр-ту "Центростальконструкція". Прем. Ради Міністрів СРСР (1976).

Лебедєв Геннадій Ігоревич (23.1.1953, Камчатка). Відом.альпініст. Зак. Одеськ. технологіч. ін-т (1975). У 1975-1996 працював в СУ №1 тр-ту "Укренергочормет". З 1996 директор наук. фірми "Еверест". МСМК з альпінізму (1991). Пройшов 50 маршрутів вищої категорії складності. Підкорив вершини Альп, Анд, Гімалаїв, Кавказу, Паміру, Тянь-Шаню. Має почес. титул "Сніговий барс". 2-кратний чемпіон СРСР, 3-кратний чемпіон України. Уч. 4-х Гімалайськ. експедицій. У 1994 підкорив Дхаулагіні (8167 м). Фанатично віддан. альпінізму. Один з найтитулованіших в Україні. Створив школу альпіністів.

Лебедєв Іван Данилович (9.8.1916, Волгоград. обл.). Герой Рад. Союзу (20.12.1943). Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе (1950). Працював в МТС Каракалпакії. В арм. з 1937. Уч. ВВВ з верес. 1941. Обороняв Стару Русу, форсував Дніпро, Кр. Ріг, Роздільну, Бендери, Грац. Ком-р артдивізіону 5 гв. артполку 10 гв. ПДД. Відзначився на плацдармі с.Переволочне (Полтав. обл.). Відбив кілька атак. У боях за Кр. Ріг успішно командував батареями. З 1966 полковник у запасі. Працював у Гродненськ. ун-ті. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 1 ст. (2), 2 ст., Червоної Зірки.

Лебедєв Олег Петрович (1929, Кострома). Науковець. Зак. Моск. хіміч. ін-т (1952). У 1975-1991 зав. лабораторією хіміч. аналітики. НДГРІ. Автор 30 праць з проблем геохімії, екології. Уч. ВДНГ СРСР (1982). У 1974-1991 голова секції хіміч. контролю НТТ Мінчормету УРСР.

Лебедєв Петро Іванович (? - 1941). Енергокерівник. Освіта вища. У 1936-1941 голов. інж. Криворізьк.електромереж.Один із засновників енергопотужностей Кривбасу. У лип.-серп. 1941 керував евакуацією електропотужностей. Трагічно загинув по дорозі на Урал при спробі врятувати ешелон з вибухівкою. Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.

Лебедєв Петро Костянтинович (7.7.1915, Курська обл. – 80-ті , Кр. Ріг). Відом. будівельник. Освіта н/середня. Уч. ВВВ. У 1968-1977 бригадир монтажників СУ № 105 ін-ту "Криворіжстальконструкція". Новатор виробництва. Наставник. Ініціатор труд. починів. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 2 ст., Трудового Червоного Прапора , Слави 3 ст.

Лебедєва Людмила Яківна (17.7.1944, Брянська обл.). Засл. металург України (1984). Зак. КГРІ (1970). У 1963-1991 слюсар-складальник, майстер аглоцеху ком-ту "Криворіжсталь". Єдина жінка-майстер агловиробництва на КМК. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Умілий організатор виробництва, наставник. Брала актив. участь у

громадському житті ком-ту. Делегат XII з'їзду профспілок металургів СРСР (Москва, 1982).

Лебедєва-Кумача, вулиця розташована у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30-х. До 1975 мав назву майдан Жовтневий. Довж. 103 м, ширина 9 м. Має 21 держ. будинок. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь рос. поета Лебедєва-Кумача Василя Івановича (справж. прізвище – Лебедєв; 5.8.1898, Москва – 20.2.1949, там же). Автор пісень для естради і кінокомедій: "Веселые ребята" (1934), "Цирк" (1936), "Волга-Волга" (1937), патріотич. пісень: "Песня о Родине" (1936), "Священная война" (1941), "Комсомольцы-моряки" (1943), зб. "Фронтовые песни и стихи" (1939), у якій є твори, присвячені Україні. Держ. премія СРСР (1941). Обслуговує 99 в/з.

Лебединський Станіслав Юрійович (19.8.1945, Воронезька обл.). Фотомайстер. Освіта середня.У 1960-1990 фотограф ін-ту "Механобрчормет", з 1990 нач. фотолабораторії ком-ту "Криворіжсталь". Відом. фотохудожник. Уч. виставок з 1970. Брав участь у 10-ти виставках, у 1970 провів персональну виставку. Лауреат і дипломант. Фотолітописець Кр. Рогу, ком-ту "Криворіжсталь".

Лебединського, вулиця розташована у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 30-х. Розвитку набула в 40-х. До 1975 мала назву вулиця Глинки. Довж. 620 м, ширина 9 м. Має 74 держ. будинки. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Обслуговує 99 в/з.

Лебедь Дмитро Павлович (1907 - ?), Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. інж.-буд. ін-т (1933). У 1933-1939 будував мости в Донбасі і на Далек. Сході. У 1939-1941, 1943-1959 голов. інж. Запорізьк. з-ду металоконструкцій. У 1959-1968 директор Дніпропетров. з-ду металоконструкцій. Канд. тех. наук. Держ. прем. СРСР, України. Керував випуском і монтажем металоконструкцій для з-ду "Криворіжсталь". Винахідник. Уч. ВДНГ СРСР. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Лебідка ручна ЛР-2А, створена колективом ін-ту ВНДПІрудмаш в 80-ті. Призначена для перенесення вантажу, у т.ч. під час ремонту автомобілів. Маса 7 кг. Дослідний зразок виготовлений на дослід.з-ді ВНДПІрудмаш.

Лебідки скреперні, створені колективом ін-ту ВНДПІрудмаш в 70-80-х. Призначені для доставки подрібненої гірнич. маси під час підземних розробок. Поділяють на типи 10ЛС2СМА, 17ЛС2СМА, 30ЛС2СМА, 55ЛС2СМА,100ЛС2СМА ін. Середня швидкість канату 1,25-1,5 м/с. Виготовлялися Киштимським машинобуд. з-дом.

Лебідь (лат. Cygnus), сузір'я Півн. півкулі з яскравою зіркою Деней. Виявлені два потужні джерела рентген. випромінювання СудХ-1, СудХ-2. З території Криворіжжя спостерігається в кінці весни, влітку, восени.

Лебідь-шипун (Cygnus olor), представник родини качиних ряду гусеподібних птахів. Поширений у помірних районах Європи та Азії. В Україні зустрічається майже на всій території. Населяє стоячі водойми з заростями очерету. Прилітають на початку квіт. До гніздування приступають у трав. У кладці 7-9 яєць. Гнізда будує на мілководді. Насиджує самка 35 діб. Пташенята стають на крило наприкінці лип. – на початку серп. Живляться головним чином рослинною їжею. Зимують на узбережжі Чорного і Середземного морів.

Лебідь Микола Іванович (1949, Полтава). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1968 працював слюсарем ШПУ №2 тр-ту "Кривбасшахтопроходка". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Лебідь Микола Павлович (12.3.1933, Сумська обл.). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1956). У 1956-1965 гірнич. майстер, нач. дільниці, у 1965-1972 нач. ш. ім. Леніна, у 1972-1985 керуючий РУ ім. Леніна. Умілий керівник процесом видобутку руди. Підприємство систематично перевиконувало план. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора (2), "Знак Пошани".

Лев (лат. Leo), зодіакальне сузір'я з яскравою зіркою Регул. З території Криворіжжя спостерігається взимку, навесні.

Левада, лука, пасовище, місце за городами, часто біля водоймища у давнину на Криворіжжі.

Левада Олександр Степанович (26.11.1909, Черкаська обл.). Чл. СПУ. Навчався у Вінницьк. педін-ті (1930-1932). Друкувався з 1925. Уч. ВВВ з лип. 1941. Кор. газ. "Во славу Родины" (Півд. фр.), "Советский воин" (3-й Укр. фр.). Уч. визволення Кр. Рогу. Про це писав репортажі. Заст. міністра культури, голова СПУ. Книги "Поезії" (1941), "Камо" (1947), "Марія" (1952), ін. Держ. прем. України ім. Шевченка (1971). Нагородж. орд. Леніна (2), Жовтневої Революції, Вітчизняної війни 1 ст. (2), 2 ст., Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки.

Левашов Олександр Дмитрович (19.6.1908, Петербург). Діяч культури. Освіта середня. В арм. з 1922. Уч. ВВВ з серп. 1941 у скл. 180 СД, 61 гв. артполку 28 гв. СД. Актив. учасник визволення Криворіжжя, відзначився у боях на Інгулецьк. плацдармі. В арм. до 1954. У 50-60-х редагував ж. "Театральный Ленинград". Почес. громадянин с. Чкаловка. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1,2 ст.

Левенець Петро Юхимович (29.11.1938, Тернопільська обл.). Почес. гірник. Освіта середня. У 1960-1995 машиніст верстатів вогняного буріння кар'єру ПівдГЗК. Брав участь у випробуванні нової буртехніки. Щозміни пробурював до 30 погон. метрів свердловин. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора.

Левинсона рудник, діяв з 1898 на Тарапаківськ. пласту. Придбаний у Хотомлянського. Розробка велася невеликим кар'єром з кінними барабанами. Після 1903 не згадувався.

Левицький Денис Захарович (30.5.1914, Кіровоград. обл.). Гірнич.керівник. Зак. КГРІ (1938).У 1927-1930 буронос Карачунівськ. граніт. кар'єру. У 1932-1933 кресляр проектбюро КМЗ, який споруджувався. У 1938-1939 нач. дільниці Ріддерськ. рудника поліметалів. Уч. ВВВ. У 1945-1950 голов. інж. В/Тернівськ. буровугільн. управління. У 1950-1951 тех. керівник ш. ім. Орджонікідзе. У1951-1954 зав. гірнич. роботами, у 1955-1961 голов. інж., у 1961-1962 керуючий РУ ім. Р.Люксембург. У 1962-1966 керуючий тр-том "Ленінруда". У 1966-1981 заст. голови Держгіртехнагляду. Автор наук. праць з проблем відпрацювання покладів міцних руд. Винахідник. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 2 ст.

Левицький Роман Іванович (1925, Житомир – 18.12.1943). Герой Рад. Союзу (22.2.1944). Освіта н/середня. Жив під Харковом. Уч. ВВВ з берез. 1943. Визволяв Ізюм, форсував Дніпро. Ком-р відділення 184 гв. СП 62 гв. СД. 28.9.1943 першим переправився через Дніпро. В бою за Мишурин Ріг знищив 11 гітлерівців. 3.10. замінив ком-ра роти. Пропав безвісти в р-ні Кр. Рогу. Нагородж. орд. Леніна.

Левицького, вулиця селища Озерне м. Інгулець. Забудова почалася в 1935 у зв'язку з переселенням жителів сел. Дубова Гірка. Довж. 450 м. Має 19 приват. будинків, де проживає 34 чол. Названа на честь укр. художника Левицького Дмитра Григоровича (1735 – 16.4.1822, Петербург). Акад. мистецтв (1770). Портретист. Серед робіт портрети О.Кокоріна, П.Демидова, Д.Дідро. Обслуговує 162 в/з.

Левізов Сергій Всеволодович (6.10.1954, Кр. Ріг). Відом. математик. Зак. Моск. ун-т (1976). Вихованець СШ №72, муз. школи №1. З 1976 ст. викладач, доцент Владимирськ. політех. ін-ту. Канд. фіз-мат. наук (1983). У 1989-1990 викладав в ун-ті м. Сегед (Угорщина). Уч Всеросійськ., міжнародн. конференцій математиків. Прем. Сороса (1993). Автор наук. праць.

Левін Лев Якович (1912 - ?). Пром. керівник. Освіта вища. У 1937-1941 голов. інж. з-ду "Криворіжсталь". Умілий організатор виробництва. Один із керівників евакуації з-ду на схід. У 1941-1944 нач. домен. цеху Н/Тагільськ. металург. з-ду. Держ. прем. СРСР (1943). Нагородж. орд. "Знак Пошани". Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.

Левіна Г.Х. парк, закладен. на території Тарапаківськ. рудника у кінці 90-х XIX ст. Мав незначну площу, славився колекцією екзотичних рослин.

Левіна Ніна Павлівна (1909 - ?). Засл. артистка України (1955). Освіта вища. На сцені з 1930. У 1939-1941 актриса Дніпропетров. рос. драмтеатру. У 1996-1997 артистка Курганськ. драмтеатру. У 1947-1966 в Дніпродзержинськ. театрі. З 1966 працювала у Криворізьк. драмтеатрі ім. Шевченка. Грала провідні ролі.

Левіна Х. магазин єврейської книги, торговий заклад діяв у Кр. Розі з початку XX ст. до подій гром. війни. Розташовувався по вул. Миколаївській (сучас. вул. Леніна).

Левітана, вулиця, розташована у захід. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. Довж. 1,2 тис. м, ширина 9 м. Має 41 приват. будинок, проживає 112 чол.. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь рос. живописця Левітана Ісаака Ілліча (30.8.1860, Литва – 4.8.1900, Москва). Пейзажист, акад. АМ (1898). Твори: "Осінній день. Сокольники" (1879), "Вечір на Волзі" (1888), "Над вічним спокоєм" (1894), "Золота осінь" (1895), "Тиша" (1898), "Літній вечір" (1900) ін. Обслуговує в/з Залізничне.

Левкой, матіола (Mattiola), одно- або дворічні трав'янисті рослини родини капустяних. Рід нараховує до 50 видів, поширених в Європі, Африці та Азії. На Криворіжжі квітникарями вирощуються види: Л**.дворогий (нічна фіалка)** та Л**.кущистий. Л.дворогий**: батьківщина – Греція, однорічна рослина у 40-45 см, листки сіруваті, ланцетоподібні. Квітки дрібні, біло-рожево-лілові з сильним приємним ароматом, цвітуть вечорами, вночі та в похмурі дні. Невибагливий до ґрунтів та умов вирощування. Розмножується насінням, дає самосів. Поширений на присадибних ділянках. **Л.кущистий**: батьківщина – Середземномор'я, рослина розлога, вис. 25-30 см, стебло округле, вкрите жорсткими волосками. Листки вузьколанцетні, сидячі, сіруваті. Квітки бузкові, в діаметрі 2 см. Розмножують насінням. Засухостійкий. Використовують для оформлення низьких рабаток і міксбордерів.

Левтинської М. земельні володіння, придбані у 70-х XIX ст. в р-ні с. Новогригорівка В/Тернівськ. волості. Мали 226 дес. Розташовувалися житлово-господарські споруди, стайні, клуні. Земля оброблялася наймитами.

Левченко Іван Опанасович (31.12.1932, Криворіжжя). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1961). У 1949-1954 токар КРЕС, кіномеханік, робітник геологіч. відділу РУ "Жовтень". У 1956-1958 в "Укргеології". У 1958-1965 прохідник, майстер, нач. дільниці, шахти, у 1965-1982 нач. ШПУ №3, у 1982-січ.1997 заст. керуючого тр-том "Кривбасшахтопроходка". Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани", знак "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Левченко Надія Валентинівна (3.11.1947, Вірменія). Мед. керівник. Зак. Вінницьк. медін-т (1972). У 1972-1977 лікар в м. Ніжин Чернігів. обл. У 1977-1989 лікар, зав. підстанцією "швидкої допомоги". У 1979-1997 лікар-діагностик 5-ї міськ. лікарні З 1977 вивчає методи нетрадиційної медицини. Актив. учасник пропаганди методу П.Іванова. Один із засновників центру "Живе джерело". Виступає у засобах масової інформації.

Левченко Михайло Олександрович (4.11.1922, Полтав.обл.). Проф. (1967). ДФН. (1966). Зак. Одеськ. ун-т (1947). Уч. ВВВ з 1943. Кор. газ. "Патриот Родины" (70 СД). Уч. визволення Києва, Львова, Праги. В кінці 40-х працював у газ. "Червоний гірник". Завідував кафедрою в Одеськ. ун-ті. Дослідник укр. літератури. Книги "На півдні" (1959), "Нескорена молодість" (1961), "Роман і сучасність" (1963) ін. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст.

Левченко Михайло Степанович (19.11.1921, Сумська обл.). Почес. громадянин с. Чкаловка (1990). Освіта н/середня. Уч. ВВВ з червня 1941. Під час боїв на Криворіжжі у скл. 131 гв. артполку 62 гв. СД. Працював на Луганськ. меблевій фаб-ці. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки.

Левченко Олександр Омелянович (19.8.1924, Донецька обл.). Відом. геолог. Зак. Донецьк. індустр. ін-т (1949). У 1950-1974 ст. геолог Жовт. геологіч. партії, голов. геолог Інгулецьк., Центр. геологіч. партій. Зробив значний внесок у розвиток геології Кривбасу.

Левченко Ольга Павлівна (11.9.1949). Діяч культури. Зак. Урал. консерваторію (1972). У 1968-1976 викладач Свердлов. музуч-ща. У 1976-1998 викладач муз. школи №3. Лауреат Всеукр., обл. Керуюча ансамблем домристів. Виховала багато проф. музикантів.

Левченко Павло Антонович (7.7.1910, Криворіжжя – ?, Кр. Ріг). Засл. будівельник України. Освіта н/середня. У 1932 працював у тр-ті "Криворіжбуд". Будував домен. печі 1-3 з-ду "Криворіжсталь" Уч. ВВВ. У 1948-1960 слюсар БУ №9 тр-ту "Криворіжбуд". У 1960-1970 слюсар БУ №3 тр-ту "Криворіжіндустрбуд". Відбудовував з-д "Криворіжсталь", будував ПівдГЗК, НКГЗК. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора (2).

Левченко Павло Іванович (1.1.1929, Криворіжжя). Новатор с/госп. виробництва. Освіта н/середня. У 1944-1946 працював їздовим у кол-пі ім. Чкалова. У 1946-1957 кріпильник ш. "Комунар" РУ ім.Дзержинського. У 1958-1979 комбайнер кол-пу ім.Чкалова, рад-пу "Батьківщина". Майстер вирощування високих врожаїв зернових. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Левченко Тамара Петрівна (3.12.1936, Чернігів.обл.). Засл. лікар України (1982). Зак. Одес. медін-т (1959). У 1959-1964 терапевт лікарні м.Бахмач Чернігів обл. У 1964-1967 лікар-терапевт, заст. голов. лікаря поліклініки ПівнГЗК. У 1967-1995 зав. терапевтич. відділенням 7-ї міськ. лікарні. Стояла у витоків 7-ї лікарні, керувала організацією терапевтич. служби. Почес. грамоти Мінохорони здоров'я України. Виховала багато досвідчених лікарів. Відмінник охорони здоров'я.

Левшина Алла Костянтинівна (1.1.1944, Дніпропетров. обл.). Держ. керівник. Зак. КГРІ (1967). У 1961-1972 електромонтер, майстер ПівдГЗК. У 1972-1983 інструктор, зав. відділом Інгулецьк. райкому КПУ, заст. голови виконкому Інгулецьк. райради. У 1983-1990 голова Інгулецьк. райради. Керівник складання комплекс. програми благоустрою р-ну. Виступала проти забруднення Інгульця, очолювала процес захисту природи, рекультивації земель, працює у сфері комунальних служб.

Легедза Василь Якович (22.5.1932, Черкаська обл.). Проф. (1988). Канд. геолог./мінерал. наук (1971). Зак. КГРІ (1956). У 1956-1962 геолог шахти в тр-ті "Мосбасвуглегеологія". У 1962-1974 наук. співробітник Моск. наук.-дослід. ін-ту. Вивчав золотоносність Воронезьк. антеклізита Укр. щита. Брав участь у складанні держ. карти золотоносності Воронезьк. антеклізи. З 1974 асистент, доцент, проф. кафедри мінералогії, кристалографії, петрографії КГРІ / КТУ. Вивчає проблеми дослідження родовищ корис. копалин, золотоносність хвостів збагачення.

Легенда (лат. legenda – те, що слід прочитати), фольклорний та літературний жанр казкового, фантастичного характеру. У давнину Л. – напис, розрахований на обов'язкове прочитання (тексти на пам'ятниках, монетах, над брамами, ін.). У середньовіччя Л. – твори біблійно-релігійного характеру, життя святих. Народні Л. поділяються на міфологічні, апокрифічні, героїко-історичні. Давній жанр криворізьк. історичного фольклору. У книзі "Криворізький історичний фольклор" О.Мельника та О.Степаненка наводиться близько 200 місцевих легенд, що поділені на 7 підрозділів: "Топонімічні", "Історичні та героїчні", "Християнські", "Народні перекази", "Народна демонологія".

Легенький Анатолій Іванович (1939, Харків. обл.). Транспорт. керівник. Зак. Харків. автошлях. ін-т. У 1961-1975 майстер автобази №16, нач. відділу, заст. керуючого виробнич. автотр-ом. У 1975-1996 заст. директора, з 1996 директор автобази №18 ВАТ "Криворіжавтотранс". Умілий керівник процесу перевезення вантажів. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

"Легка кавалерія", комсомольсько-молодіжні загони і групи. Виникли на Криворіжжі. У 1927 використовувалися як форма боротьби з безгосподарністю та порушеннями труд. дисципліни. Серед відомих загонів діяли на рудниках ім. Чубаря, "МОДР", ст.Довгинцеве. Проводився конкурс на кращу групу. Фактично діяли до середини 30-х. Серед активістів Потягайло, Бабанов, Д.Куций, В.Прокопенко.

Легкоатлетична естафета на призи газети "Червоний гірник", проводилася з 1932. Започаткована журналістами і приурочена до Дня преси. У забігах беруть участь тисячі вихованців шкіл, училищ, технікумів. Переможці нагороджуються дипломами та призами. Проходить по центр. вулицях Кр.Рогу.

Легков Василь Олександрович (15.4.1927, Свердлов. обл. – 7.10.1983, там же). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1964). У 1952-1955 слюсар ш. "Гвардійська" РУ ім. Р.Люксембург. У 1955-1957 майстер коксового цеху КХЗ. Ініціатор використання коксового газу у побут. потребах. Створив та очолив контору "Криворіжгаз". Заклав початок промгазифікації. У 1958-1960 виконроб у тр-ті "Дніпросантехмонтаж". У 1960-1973 керівник групи, нач. відділу у тр-ті "Дзержинськруда". Викладав у тех-мі рудавтоматики.

Легуша Василь Гаврилович (19.3.1927, Дніпропетров. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1951-1977 дозувальник, ст. агломератник аглофабрики з-ду "Криворіжсталь". Умілий організатор виробництва, ударник п'ятирічок, переможець змагань.

Ледар (ледащо, ледацюга), нероба, герой криворізьк. фольклору.

Ледащев Іван Іванович (січ. 1891, Кр. Ріг – груд. 1986, там же). Почес. гірник. Освіта н/середня. Майже 60 років віддав РУ ім. Кірова. У 1902-1911 коногон, бурильник, майстер дільниці кар'єру Галковськ. рудника. У 1911-1917 служив на ЧФ, у 1918-1920 слюсар депо ст. Довгинцеве. У 1921 бригадир по відкачці води з Галковськ. рудника, роботи завершив раніше строку. У 1924-1941 гірнич. майстер, диспетчер ШУ ім. Артема, актив. учасник відбудови, стахановець. Особливо відзначився під час будівництва шахти ім. Кірова. У 1944-1961 майстер відкачки, працівник відділу тех. контролю РУ ім. Кірова. Один з найстаріших гірників Кривбасу. Засновник трудової династії. Наставник молоді.

Ледовський Василь Іванович (1.9.1927, Курська обл.). Відом. геолог. Зак. КГРІ (1961). У 1948-1988 ст. бур. майстер, нач. дільниці, голов.і нж., нач. Жовт. геологіч. партії. Керував розвідкою корис. копалин. Понад план виявив 1,5 млрд. т руди, чим сприяв створенню надійної сировинної бази. Брав участь у відкритті родовищ доломітів, мінеральної води. Автор 10 рацпропозицій. Випробував бурверстати, нові розчини для буріння. Серед перших в СРСР застосував алмаз. буріння. Уч. ВДНГ. Уч. геологіч. конференцій. Проводив школу передового досвіду. Нагородж. орд. Леніна.

Леєр Олександр Фрідріхович (1894, Житомир – жовт. 1972, Кр. Ріг). Військ. діяч. Зак. Ленінград. військ.-морське уч-ще (1922). Уч. штурму Зимового палацу у скл. загону балт. моряків. З 1922 на керівних посадах БФ. У 1928-1930 ком-р крейсера "Аврора". У 1930-1940 служив на ЧФ. У 1941-1945 нач. ППО Тульськ. металург. з-ду. З 1953 капітан 1-го рангу у відставці. У 1967-1972 жив у Кр. Розі. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Червоної Зірки.

Лежаєв Федір Никанорович (1930-12.8.1966). Гірнич. керівник. Зак. Ленінград. гірнич. ін-т (1956). У 1956-1966 ст.інж., нач.відділу, заст. голов. інж. ін-ту "Механорбрчормет". З січ. 1966 голов. збагачувальник Головруди СРСР. Один з авторів проектів збагач. фабрик ЦГЗК, ІнГЗК, ПівнГЗК. Брав участь у розробці схем глибокого збагачення залізист. кварцитів.

Лежан, див. **Вулин.**

Лежанка, спеціальна низька піч для відпочинку та спання у холодну пору року у давнину на Криворіжжі.

Леженко Григорій Пилипович (24.6.1951, Черкаська обл.). Почес. гірник (1983). Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1985). У 1970-1989 кріпильник, прохідник, машиніст скрепер. лебідки шахти ім. Леніна одноймен РУ. Керував прохідницькою бригадою. Новатор виробництва, переможець Всесоюз. змагань. Уч. ВДНГ СРСР (2), ВДНГ України (2). Медаль ВДНГ. Народ. депутат СРСР (1989). Брав участь в історич. подіях початку 90-х. Делегат XVIII з'їзду ЛКСМУ, XVIII з'їзду ВЦРПС (1978). Держ. прем. України (1988),

прем. Ленінського комсомолу (1977). Нагородж. орд. Трудової Слави 2,3 ст., знак. “Шахтарська слава” 2,3 ст.

Лежепьоков Капітон Миколайович (20-ті, Кр. Ріг – жовт. 1943, там же). Уч. підпілля. Освіта н/середня. З лют. 1942 у скл. підпільної групи М.П.Гриньова. Брав участь у диверсіях, збирав і переховував зброю. З жовт. 1943 воював у скл. партизан. загону М.П.Гриньова. Брав участь у визволенні Коломоївки, Тернуватого Кута. Поліг у бою.

Лейбик, верхній одяг без рукавів у давнину на Криворіжжі.

Лейпцизького ярмарку Золоту медаль, отримав у 1964 буровий напівавтоматич. верстат НКР-100. Нагорода присуджена з-ду гірнич. обладнання “Комуніст”.

Лекіф, антична посудина для ароматичних масел. Фрагменти знайдені під час археологічних робіт на Криворіжжі.

Лелека, рід птаху роду лелекових. Високий (до 110 см) стрункий птах вагою до 4,5 кг. Дзьоб, шия, ноги довгі. Оперення чорне з білим, ноги і дзьоб червоні. Звуки подає, стукаючи щелепами. Гніздиться на будівлях і деревах. Відкладає 4-5 яєць. Насиджують самець і самиця 32-34 діб. У сільськ. Криворіжжі поширений чорногуз. Живиться земноводними. Перебуває під охороною. Символізує сімейне щастя і злагоду.

”Лелека”, база відпочинку ВАТ “ЛЕМКАР”. Закладена на березі р.Боковенька у Криворізьк. р-ні у червні 1970. Приймала 100 чол. У червні 1971 введена друга черга на 100 місць. Має збірні будиночки, спорт. майданчики, пляж, багату зелену рослинність. Місце відпочинку працівників ВАТ.

”Лелека-2”, база відпочинку ВАТ “ЛЕМКАР”, закладена у 1988 на березі Чорного моря в р-ні с.Круглозірка. Має кілька збірних будинків, пляж, місця для відпочинку. Приймає до 60 чол.

Леля, язичницька слов’янська богиня дітей, дівчат, подавальниця земних благ, дочка Стрибога і Лади. Від її ім’я виникли такі слова, як леліяти, люлька (коляска), ляля, жіноч. ім’я Ляля. Об'єкт культу жіноцтва стародавнього Криворіжжя.

Лель, язичницький слов’янський бог. Об'єкт культу прадавніх жителів Криворіжжя.

Лемищенко Костянтин Севастянович (21.5.1902, Кіровоград. обл. - ?). Проф. (1962). Зак. Уманськ. с/госп. ін-т (1926). У 1915-1919 наймитував. Уч. гром. війни у скл. партизан. загону с. Златополя. У 1919-1923 у скл. загону по боротьбі з бандитизмом. У 1926-1930 викладач хімії Городищенськ. с/госп. школи. У 1930-1932 аспірант. У 1932-1933 ст. наук. співробітник дослід. станції в Білій Церкві. У 1933-1937 зав. кафедрою хімії Ашхабад. с/госп. ін-ту, Ленінабад. педін-ту. У 1937-1941 зав. кафедрою хімії Криворізьк. педін-ту. У верес. 1941 – квіт. 1942 будував укріплення у Ставропольськ. кр. Уч. ВВВ з квіт. 1942 у скл. 6 окрем. батальйону. У 1945-1953 зав. кафедрою хімії Криворізьк. педін-ту. У 1953-1963 зав. кафедрою хімії КГРІ. Канд. хім. наук (1947). Автор 25 наук. праць з проблем синтезу ефіру, розвитку закону Менделєєва на сучас. етапі хім. науки. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

”Леміш”, колгосп організований у с.Григорівка (сучас. частина с.Широке Криворізьк. р-ну) у 1929. Мав до 600 га землі, 80 коней. Працювало до 100 чол. У 1932 разом з кол-пами “Третій вирішальний" та “Ударник” об'єднався у кол-п “Комбайн” на правах бригади.

Леміш Валентин Пантелійович (22.11.1937, Кр. Ріг). Буд. керівник. Зак. КГРІ (1970). У 1960-1962 майстер тр-ту “Криворіжпівнічрудбуд”. У 1962-1965 нач. РБУ ЦГЗК. У 1966-1970 нач. БУ №3, у 1970-1971 заст. керуючого тр-том “Криворіжпівнічрудбуд”. У 1971-1975 керуючий тр-том “Кривбасрудбуд”. Умілий організатор виробництва, керував будівництвом важливих пром. об'єктів Кривбасу.

Леміш Іван Васильович (5.8.1928, Криворіжжя). Новатор с/госп виробництва. Освіта н/середня. У 1944-1955 тракторист Ленінськ./Чкалівськ. МТС. У 1955-1958 голова Широківськ. сільради. У 1959-1988 тракторист, нач. мехзагону рад-пу ім. Мічуріна. Майстер високих врожаїв кукурудзи, техніч. культур. Уч. Всесоюз. наради ланкових

(Москва, 1975), Почес. грамота ВЦРПС (1932). Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора.

”ЛЕМКАР”, акціонерного товариства зона відпочинку в 70-х. Пл. 2,3 га. Має пляж біля ставка, місця для відпочинку місцевих жителів.

“ЛЕМКАР”, відкрите акціонерне товариство, бере початок від мехмайстерень ш. “Сланцевої” ШУ ім. К.Лібкнехта, створених у 1930. У 1934 вийшли із підпорядкування шахти та увійшли до скл. управління підсобного господарства ШУ. У 1939 об'єдналися з автобазою тр-ту “Кривбасруда”. З 1939 звалися центр. мехмайстернями тр-ту “Дзержинськруда”. У 1941-1944 перебували на Бакальськ. РУ (Урал). У 1944 відновлені у приміщені кол. збагач. фаб-ки РУ ім. К.Лібкнехта. Діяли механіч., ковальськ., металоконструкції цехи. Працювало 120 чол. З 1957 на базі майстерень відкрит. рудорем. з-д тр-ту “Ленінруда”. У 1958 введен. ацетиленов. цех, у 1968 - ливарний. Випускалися пневмонавантажувачі КС-3, пневмолебідки ПКС-3, грохот ГС-2. З січ. 1965 переймен. у Ленінськ. рудорем. з-д об'єднання “Кривбасрудоремонт”. Піддавався реконструкції. У 1966 введена дільниця по випуску карбіду кальцію, у 1969 мет. відділення, у 1970 цех електродів, у 1982 зворотний цикл водопостачання з обсягом 300 куб. м. У лют. 1995 з-д переймен. на ВАТ “ЛЕМКАР” по виробництву лиття, електродів, механоскладальн. робіт, карбіду кальцію, ацетилену, рем. робіт. Працює 1,2 тис. чол. Має турбазу “Аист”, підсоб.господарство. Директори П.Н.Наумов, Г.В.Гурніш, С.Я.Фрідляндер, О.М.Гук, М.М.Васютинський, Ю.С.Сальніков.

Ленець Федот Степанович (1890, Чернігів.обл. – жовт.1975, Криворіжжя). Першопоселенець. Освіта н/середня. У 1919 переїхав з м. Прилуки і став одним із засновників с. Красна Балка сучас. Глеюватськ. сільради. Вів одноосібне господарство. З 1931 працював у кол-пі ім. Петровського. Під час ВВВ провідник рад. військ.

Ленідокроκіт (від грец. – нитка), мінерал класу оксидів. Колір червоний, червоно-бурий. Дуже важко відокремити від гетиту. В Кривбасі рідкісний. Виявлен. Б.І.Пироговим, Д.П.Хорошевою у 1967 у корі Лихманівськ. синкліналі.

Леніна ім. площа, знаходиться в Ц.-Міськ. р-ні на розі пр. К.Маркса і вул. Леніна. Закладена в лист. 1957. Пл. 0,61 га. Обладнана пішохідними доріжками, клумбами, місцями відпочинку. Висаджені дерева. На задньому плані муз. школа, в центрі пам’ятник В.І.Леніну.

Леніна (кол. Миколаївська) **вулиці будинок №43,** споруджен. у кінці XIX ст. представництвом Азово-Донськ. комерц. банку у Кр.Розі. Має 2 поверхи. 2-й поверх оздоблений балконами і колонами. До 1941 знаходився Держбанк. За роки окупації використовувався як казино для німецьких офіцерів. Після війни розташована філія обл.філармонії. Пам’ятка архітектури.

Леніна вулиці будинок № 56, споруджен. у 1910. Має 2 поверхи. По центру першого поверху наскрізний проїзд у вигляді прямокутної арки. Споруда прямокутна з елементами класицизму. Один з перших 2-поверх. будинків у Кр. Розі. Пам’ятка архітектури. Перебував у скл. житлофонду.

Леніна вулиці будинок № 56а, споруджен. на початку XX ст. Має 2 поверхи. Між поверхами складнопрофільний карниз. Посередині балкон. Один з перших кам’яних 2-поверхових будинків. Пам’ятка архітектури. Перебуває у скл. житлофонду.

Леніна вулиці будинок № 58, споруджен. на початку XX ст. Має 2 поверхи. Пл. 245 кв. м . Пам’ятка архітектури.

Леніна вулиці будинок № 60, споруджен. на початку XX ст. 2 поверхи з елементами класицизму. Фасад повернутий на 2 боки. Належав хлібопекарю Немировському. Після революції розташовувалися міліція та НКВС. Після війни знаходилася муз. школа. Один з перших 2-поверх. кам’яних будинків Кр. Рогу. Пам’ятка архітектури.

Леніна (кол. Вокзальна) **вулиці будинок № 64,** споруджен. у 1900. Має 2 поверхи, які розділяє складнопрофільний карниз. На фасаді фронтони. На центр. вибитий рік

будівництва і ініціали замовника "Н.М.". Один з перших 2-поверх. кам'яних будинків Кр. Рогу. Після 1920 розташувався штаб військ. частини, а потім контора промкооперації. Пам'ятка архітектури.

Леніна, вулиця розташована у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 30-х XIX ст. Одна з перших вулиць Кр. Рогу. Історич. центр Кр. Рогу. Звідси починався розвиток і формування системи планування. У 50-х XIX ст. виникла перша в Кр. Розі кам'яна споруда (відома, як будинок Корнілова). Розташовувався Азово-Донськ. банк. Із будівництвом церкви св. Миколая дістала назву Миколаївської. Місце проведення традиційних хресних ходів. На початку XX ст. вкрита бруківкою. Культурний і духовний центр Кр. Рогу. У 1917-1918 місце проведення мітингів і маніфестацій. Після 1924 перейменована на вул. Леніна. Розвитку набула в 30-х. Під час окупації мала назву вулиця Свободи. У 1941-1943 гітлерівці конвоювали до місця масової страти військовополонених, євреїв, жителів Кр. Рогу. У жовт. 1943 на вул. увірвалися танки ст. лейтенанта Г.О.Романенка. У лют. 1944 бої вела 15 гв. СД. Піддалася значній руйнації. Відбудова тривала до початку 50-х. Довж. 1,6 тис. м. Має 32 держ. будинки, багато з них охороняється законом, як пам'ятки історії архітектури. Розташовані райвиконком, муз. школа, пам'ятник В.І.Леніну, ЗАГС, шаховий клуб, магазини. Обслуговують 98, 99 в/з.

Леніна ім. житломасив, розташован. у півд. частині Терн. р-ну. Закладен. в 80-х XIX ст. як гірниче селище на землях поміщика І.Н.Харіна. Забудовувалося хаотично, складалося із бараків, землянок, де проживали родини гірників навколишніх рудників. Розвитку набув в 30, 50-70-х. Пл. 298,2 га. Має 28 вулиць, проживає 24 тис.чол. Існує потужна соц.-побут. структура.

Леніна ім. кінотеатр, відкрит. у трав. 1930. Мав 720 місць. У 1959 відбулася реконструкція. Побудован. ще один зал на 800 місць. Фасад прикривали колони, а стиль являє сучас. класицизм. Місце кінопрем'єр та зустрічей з акторами та режисерами. У фойє проводяться тематичні виставки. Розташован. на розі вул. Леніна і пр. К. Маркса у Ц.-Міськ. р-ні.

Леніна ім. колгосп, створено у 1930 р. в с. Північне Златоустівськ. сільради. Мав 500 га землі. Вирощував зернові, мав тваринницьку ферму. Працювало до 80 чол. У 1940 ліквідован. шляхом приєднання до кол-пу "Колективна праця" на правах бригади.

Леніна ім. рудоуправління, рудне родовище розташовувалося у межах рудника. Мало географічні координати $48^0$05'-$48^0$06' схід. широти, $33^0$30'-$33^0$32' схід. довготи. Являло півд. частину Криворізько-Кременчуцьк. руд. підзони. Ст. Роковата за 3 км від родовища. Геологіч. розвідка починалася в 30-х, видобуток в 90-х XIX ст. У 70-х балансові запаси складали до глибини 2,5 тис. м до 800 млн. т руди. Приурочене до області глибокого перетиску смуги магніт. аномалій. Пл. 4,3 км х 1,5 км. Сакс. синкліналь виступає у ролі рудоконтролюючої структури. Рудні тіла мали пласто-, стовпо-, гніздообразну форми. Належало до залізисто-кремнистої формації. Вік 2100 млн. років. Склад – залізисті роговики, сланці, багаті заліз. руди. Типи руди – мартитові, залізнослюдко-мартитові. Утримання заліза 46-38%. Вивчали геологи М.І.Веригін, Л.Г.Загоруйко, Т.Г.Глушко, М.Г.Лаврик, Л.Є.Подкопаєва, Т.М.Сумцова.

Леніна ім. рудоуправління, під такою назвою діяло з 1960. Розташовувалося у півн. частині Сакс. руд. смуги Кривбасу на території Терн. р-ну, за 28 км від центру Кр.Рогу. Пл. 4,5 кв. км, довж. родовища 3,5 км, знаходилося на продовженні структур Сакс. руд. району на північ. поклади утворювали 3 групи рудних ланцюгів - східний, головний, західний. Розробка почалася у 1891 рудниками Колачевського і "Пужмерка". У 1913 видобуто 584 тис. т руди. Відбудова почалася у 1924. У 1934-1969 діяло під ім'ям С.Орджонікідзе. Серед новаторів К.Г.Маненко, Я.І.Комков, Ф.Лаштоба. Діяли шахти ім. Орджонікідзе, "Північна-Вентиляційна", №43. У серп. 1941 обладнання демонтоване і вивезена на Урал, шахти підірвані. Відбудова почалася у 1944. Працювали шахти "Червоний Компанієць", №43. У 1947 видобуто 3,4 млн.т руди, у 1951-2,2 млн.т. В 1963

введен. ш. ім. Леніна. У 1970 видобуто 3,4 млн.т, у 1980 – 3,5 млн.т. Працювали Герої Соц. праці Я.Лобода, П.Сафутін, Г.Уманець. Видобувалися мартит., гематит. руди. У 1983 балансові запаси складали 108,9 млн.т. з утриманням заліза 46-69,2%. З 1981 видобувалися магнетитові кварцити, балансові запаси складали 295,4 млн.т. Глибина розробок до 1,2 тис.м. У 1986 видобуто 3,7 млн.т сирої руди і 15 млн.т кварцитів. Нагородж.орд. "Знак Пошани" (1976). Більше 300 чол. нагородж. орденами і медалями. Ліквідоване у жовт.1989.

Леніна ім. рудоуправління, родовище бідних залізних руд розташоване у Кр.Розі. Географічні координати $48^0$05'-$48^0$06' схід. широти, $33^0$30'-$33^0$32' схід. довготи. Належить до півд. частини Криворізько-Кременчуцьк. руд. підзони. Виявлене у кінці XIX ст. Геологіч. розвідка проводилася у 1971, 1973-1974. Запаси руди розвідані до 1500 м. Приурочене до глибокого перетиску смуги магніт. аномалій. Пл. 4,2 км х 1,5 км. Сакс. синкліналь виконує роль рудоконтролюючої структури. Рудні тіла - пластообразні. Вік 2100 млн. років. Склад – залізисті роговики, джеспіліти, сланці, руди. Типи руд – силікат-магнетитові, карбонат-силікат-магнетитові, магнетитові, мартитові, дисперсно-гематит-мартитові роговики, джеспіліти. Утримання заліза 32%. Вивчали геологи С.М.Тихомирова, Т.М.Сумцова, М.І.Веригін, В.С.Демиденко.

Леніна ім. шахта, введена в дію в 1965 у скл. РУ ім.Леніна з проект. потужністю 2,3 млн.т. Мала діам. стволу 7,5 м, 2 скіпові підйомники по 2 т. У 1964 видобуто 43 тис.т. Утримання заліза 55,6%. Піддавалася кільком реконструкціям. Видобуток ведеться на глибині 1,2 тис.м. У 1989 на базі шахти утворено однойменне шахтоуправління.

Леніна площі сквер, закладен. в 1863 у зв'язку з відкриттям храму св. Миколая. Вважається першою площею-сквером Кр. Рогу. Як сквер сформувався у серпні 30-х після варварського зруйнування храму. Пл. 0,6 га. Межує з вул. Леніна, Калиниченка, Першотравнева. У центрі пам’ятник В.І.Леніну. Обладнан. клумбами, пішохідними доріжками, місцями відпочинку. Має багату рослинність.

Леніна села кладовище, закладене після 1914. Пл. 0,8 га. Поховані жителі села, кількість поховань невідома.

Леніна, село Красінськ. сільради розташоване за 1,5 км на півн. від центру сільради. Рельєф спокійний, дещо хвилястий. Виникло у 1912 на землях поміщика Ларіна. Від його прізвища й одержало назву. Перші поселенці прибули із сучас. Херсон. та Кіровоград. обл. Жителі проживали у землянках. Забудова почалася у 1914. Сучас. назву одержало після 1924. На початку 30-х діяла артіль ім. Леніна, яка згодом з'єдналася з кол-пом ім. Петровського. До війни існувало 37 будинків. Проживали українці та євреї. Діяли одноймен. сільрада, початкова школа, дитяч. садок, медпункт, пошта, плантація винограднику на 4 га, с/госп. ферми. Постраждало під час війни. Відбудова тривала до початку 50-х. У 50-х діяв кол-п ім. Петровського. У 1973 проживало 248 чол. Пл. 34 га. Існує 97 дворів, проживає 216 чол. Діє Укр. православна церква. Є ферми. Газифіковане.

”Ленінруда”, залізорудний трест. Створен. у 1939 на базі тр-ту “Руда”. Об'єднував 6 рудоуправлінь – ім. К. Лібкнехта, Комінтерну, Фрунзе, XX партз’їзду, Р.Люксембург, Леніна, допоміж. служби. На кінець 60-х видобуток руди сягав 20 млн. т. У 1973 увійшов до скл. об'єднання “Кривбасруда”.

Ленінська геологорозвідувальна партія, утворена в 1940 у скл. тр-ту “Рудорозвідка”. У 1941-1944 працювала на родовищах марганцю у Захід. Сибіру. З 1944 вела розвідку родовищ РУ “Жовта Річка”, ім. 1-го Травня, Леніна, Р.Люксембург. Розвідані заліз. кварцити Лавриківськ. Горишнеплавненськ., Петрівськ., Ганнівськ., Першотравнев. родовища. Розташовувалася в р-ні РУ ім. Леніна. Ліквідована у 1985. Керівники Семенюк, П.Г.Ішков, Г.З.Журавський, О. Ю. Харитонов.

Ленінське родовище бідних залізних руд, розташоване на півн. від Кр.Рогу за 3 км на схід від с. Орєхове Петрівськ. р-ну Кіровоград. обл. Географічні координати $48^0$28'-$48^0$32' схід. широти, $33^0$21'-$33^0$23' схід. довготи. Ст. Щаслива за 4 км від рудовиявлення.

Належить до центр. частини Західно-Інгулецьк. руд. підзони. Виявлене у 1952-1955. Геологічна розвідка проводилася у 1954, 1959-1962. Запаси руди розвідані до 300 м. Запаси не підраховані. Приурочене до інтенсивної магніт. аномалії. Належить до залізисто-кремнистої формації. Рудні тіла – пластообразні. Пл. 5,0 км х 0,8 км. Вік 2100 млн. років. Склад: залізисті роговики, сланці, руди. Типи руд: амфіболо-піроксено-магнетитові, амфіболо-магнетитові роговики. Утримання заліза 33%. Вивчали геологи В.А.Козакова, Т.М.Сумцова, Л.Г.Загоруйко, М.І.Верігін.

Ленінське рудовиявлення, розташоване за 3 км на схід від с. Орєхове Петрівськ. р-ну Кіровоград. обл. Географіч. координати 48°28'- 48°32' півн. широти, 33°21'-33°23' схід. довготи. Ст. Щаслива за 4 км від рудовиявлення. Являє центр. частину Західно-Інгулецьк. руд. підзону. Геологіч. розвідка проводилася з 1954. Запаси не підраховані. Район позначається інтенсивною магніт. аномалією. Належить до залізисто-кремнистої формації. Вік 2100 млн. років. Пл. розповсюдження 0,8 км х 5,0 км. Склад: залізисті роговики, сланці, руда. Вивчали геологи В.А.Козакова, Л.Г.Загоруйко, Т.М.Сумцова.

Ленінське урочище, Дзержинськ. лісництва Криворізьк. лісгоспу. Закладене в 1950-х. Пл. 29 га. Грунт кам'янистий.

Ленінський меморіал на братській могилі воїнів-визволителів, встановлен. у 1956 в с.Леніна. Являє постать солдата , який припав на ліве коліно. У правій руці тримає пілотку, у лівій – автомат. Виготовлен. із залізобетону. Вибито 22 прізвища і 7 безіменних.

"Ленінським шляхом", багатотиражна газета РУ ім. Ілліча. Виходила у груд. 1933-січ. 1987. У 1987 виходила як орган тр-ту "Кривбасшахтопроходка". У 30 – початку 80-х виходила двічі на тиждень, потім один раз тиражем 1 тис. екз. Розповідала про життя колективів, здобутки і проблеми гірників. Серед редакторів М.Криворуков, М.Анохін, М.Йохна.

"Ленінським шляхом", багатотиражна газета політвідділу Ленінськ. МТС Криворізьк. р-ну. Видавалася у 1934. Тираж 250 екз.

"Ленінські кадри", багатотиражна газета Криворізьк. педін-ту. Виходила у 1934-1936. Розповідала про життя вузу, піднімала гострі проблеми виховання пед. кадрів.

Ленінські суботники, всесоюзна назва комуністичних суботників. Започатковані у 1919. Офіційного статусу набули у квіт.1970. Жителі Кр.Рогу займалися прибиранням території, працювали на робочих місцях.

Ленінського комсомолу, вулиця розташована у півд. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-70-х. Довж. 677 м, ширина 10 м. Має 77 багатоповерх. будинків. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Обслуговує 23 в/з.

Леніну В.І. пам'ятники, 1. Дзерж. р-н, пр. Металургів, скульптура на повний зріст з бронзи на граніт. постаменті. Відкрит. у квітні 1960. Скульптори Олійник, Скобник. **2.** Жовт. р-н, вул. Петрозаводська, на фоні Жовт. райради, скульптура на повний зріст, прав. рук. зведена. догори. Відкрит. у квіт. 1960. Держхудфонд України. Постамент з цегли, обнесен. гранітом. **3.** Інгулецьк. р-н, площа перед адміністрацією НКГЗК. Фігура на повний зріст висотою 4,5 м із залізобетону. Відкрит. у квітні 1961. Постамент з цегли 6,5 м. Київ. худфонд. **4.** М. Інгулець, пр. Перемоги, на фоні кінотеатру "Перемога" скульптура на повний зріст із залізобетону висотою 2,7 м, постамент з цегли 3,5 м. Відкрит. у квіт. 1966. Майстри Київ. худфонду. **5.** Сакс. р-н, площа перед ПК ім. К.Лібкнехта. Встановлен. у квітні 1970 за ініціативою трудящих РУ ім. К.Лібкнехта на честь 100-річчя з дня народження В.І.Леніна. Скульптура на повний зріст висотою 3 м із залізобетону, граніт. постамент висотою 4 м. Майстри з Держхудфонду СРСР. **6.** Терн. р-н, площа перед ПК ш. ім. Леніна по вул. 23 Лютого. Встановлен. у квіт. 1975. Скульптор М.М.Суходолов, архітектор Г.П.Юхтомський. Бронз. скульптура на повний зріст висотою 3,5 м, постамент з цегли, обкладен. граніт. плитами висотою 2,5 м. **7.** Ц.-Міськ. р-н, площа перед муз. школою. Встановлен. у лист. 1957 за ініціативою трудящих Ц.-Міськ. р-ну. Бронз. скульптура на повний зріст висотою 3 м на граніт. постаменті висотою 5,7 м. Скульптори

Ю.І.Бєлостоцький, Ю.М.Фрідман, архітектор Г.Ф.Мельничук. Існувало більше 60 пам'ятників і бюстів на території Криворіжжя. Вперше встановлен у лист. 1924 на території рудника ім. Леніна.

Леніну В.І. пам'ятники на території сільськ. Криворіжжя. Встановлені, **1.** С. Красіне у трав.1946 (бюст). **2.** С. Вільне у квіт. 1957 (постамент). **3**. С. Веселе у квіт. 1965 (постамент). 4. с. Зелене Поле у квіт. 1967 (бюст).

Ленська, вулиця житломасиву ім. Р.Люксембург Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула в 50-60-х. Довж. 1,4 тис.м, ширина 9 м. Має 47 приват. будинків, проживає 167 чол. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь річки Лена в Сибіру. Обслуговує 37 в/з.

Ленцнер Володимир Іванович (1923, Кр. Ріг – 12.10.1943, там же). Уч. підпілля. Освіта н/середня. Під час окупації у скл. підпільної групи. Розстрілян. гестапо після жорстоких катувань.

Лень Василь Васильович (1.3.1939, Кіровоград. обл.). Засл. працівник промисловості України (1994). Освіта середня. У 1956-1964 відкатник тр-ту "Кривбасшахтобуд". З 1964 слюсар рем.-мех. цеху №1, цеху ремонту металург. обладнання ком-ту "Криворіжсталь". Кращий наставник молоді КМЗ (1982). Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Засл. працівник "Криворіжсталь". Нагородж. Почес. Грамотою Президії Верх. Ради України.

Леоненко Віра Степанівна (6.11.1919, Самарська обл.). Засл. учитель України (1966). Освіта середня. У 1936-1951 учитель, зав. садком в Ташкенті, Ак-Булаці. У 1951-1962 учитель молодших класів СШ №8. У 1962-1982 учитель СШ №82. Педагог-новатор. Медаль ім. А.С.Макаренка. Очолювала метод. раду, автор статей з проблем педагогіки.

Леоненко Михайло Іванович (19.11.1931, Брянська обл. – 19.2.1994, Кр. Ріг). Почес. гірник. Освіта н/середня. З кінця 40-х працював на торфорозробках у Брянськ. обл. З початку 50-х – 1985 лопатник, бурильник, бригадир прохідників ш. "Об'єднана" Першотравнев. РУ. Новатор виробництва. Ударник п'ятирічок. Переможець змагань. Нагородж. орд. Леніна.

"Леонід Бородич", риболовецький траулер, спущен. на воду у січ. 2002. Порт приписки Севастополь. Ім'я одержав за рішенням Держ. департаменту з риболовецького господарства України. Назван. на честь ген.-полковника міліції Л.В.Бородича.

Леонідов Юрій Вікторович (1944, Криворіжжя). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1972). У 1962-1974 пом. майстра, ст. інж., нач. бюро з-ду "Комуніст". У 1974-1986 у Ц.-Міськ. райвиконкомі. У 1986-1990 голов. інж. З 1990 директор дослід. з-ду НДПІрудмаш.

Леонідова Людмила Семенівна (1953, Кемерово). Художник. Зак. Криворізьк. худ. школу №1. Працює у галузі декоративного текстилю-батику. Працювала художником-оформлювачем. Уч. виставок з 1985. Уч. осіннього вернісажу у Кр.Розі (1998-1999). Серед робіт "Іриси", "Полуниці" (2000) ін.

Леонова, вулиця житломасиву Змичка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 40-х. Розвитку набула в 50-х. До 1975 мав назву тупик Камчатський. Довж. 184 м, ширина 7 м. Має 49 держ. будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь льотчика-космонавта СРСР Леонова Олексія Архиповича (30.5.1934, Кемеров.обл.). Двічі Герой Рад.Союзу (1965, 1975), ген.-майор авіації. Зак. Військ.-повітр. інж. акад. ім. Жуковського (1968). Перший політ у космос здійснив на кораблі "Восход-2" разом з П.І.Бєляєвим (трав. 1965), під час якого вперше у світі вийшов у відкритий космос. Другий політ – 21.7.1975 на кораблі "Союз-19" разом з В.М.Кубасовим. Обслуговує 45 в/з.

Леонович Микола Гнатович (12.3.1925, Тюменська обл.). Почес. громадянин с.Родіонівка (1990). Освіта середня. Уч. ВВВ. З жовт. 1939 у скл. 523 СП 188 СД. Відзначився в боях на Інгулецьк. плацдармі. Працював учителем в Тюменськ.обл.. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст.

Леонтовича, вулиця житломасиву Карнаватка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 40-х. Розвитку набула в 50-х. До 1975 мав назву провулок 1-й Фурманова. Довж. 317 м, ширина

9 м. Має 51 держ. будинок. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь укр. композитора Леонтовича Миколи Дмитровича (13.12.1877, Вінницька обл. – 23.1.1921, там же). Хоровий диригент, педагог, збирач муз. фольклору. Зак. духовну семінарію у Кам'янець-Подільськ. (1898). Уч. рев. руху 1905. Працював у держ. апараті у Києві, був комісаром Першої укр. держ. капели, викладачем Муздрам. ін-ту ім. М.В.Лисенка. Творець хорової мініатюри, автор класич. обробок понад 150 укр. народ.пісень "Праля", "Козака несуть", "Ой з-за гори кам'яної", "Щедрик", революц. пісень "Інтернаціонал", "Варшав'янка", "Ми ковалі своєї долі", 4 хорових поем ін. Обслуговує 72 в/з.

Леонтовський Петро Михайлович (1872-1921). Проф., видат. вчений у галузі маркшейдерії. Очолював кафедру в Катеринослав. вищому. гірнич. уч-щі. Вперше дав визначення методів виміру підзем. покладів корис. копалин. Склав проект дослідження руднич. зрушень та осіданню порід Кривбасу (1912). Створив теорію зсуву порід під впливом гірнич. виробок. Сформував правила розрахунку целіків. Автор фундамент. наук. праць "Маркшейдерские задачи", "Элементы залегания пластов", "Практический курс горной геометрии" ін. Редагував ж. "Маркшейдерские известия". Винайшов перший у світі нівелір-автомат. (Маркшейдеры – "Кто есть кто", М., 1993, стор. 22-23).

Леонтюк Антон Костянтинович (19.12.1918, Хмельницька обл. – 17.11.1994, Кр. Ріг). Герой Рад. Союзу (22.8.1944). Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе (1954). Працював обліковцем рад-пу с.Антоніни. В арм. з 1938. Уч. походу у Захід. Білорусь, рад.-фін. війни (1939-40). Уч. ВВВ з груд. 1941. Обороняв Сталінград, визволяв Білорусію. Ком-р батареї 220 гв. ВПАП 48А. Відзначився у бою 3.7.1944 в р-ні Руденська (Мінська.обл.). Стримав на чолі 45 бійців прорив фашистів з оточення. Відбив 2 атаки. Зумів зберегти батарею від міномет. вогню. Під Узлянами організував 6 контрактак. Уч. Параду Перемоги у Москві. З 1960 полковник у запасі. Жив у Кр.Розі. Очолював міськ. раду ветеранів. Почес. громадянин м.Узляни. Ім'я присвоєно місцевій школі. Ім'я на стелі Героїв у Кр.Розі. Центр.-Міська рада ветеранів встановила приз ім. Героя. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки (2).

Леонтюка А.К. меморіальна дошка, встановлена у трав. 1995 на буд. №19 по пр. К. Маркса, де з 1961 по 1994 жив Герой Рад. Союзу А.К.Леонтюк. Скульптор О.В.Васякін.

Леонтьєв Тихон Михайлович (1902, Кр. Ріг - ?). Почес. гірник. Освіта н/середня. Уч. гром. війни. З 1927 працював прохідником ш. "Нова" ШУ ім. К.Лібкнехта. Ударник перших п'ятирічок, стахановець. У 1942-1945 перебував у якості підневільного у Німеччині. У 1945-1956 прохідник ш. "Нова" ШУ ім. К.Лібкнехта. Двічі відбудовував рудник. Переможець змагань, виробничі норми виконував на 250-370%.

Леонтьєв Федір Іванович (25.3.1916, Ленінград. обл.). Почес громадянин с. Родіонівка (1990). Зак. Військ. акад. зв'язку. В арм. з 1936. Уч. ВВВ з червня 1941 у скл. 126 СП 71 СД, 274 СП 24 СД. Під час визволення Кр. Рогу ком-р 1446 окрем. роти зв'язку 24 СД. Відзначився в боях жовт. 1943. В арм. до 1960, підполковник. Проживає у м. Ростов-на-Дону. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1,2 ст., Червоної Зірки.

Леонченко Олександр Васильович (1938, Криворіжжя). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1960-1985 тракторист, бригадир, інж. держ. птахофаб-ки "Христофорівська". Ударник змагань, передовик виробництва. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Лепеха, один з видів паляниці у давні часи на Криворіжжі.

Лепешинського Ю.М. геологічні дослідження, проводилися на Криворіжжі у 1923. Покладено початок систематичного застосування геофізичних методів геологіч. розвідки в Кривбасі. Вперше науковці використали магніторозвідку для картування залізистих порід.

Лепешинської, вулиця розташована у півд. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. Довж. 800 м, ширина 7 м. Має 83 приват. будинки, проживає 131 чол.. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь рос.

артистки балету Лепешинської Ольги Василівни (28.9.1916, Київ). Народ. артистка СРСР (1951). Солістка Великого театру СРСР (1933-1963). Партії Попелюшки (“Попелюшка” Прокофьєва), Тао Хоа (“Червоний мак” Глієра), Сванільда (“Коппелія” Деліба) ін. Держ. премія СРСР (1941, 1946, 1947, 1950). Обслуговує 55 в/з.

Лепешняк (Glyceria), рід багаторіч. трав’янистих рослин родини злакових. Суцвіття – волоть з тригранною віссю і здебільшого шорсткими гілочками. Колоски багатоквіткові, довгасті або циліндричні. На Криворіжжі найбільш поширені 2 види**. Л.великий** має вис. 150-200 см, листки 10-20 см завширшки та густу багатоквіткову волоть**. Л.плавучий** меншого розміру (30-100 см вис.), волоть вузька, майже однобічна. Часто зустрічається у воді, по вогких берегах струмків, заболочених луках у заплавах Саксагані та Інгульця.

Лепідоліт (від грецьк. – луска і каміння), мінерал класу силікатів. Колір рожевий, білий, червонувато-сірий. Ламкий. Прозорий. У Кривбасі рідкісний. Встановлен. тільки у неглевих ператитах разом з польовими шпатами і мусковітом. Вивчали В.Г.Купнев, М.В.Терентіївський.

Лептура (Leptura), жук довж. 10-12 мм. Надкрила буро-темно-червоні з чорною плямою на диску. На Криворіжжі зустрічається один вид.

Лермонтова, **вулиця** розташована у центрі Ц.-Міськ. р-ну, входить у єдиний ланцюг голов. транспорт. системи Кр.Рогу. Закладена на початку XX ст. Мала назву вулиця Лермонтівська. Розвитку набула в 30-х, 50-70-х. Довж. 1,5 тис.м. Має 39 держ. будинків. Розташовані центр. ринок, СШ №25, автостанція. Встановлен. бюст М.Ю.Лермонтову, існує сквер. Названа на честь рос. поета Лермонтова Михайла Юрійовича (15.10.1814, Москва – 27.7.1841, П'ятигорськ). Рос. офіцер. Представник дворянського роду. Воював на Кавказі. Вбитий на дуелі. Класик рос. літератури. Серед творів роман “Герой нашего времени” (1840), поеми “Мцири” (1839), “Демон” (1841), драма “Маскарад” (1836), збірка віршів. Похован. у с.Лермонтове (Тархани) Пензенська обл. Обслуговує 2 в/з.

Лермонтова М.Ю. ім. сквер, знаходиться по вул. Лермонтова у Ц.-Міськ. р-ні. Закладен. у жовт.1964. Пл. 0,8 га. Обладнан. пішохідними доріжками. В центрі бюст М.Ю.Лермонтова.

Лермонтова М.Ю. погруддя, встановлене у жовт. 1964 по вул. Лермонтова у Ц.-Міськ. р-ні. Скульптор О.В. Васякін, архітектор Ю.П.Сич. Являє бюст-погруддя поета.

Лермонтова М.Ю. ім. сквер, закладен. на початку 60-х на одноймен. вулиці у Ц.-Міськ. р-ні. Пл. 0,93 га. Обладнан. клумбами, місцями відпочинку.

Лесгафта, **вулиця** житломасиву Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 30-х. Розвитку набула в 40-х. До 1975 мала назву вулиця 2-а Піхотинська. Довж. до 500 м, ширина 9м. Має 27 держ. будинків. Багата на зелені насадження. Названа на честь Лесгафта Петра Францовича (20.9.1837, Петербург – 11.12.1909, поблизу Каїра, похован. у Петербурзі). Анатом, лікар, основоположник вітчизняної наукової системи фізичного виховання. У 1896 створив Курси вихователькок і керівниць фізвиховання, на базі яких у 1919 відкрито Ленінград. ін-т фізич. культури ім. Лесгафта. Обслуговує 46 в/з.

Лесі Українки, вулиця мкрн. ім. Чкалова Дзерж. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула в 50-60-х. Довж. 598 м. Пл. 2 тис. кв. м . Має 75 приват.будинків. Багата на зелені насадження. Носить ім’я укр. поетеси Лесі Українки (Косач – Квітка Лариса Петрівна (25.11.1871, Житомир.обл. – 1.8.1913, Київ). Знала близько 10 мов. Автор поетич. збірок. Символ мужності. Серед творів “Лісова пісня”, “Осіння казка”, “Кассандра” ін.). Обслуговує 5 в/з.

Лесі Українки ім. сквер, закладен. у червні 2001 поблизу технікуму економіки та управління у Жовт. р-ні. Пл. 0,6 га. Висаджені алеї випускників, ветеранів війни і праці.

Лесков Василь Петрович (9.2.1928, Читинська обл.). Почес. металург СРСР (1960), почес. донор СРСР (1972).Зак. Криворізьк. металург. тех-м (1962). У 1949-1963 горновий домен. цеху, у 1963-1983 ст. нагрівальник металу, майстер СПЦ з-ду “Криворіжсталь”.

Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Багато разів здавав кров, врятував життя хворих і постраждалих. Нагородж. орд. Жовтневої Революції.

Лескова Лариса Василівна (29.12.1933, Кр. Ріг). Почес. донор СРСР (1932). Освіта середня. У 1950-1978 оператор, лаборант СПЦ, блюмінга-1 з-ду "Криворіжсталь". Багато разів здавала кров, врятувала життя багатьох хворих і постраждалих.

Лесников Олександр Петрович (9.8.1924, Воронезька обл.). Керівник правоохоронців. Зак. Київ. вищу школу міліції. Уч. ВВВ. В арм. до 1954. У 1954-1963 служив в міліції Дніпродзержинська. У 1963-1972 займав керівні посади в органах криворізьк. ВС. Полковник міліції, відмінник міліції. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст., Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки.

Лесников Сергій Васильович (1931). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1956). У 1956-1970 нач. зміни, шахти РУ ім. Орджонікідзе тр-ту "Нікополь-Марганець". З 1971 голов. інж. Орджонікідзевськ. РУ. Умілий керівник процесу видобутку марганцевих руд. Держ. прем. України. Прем. Ради Міністрів СРСР. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Лесницька-Блинова Єлизавета Омелянівна (1895, Полтав. обл.-1963). Уч. рев. руху. Зак. Дніпропетров. партшколу (1928). У 1916-1918 працювала в депо ст. Довгинцеве. Виховувалася у родині революціонера О.С.Блинова. Брала уч. у рев. русі. Під час австро-нім. окупації перебувала у підпіллі. Одна з організаторів жіноч. руху на Криворіжжі. Уч. боротьби з військами отамана Григор'єва, походу Півд. групи військ (1919). У 1920-1926 обліковець депо ст. Довгинцеве. У 1926-1941 на парт. і профспілк. роботі в Дніпропетровську.

Лесняк Венедикт Мартинович (21.3.1904, Дніпропетров. обл. – 11.10.1959, Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. медін-т (1931). У 1924-1941 працював у мед. закладах Донбасу, Кременчука, Дніпропетровська. Уч. ВВВ. У 1948-1954 займав керівні мед. посади у Рівненськ. обл. В 1954 голов. лікар 2-ї міськ. лікарні. Відмінник охорони здоров'я. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1,2 ст., Червоної Зірки.

Лесс, частина скельних порід, які потрапили у степи Причорномор'я під впливом вітрів льодовиків. Лесові землі являли пасовища і зону полювання первісної людини.

Летов Олександр Володимирович (1956, Костромська обл.). Новатор виробництва. Зак. СПТУ №28. З 1977 горновий домен. цеху №2 КМК. Ініціатор труд. починів. Переможець змагань. Один з лідерів молодіж. руху на КМК у 80-ті. Делегат XXVII з'їзду КПРС, XIX з'їзду ВЛКСМ, XII Всесвіт. фестивалю молоді та студентів. Держ. прем. СРСР (1989). Нагородж. орд. Дружби народів.

"Летучий листок", газета рев. спрямування, орган Катеринослав. ком-ту РСДРП. Виходила у берез. 1902 – січ. 1903. Вийшло 8 номерів. Мала вплив на розвиток ревруху на Криворіжжі.

Летучого І.С. трудова діяльність пов'язана з РУ ім. Кірова. У 40-60-х працював бурильником ш. ім. Кірова. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Леніна. Біографіч. даних не виявлено.

Летючий Іван Трохимович (1922, Криворіжжя). Новатор с/госп. виробництва. Освіта н/середня. У 1952-1981 бригадир молочно-товарної ферми рад-пу "Красный забойщик". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Леута Віктор Андріанович (5.10.1925, Харків.обл.). Мед. керівник. Зак. Кишинів. мед. ін-т (1959). Уч. ВВВ з берез. 1943 у скл. авіачастин. У 1946-1952 на комсомол. роботі у Молдові. У 1959-1962 хірург 2-ї міськ. лікарні (Кишинів). У 1962 пройшов спеціалізацію з нейрохірургії під керівництвом акад. О.І.Арутюнова у Київ. НДІ нейрохірургії. Засновник нейротравматолог. служби у Кр.Розі. У 1963 відкрив нейрохірургічне відділення 2-ї міськ. лікарні. Створив мобільні бригади нейрохірургів. У 1963-1985 провів до 4 тис. унікальних операцій. Підготував до 700 нейрохірургів. Заснував Центр нейрохірургії. Створив

приставку до рентген. апарату. У 1963-1985 голов. нейрохірург Кр.Рогу. Відмінних охорони здоров'я. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст.

Лещата, механічний пристрій, відомий з сивої давнини. Розрізняються верстакові, гвинтові, інструментальні, скісні, ковальські, обрізні, паралельні, слюсарські, столярські, стільцеві, універсальні, шарнірні ін.

Лещенко Владлена Миколаївна (13.2.1937, Кр. Ріг). Громадськ. діяч. Зак. Дніпропетров. ун-т (1968). У 1957-1989 працювала фельдшером 3-ї міськ. лікарні, у 4-у протитубдиспансері, лікар-лаборант 1-ї інфекц. лікарні. Уч. ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. З 1989 чл. правління, з 1990 заст. голови, з 1991 голова правління "Союз Чорнобиль". Веде актив. діяльність по підтримці ліквідаторів, займається громадськ. діяльністю.

Лещенко Всеволод Анатолійович (1952, Черкаська обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1971 працював слюсарем ШПУ № 3 тр-ту "Кривбасшахтопроходка". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Лещенко Євген Олександрович (11.5.1952, Кр. Ріг). Чл. СХУ (1982). Зак. Київ. худ. ін-т (1973). У 1974-1980 викладач ізостудії Палацу піонерів Терн. р-ну. Працює у галузі живопису і графіки. Уч. виставок з 1973. Відом. укр. художник. Персональні виставки у Москві (1988), Львові (1990), Києві (1993), Кр.Розі. Гран-прі виставки укр. художників (Львів, 1991). Серед робіт "Повінь" (1972), "Весілля" (1974), "Пісня баяна" (1979), "Світ кота" (1990), "Родюча земля" (1991), "Стрибок виживання" (1999). Праці знаходяться у музеях і приват. колекціях Росії, Канади, Франції, США, Японії.

Лещенко Любов Володимирівна (2.6.1928, Криворіжжя). Новатор с/госп. виробництва. Освіта н/середня. У 1944-1983 ланкова рад-пу "Південний". Майстер високих врожаїв кукурудзи і пшениці. Ім'я в Книзі Трудової Слави Дніпропетров. обл. Нагородж. орд. Леніна.

Лещенко Олександр Олександрович (15.5.1915, Полтав. обл.). Художник. Освіта середня. За фахом тесля. Працював у буд. організаціях Дніпропетровська, Кр.Рогу. Уч. ВВВ. Самодіяльний художник. Уч. виставок. Персональна виставка у Кр.Розі (1997).

Лещенко Сергій Андрійович (25.8.1930, Дніпропетров. обл.). Герой Соц. праці(1975). Зак. ФЗН №44 (1948). У 1945-1948 працював у рад-пі "Гірник". У 1948-1953 тесля, у 1953-1986 бригадир комплекс. буд. бригади тр-ту "Криворіжбуд". Новатор виробництва, актив. учасник відбудови Кривбасу. Все трудове життя присвятив будівництву об'єктів "Криворіжсталь". Один з маяків 60-70-х. Створив школу передового досвіду. Успішно впроваджував метод бригад. підряду. Особливо бригада відзначилася на будівництві ДП-9. Раціоналізатор і наставник. Уч. ВДНГ. Нагородж. орд. Леніна (2).

Лещина Василь Трохимович (15.6.1906, Дніпропетров. обл. – початок 70-х, Кр. Ріг). Почес. гірник. Освіта н/середня. У 1924-1941 бурильник, гірнич. майстер ш. ім. Орджонікідзе. У 1941-1945 працював на Уралі. У 1945-1956 гірнич. майстер ш. ім. Орджонікідзе. Двічі відбудовував Кривбас. Ударник перших п'ятирічок, стахановець. Нагородж. орд. Леніна.

Лещиця (Gypsophila), рід трав'янистих рослин родини гвоздичних. Стебла гладкі, дуже розгалужені. Листки дрібні, ланцетоподібні. Пелюсток 5, білих, рожевих або пурпурових. Плід – одногнізда, куляста або яйцеподібна коробочка. На Криворіжжі 2 дикорослих види. **Л. волотиста** має форму перекотиполя (до 100 см в діаметрі), з дрібними білими квітками, звичайно зустрічається на степових схилах балок, піщанистих місцях. Рослина лікарська, коріння її використовують як відхаркувальний, блювотний засоби та як сурогат мила. **Л.пронизанолиста** – з темнорожевими квітками, широко розповсюджена в Кривбасі на відвалах, хвостосховищах, рідше на солончакових луках. В культурі вирощують **Л.гарну** з білими, з дещо крупнішими квітами. Використовують для аранжування букетів, оформлення клумб тощо.

Либило, приманка для лову раків у вигляді шматків м'яса у давні часи на Криворіжжі.

Ливарна, вулиця житломасиву Гданцівка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 40-х. Розвитку набула в 50-х. Довж. 1,2 тис.м, ширина 7 м. Має 56 держ. будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Обслуговує 4 в/з.

Ливарна форма (тех.), розроблена для заливання розплавленого металу з метою одержання твердого фасонного відливка. Вперше використовувалася за часів скіфів на Криворіжжі. Пром. застосування одержало з моменту введення Гданцівськ. чавуноливарн. з-ду. Широко застосовується у ливарному виробництві ком-ту "Криворіжсталь".

Ливарний двір, частина доменного цеху, що розташовується безпосередньо біля печі, для проведення випуску чавуну і шлаку після закінчення технологіч. процесу.

Ливарно-механічний завод, утворен. у 1962 шляхом реорганізації міськпромкомбінату. Займався випуском 60 видів продукції, серед них – газові плити, батареї, дитячі іграшки, пароводяна апаратура. Ліквідован. у берез. 1966 шляхом реорганізації у завод газової апаратури.

Ливиненко Леонід Романович (20.5.1939, Дніпропетров. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1959 вальцювальник блюмінга-2, СПЦ №2, з 1987 працює у домен. цеху №2 ком-ту "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Почес. грамоти Мінчормету СРСР (1967, 1973). Нагородж. орд. Трудової Слави 2,3 ст.

Лиженков Анатолій Никифорович (19.9.1936, Саратов. обл. – 15.11.2000, Кр. Ріг). Військ. керівник. Зак. КГРІ (1970). В арм. з 1955. Служив на інж. посадах у ВПС. З 1983 підполковник запасу. У 1985-1992 нач. Криворізьк. радіотехніч. школи ДТСААФ. Виховав багато радіотехніків. Організатор змагань з радіосправи.

Лико, луб з кори липи, який на Криворіжжі використовували для плетіння личаків, кошиків, мотузок.

Лилик пізній (Eptesicus serotinus), представник родини кажанів (справжніх летючих мишей) ряду рукокрилих ссавців (кажанів). Поширення: Європа, Мала, Серед. і Центр. Азія, Півн. Африка. В Україні – по всій території. На Криворіжжі активний вночі у теплу пору року. Взимку впадає у сплячку. Улюблене місце зимівлі – горища будівель. Навесні після сплячки зустрічаються з першої декади берез., останні (перед сплячкою) в кінці жовт.-першій декаді лист. На полювання за комахами вилітає пізно ввечері. На початку червня самки народжують двох малят. Корисні ссавці.

Лиман Федір Федорович (1906, Курська обл. – 10.8.1950, Макіївка). Госп. керівник. Зак. Донецьк. індустр. ін-т (1936). У 1920-1922 учень столяра в Рильську Курськ. обл. У 1922-1925 бурильник шахти №5 у м. Кадіївка. У 1925-1927 забійник ш. №20 у м. Горлівка. У 1927-1930 виконроб Костянтинівськ. коксохімз-ду. У 1936-1937 нач. кокс. цеху Маріупольськ. коксохімз-ду. У 1937-1941 директор Криворізьк. коксохімз-ду. Нач. бригади Гіпрококсу в Магнітогорську. У 1943-1948 директор Єнакієвськ. КХЗ. У 1948-1950 директор Баглейськ., Новомакіївськ. КХЗ. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Лимар, людина, яка шила збрую чи кінську збрую у давні часи на Криворіжжі.

Лимар Анатолій Павлович (20.7.1926). Новатор виробництва. Освіта н/середня. У с/госп. працював з 1946. З 1966 тракторист, комбайнер, слюсар рад-пу “Батьківщина”. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Жовтневої Революції.

“Лимон”, напій, сильногазований, безалкогольний, розроблений технологами концерну “Надєжда” у кінці 90-х. Склад: очищена вода, аспартам, лимонна кислота, бензоат натрію, ароматична основа “Лимон Лайм”, діоксид вуглецю. Рекомендується як низькокалорійний напій. Протипоказання – не рекомендується вживати хворим на фенілкетонурію. Гідно представляє криворізьку марку.

Лимон (Citrus limon), вічнозелене дерево родини рутових до 5 м вис. Батьківщина – Півн.-Схід. Індія. Молоді пагони пурпурово-фіолетові. Листки з характерним запахом, видовжено-яйцеподібні або еліптичні з загостреним кінцем. Плід – ягода, що відрізняється у різних сортів за формою, розмірами та забарвленням, їстівний, з високими харчовими та дієтичними властивостями. Плоди використовують в свіжому вигляді в кондитерській,

парфумерній, лікеро-горілчаній промисловості. На Криворіжжі вирощуються в теплицях та кімнатних умовах, поширеніші сорти Новогрузинський, Павловський, Майєра.

“Лимонад”, напій, газований безалкогольний, розроблений технологами концерну “Надєжда” у 1989. Склад: цукорін, очищена вода, лимонна кислота, бензоат натрію, доксид вуглецю, карамель, ароматизатор “Лимон”. Гідно представляє криворізьку марку.

Лимонник китайський або шизандра китайська (Schizandra chinensis), листопадна дводомна ліана родини шизандрових. Батьківщина – Далекий Схід, Японія, Північ. Китай. Кора темно-коричнева, зморшкувата. Пагони жовтуваті, гладкі, до 8-10 м заввишки. Листки довгасто-еліптичні або оберненояйцеподібні, 5-10 см довж., загострені на верхівці. Квітки різностатеві, по 3-5 в основі річних пагонів, білі або рожевуваті, запашні, до 2 см у діаметрі. Плід збірний з численних двонасінних кулястих червоних ягід на осі, до 8 см довж. Насінина жовто-оранжева. Цвіте трав.-червень. Розмножується насінням, відсадками, кореневими паростками, зеленими живцями. Плоди, насіння і кора виявляють стимулюючу дію. У Кр.Розі вирощується квітникарями-любителями. Рекомендується поширення в культурі міста як цінної декортивної і лікарської рослини.

Лимонт Борис Антонович (1907 – 80-ті, Київ). Військ. керівник. Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе. У арм. з кінця 20-х. Уч. ВВВ з червня 1941. У лист.1941 - жовт. 1944 нач. штабу 20 гв. СД. Уміло керував діями з’єднання під час боїв за Кр. Ріг. Після звільнення у запас працював заст. директора Ін-ту електрозварювання ім. Патона. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (4), Б.Хмельницького 2 ст., Вітчизняної війни 1 ст. (2).

Лимонченко Митрофан Андрійович (24.11.1896 - 25.12.1961, Кр. Ріг). Уч. рев. подій. Зак. Харків. комун. ун-т (1925). У 1911-1918 працював на рудниках Кривбасу. Брав участь у рев. боротьбі. У 1917 у скл. загону Червоної гвардії. Уч. гром. війни. Згодом працював у Кр.Розі, Якутії, Хабаровськ. краї.

Лин Володимир Миколайович (29.5.1949, Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Півн.-Осетин. медін-т (1973). У 1973-1977 лікар-дерматолог в Татарії. З 1977 лікар венерологічного диспансеру. Має вищу категорію. Знавець історії Кривбасу в марках та поштових конвертах. Організовує філателістичні виставки, стає їх переможцем.

Лин (Tinca tinca)**,** риба родини коропових. Довж. до 30 см, вага до 0,5 кг. Тіло товсте, луска дрібна, спина темно-зелена, боки бурі з золотим блиском. Очі маленькі, червоні, рот невеликий. Нерест у трав.-лип. на 3-4 році життя. Промислова риба криворізьк. водоймищ. Живиться молюсками, безхребетними.

Линище, назва шкіри, яку скинула змія, або шерсті з тварин під час линьки у давні часи на Криворіжжі.

Линчевський Георгій Васильович (2.7.1911, Варшава). Відом. проектант. Зак. Харків. електротехніч. ін-т (1937). У 1937-1946 монтер, ст. контролер, нач. дільниці на будовах Харкова, Москви. У 1946-1953 голов. енергетик РУ ім. Кірова, нач. електроцеху “Кривбасруди”. З 1951 нач. цеху, відділу, голов. конструктор проектів ін-ту “Діпрорудмаш”. Брав участь у створенні гірнич. машин . Золота, сріб. медалі ВДНГ. Автор наук. праць.

Линьова Інна Михайлівна (18.5.1959, Кр. Ріг). Чл. СХУ (1994). Зак. Уральськ. ун-т (1989). У 1983 - 1993 працювала у Дніпропетров. худ. ком-ті . Працює у галузі декоративно-приладного мистецтва. Оформляє інтер’єри. Уч. виставок. Серед робіт “Мімоза” (1988), “Вікно” (1991), “Метаморфоза” (1992), “Білі квіти” (1992), “Портрет дівчинки” (1994) ін. Твори зберігаються в музеях, приват. колекціях.

Липа (Tilia), рід листопадних дерев родини липових, 15-25 (40) м заввишки. Діаметр стовбура до 2-5 м, стара кора глибоко розтріскується, сіро-бура, молода – гладка. Крона куляста або пірамідальна. Листорозташування чергове, дворядне. Листки великі, округло-серцеподібні або широкояйцеподібні, зубчасті, рідко цілокраї, черешкові. Квітки двостатеві, білі або жовтуваті, запашні, в щиткоподібних суцвіттях. Плід – горішок. Розмножується насінням, пагонами і відсадками. Найбільш поширені в озелененні

Кр.Рогу **Л.серцелиста** та **Л. широколиста.** Л. серцелиста – до 25-30 м заввишки. Листки 3-8 см завдовжки, округлі, з серцеподібною основою. Горішок слабкоребристий або гладенький. Цінний медонос, лікарська рослина. Л.широколиста, до 30-40 м заввишки, листки 8-14 см завдовжки і завширшки, плід до 10 мм у діаметрі. Рекомендуються для озеленення. Використовуються як декоративні види для створення вуличних алей, групових і поодиноких посадок у парках і скверах. Для озеленення міста рекомендуються **Л.повстиста** або сріблясta, **Л.європейська** та **Л. маньчжурська**.

Липень, сьомий місяць календарного року (31 доба). Названо на честь Ю.Цезаря. На Криворіжжі серед. температура січня –5,4°С, у лип. + 22,2°С.

Липець, назва місяця липня у давні часи на Криворіжжі.

Липецька, вулиця розташована у захід. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. Довж. 396,5 м, ширина 7 м. Має 2 приват. будинки, проживає 65 чол. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь м. Липецьк – обл. центру Росії. Обслуговує Залізничне в/з.

Липицький Анатолій Григорович (12.08.1933, Кр. Ріг). Чл.СПУ (1993). Зак. КГРІ (1965). У 1957-1963, 1969-1972 слюсар, бригадир, нач. дільниці цеху мереж НКГЗК. У 1963-1969, 1972-1986 нач. релейної служби Егвекінотськ. електростанції (Затока Хрега), нач. відділу Півн.електрич. мереж (Білібіно), інж., нач. відділу "Магаданенерго". Прозу пише з дитинства. Друкувався у періодич. пресі Егвекіноту, Анадиря, Магадана, Владивостока, Дніпропетровська, Кр.Рогу, жур. "Дальний Восток" (Хабаровськ), "На Севере дальнем" (Магадан), "Саксагань" (Кр. Ріг). У 1990 заснував та очолив альманах "Саксагань". Автор книг "Амгуэмская переправа" (1977), "Пересечения" (1982), "Оглянись в пути" (1988), "Энергетические мускулы Севера" (1986), "Восхождение" (1998). Започаткував видання книг місцевих авторів у Кр.Розі. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Липицький Василь Семенович (1887, Кр. Ріг – квіт. 1938, Дніпропетровськ) Громадськ.діяч. Освіта н/середня. Займався с/госп. Уч. рев. руху. Уч. 1-ї світ. війни. Організатор "Просвіти" у Кр.Розі. У 1919-1920 чл. УСДРП(б) (боротьбистів). Чл. Криворізьк. ревкому (1920). Зав. відділом юстиції повіту. З 1920 заарештован. ВЧК. У 1921-1931 працював у с/госп. У 1931-1933 уч. Білібінськ. експедиції на Колимі. З 1933 будував КМЗ. У січ. 1938 заарештован. органами НКВС. Жертва сталінськ. репресій. Реабілітован. у берез. 1958.

Липицький Олександр Васильович (1909, Кр. Ріг – січ.1938, там же). Авіатор. Освіта середня. У 1930-1932 працював на ШУ ім. Артема. У 1932-1933 серед перших оволодів танкеткою, особистий водій ком-ра 41 СД. З 1934 інструктор Криворізьк. аероклубу. З 1935 бортмеханік літака нач. будівництва КМЗ Я.І.Вєсніка. У лист 1937 заарештован. органами НКВС. Жертва сталінськ. репресій. Реабілітован. у 1956.

Липицький Семен Васильович (5.11.1913, Кр. Ріг – 20.1.1996, Москва).Проф. (1975), Д.І.Н. (1972). Зак. МДУ (1940), Військ. акад. ім. Фрунзе (1948). Уч. ВВВ з верес. 1941 у скл. 75 АД і 719 АП 262 АД. Визволяв Слов'янськ, Харків, Миколаїв, Одесу. Провів кілька розвід. польотів під Кр.Рогом. Штурман екіпажу Р-5. З квіт. 1944 у штабі 17 ВА. Вивчав досвід ВВВ. У 1952-1970 викладач Військ. акад. ім. Фрунзе. Автор монографій з історії воєн. У 1970-1976 викладач Військ.-політ. акад. ім. Леніна. З 1970 полковник. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1 ст. (2), Червоної Зірки (2).

Липнева, вулиця розташована у півд.-захід. частині Сакс. р-ну, на межі з Ц.-Міськ. р-ном. Заснована у кінці 40-х. Розвитку набула в 50-60-х. Довж. 280 м, ширина 4м. Має 4 багатоповерхові будинки, проживає 36 чол.. Заасфальтована. Багата на зелені насадження. Обслуговує 7 в/з.

Липучка (Lappula), рід трав'янистих рослин родини шорстколистих. На Криворіжжі найбільш поширена **Л.відхилена**. Одно-, дворічна рослина, 15-45 см заввишки. Квітки дрібні, голубі, у верхівкових завійках. Плід з 4 дрібних горішків, вкритих гачкуватими

шипиками. Цвіте трав.-верес. В Кривбасі зустрічається звичайно на забур'янених та кам'янистих місцях, відвалах, біля доріг.

Липченка Т.М. (сільгосп. керівник) **трудова діяльність** пов'язана з кол-пом "Червоний плуг" (Лозуватка). Уроженець с. Лозуватка. Уч. гром. війни. Один з організаторів колгосп. руху на Криворіжжі. Розстрілян. гітлерівцями у 1942. Біографіч. даних не виявлено.

Лис звичайний (Vulpes vulpes), представник родини вовчих ряду хижих ссавців. Поширення: вся Європа, більша частина Азії, Півн. Африка. В Україні – по всій території. На Криворіжжі нори зустрічаються на відвалах, у лісових масивах, лісосмугах, ярах, балках (вкритих чагарниками) та в ін. екотопах. Активний увесь рік, полює, в основному, вночі. Живиться переважно мишовидними гризунами, іноді – зайцями, птахами, комахами, ягодами та солодкими фруктами. У квіт.-на початку трав. народжується 3-12 сліпих лисенят, схожих на цуценят, які через місяць починають вилазити з нори, грітися на сонці. Чисельність коливається по роках, збільшується в роки масового розмноження мишовидних гризунів. Хутровий звір, корисний в мисливському, лісовому господарстві.

Лиса Зінаїда Степанівна (26.6.1922, Нижньогородська обл. – 6.6.2002, Кр. Ріг). Громадськ діяч. Зак. Криворізьк. планово-економіч. тех-м (1970). У 1940-1944 працювала на залізниці у Казані. У 1944-1949 викладала у залізнич. тех-мі Лодейного Поля. У 1952-1957 голова профспілки рад-пу. У 1957-1987 працювала у буд. тр-тах Кривбасу. Одна із засновників ветеран. руху у Кр.Розі. З берез. 1989 голова міськради ветеранів. Нагородж. орд. "За заслуги" 3 ст., Почес. Грамотою Президії Верх. Ради України, знак. за "Заслуги пере містом"

Лисак Іван Дорофійович (1924, Кр. Ріг – 31.10.1943, там же). Уч. підпілля. Освіта середня. Під час окупації перебував у скл. підпільної групи. Розстрілян. гестапо після жорстоких тортур.

Лисаков Гнат Семенович (?, Кр. Ріг – 20.12.1942, там же). Уч. підпілля. Освіта н/середня. Під час окупації перебував у скл. підпільної групи. Розстрілян. гестапо після жортоких тортур.

Лисакова Ніна Василівна (20.11.1955, Миколаїв). Гідрогеолог. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1978). З 1978 гідрогеолог тр-ту "Кривбасгеологія". Провід. спеціаліст в галузі гідрогеології, інж. геології. Серед тих, хто започаткував екологічні знання під час проведення геологорозвідувальних пошуків.

Лисенка вулиця, знаходиться в мкрн. ПівдГЗК в Інгулецьк. р-ні. Довж 1,1 тис.м. Має 106 приват. будинків. Забудова почалася в 1963 у зв'язку з розвитком ПівдГЗК. До груд 1975 мала назву вулиця 2-а Збагачувальна. Названа на честь укр. композитора Лисенка Миколи Віталійовича (22.3.1842, Полтав. обл. – 6.11.1912, Київ). Автор опер. Створив школу музик. Обслуговує 34 в/з.

Лисенко Валерій Миколайович (2.4.1954, Кр. Ріг). Засл. працівник промисловості України (1994). Зак. Криворізьк. тех-м рудавтоматики (1973). З 1972 електрослюсар, майстер з ремонту обладнання копрового цеху №1 ком-ту "Криворіжсталь". Новатор виробництва, ударник п'ятирічок, переможець змагань. Почес. Грамота Президента України.

Лисенко Євген Павлович (1.5.1920, Донецька обл. – 11.10.1944). Герой Рад. Союзу (24.3.1945). Зак. Харків. танк. уч-ще (1939). В арм. з 1937. Уч. рад.-фін. війни. Уч. ВВВ з червня 1941. Під час боїв на Криворіжжі восени 1943 ком-р 1289 самохід. артполку, 7 мехкорпусу. Уміло керував діями полку під Ганнівкою, Недайводою, Новолозуваткою, Гейківкою. Загинув в бою за м. Орадя (Румунія). Нагородж. орд. Леніна (3), Червоного Прапора (2), Вітчизняної війни 2 ст.

Лисенко Євдокія Іванівна (1923/1924 (?), Кіровоград. обл. – 7.8.1990, Кабардино-Балкарія). Новатор с/госп. виробництва. Освіта н/середня. Батьків втратила у 1933. Виховувалася у родині криворізьк. журналіста М.Л.Криворукова. У 1939-1941 поліграфіст

Криворізьк. друкарні. У серп.1941 евакуювалася на Кавказ. Працювала у кол-пі "Друга п'ятирічка" м. Прохладне. У серп. 1942 сховала в горах велику череду худоби. Брала участь в обороні Кавказу. У 1943-1990 доярка кол-пу "Світанок". Майстер високих надоїв. У 1973 заснован. приз в її честь. Похована у м.Прохладне. Нагороджк. орд. Леніна, Жовтневої Революції, "Знак Пошани" (2).

Лисенко Іван Захарович (7.9.1907, Кр. Ріг - ?). Проф.(1961). Д.Т.Н.(1960). Зак. КГРІ (1930). У 1922-1930 гірник, зав. шахтою РУ ім. Жовтневої революції. У 1930-1936 викладач, доцент, декан, зав. вечір. відділенням КГРІ. Один з перших написав історію гірнич. робіт у Кривбасі. У 1936-1941 декан гірнич. фак-ту, заст. директора Казахськ. гірничо-металург. ін-ту. Організував наук.-дослід. роботу на рудниках Алтаю, Ачисаю. Уч. ВВВ з груд. 1941 на посаді пом. нач. відділення розвідвідділу Калінін. фр. У 1943 організував сектор гірнич. справи Академії наук Казахстану. Організатор і перший директор Ін-ту гірнич. справи Академії наук Казахстану. У 1949-1971 вів актив. наук. роботу по розвідці руд. покладів Тянь-Шаню та Паміру. У 1969 головував на Всесоюз. конференції з проблем розробки копалин за умов високогір'я (Ташкент). У 1971 директор Ін-ту гірнич. справи Академії наук Казахстану. Автор 117 наук. праць, 7 монографій. Підготував 15 канд. тех. наук. Засл. діяч науки і техніки Казахстану. Нагороджк. орд. Леніна, "Знак Пошани" (2).

Лисенко Микита Іванович (20.10.1946, Кіровоград. обл.). Засл. працівник транспорту України (1996). З 1968 монтер шляхів залізнич. цеху №3 ком-ту "Криворіжсталь". Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Наставник. Новатор виробництва. Кращий за професією (1999). Кращий монтер шляхів (1988,1994).

Лисенко Олександр Петрович (11.2.1956, Полтава). Відом. футболіст. Захисник. Вихованець футбол. школи в Полтаві. У 1975-1976 грав за "Металіст", у 1977-1987 за "Дніпро". Провів 184 матчі, забив 17 голів. Чемпіон СРСР 1983, бронз. призер 1984,1985. З 1988 на тренер. роботі. У лист. 1996-лип.1997 голов. тренер "Кривбасу".

Лисенко Тетяна Іванівна (8.9.1939, Криворіжжя). Знат. будівельник. У ДБК з дати створення. З січ. 1962 маляр, у 1984-квіт.1995 бригадир малярів. Будувала всі сучас. житломасиви. Виховала багато будівельників. Нагороджк. орд. Трудового Червоного Прапора, Трудової Слави 2,3 ст., Грамотою Президії Верх. Ради України.

Лисицин Микола Вікторович (19.12.1948, Волинська обл.). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1972). 1972-1985 нач. зміни, голов. інж., нач. кар'єру №3, нач. рудника НКГЗК. У 1985 нач. цеху, з 1997 голов. інж. підприємства "Кривбасвибухпром". Винахідник. Автор наук. праць з проблем вибуху.

Лисицин Олександр Іванович (1911, Криворіжжя – верес. 1944, Молдова). Уч. підпілля. Освіта н/середня. До війни працював електромеханіком електромех. відділу ШУ ім. Кагановича. Під час окупації залишився на ш. "Центральна". Саботував відновлення шахт, зривав відкачку води. 1942-1943 чл. підпільн. групи В.І.Просяника. Збирав зброю, попереджав молодь про облави. У жовт. 1943 боєць 2-го взводу партизан. загону. Брав участь у боях по визволенню сел. Рибасове. На фр. з лют. 1944. Загинув в Молдавії.

Лисицин Олександр Іванович (1904 (?) – початок 80-х). Ген.-майор (1943). Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе. Уч. гром. війни. Кадровий військовий. Уч. ВВВ з лип. 1941. Під час визволення Кр. Рогу ком-р 394 СД. Уміло керував діями з'єднання. За Кр. Ріг удостоєн. орд. Леніна. В арм. до 1956. Нагороджк. орд. Леніна (2), Червоного Прапора (3), Кутузова 2 ст., Б. Хмельницького 2 ст., Червоної Зірки (2).

Лисиці М.Й., меморіальна дошка, встановлена на торці управління трампарку у січ. 2000. На дошці барельєф засновника криворізьк. трамваю М.Й.Лисиці і напис, що ця людина у 1934-1937 працювала голов. інж. "Траменерго". Скульптор О.В.Васякін.

Лисиця Михайло Йосипович (2.3.1903, Черкаси – 4.10.1937, Харків). Транспорт. керівник. Зак. Київ. електротехніч. ін-т (1928). Уч. гром. війни на Півд. фр. У 1928-1932 інж.-конструктор металург. з-ду ім. Петровського у Дніпропетровську. У 1932-1934 голов.

інж. облкомунгоспу. З берез. 1934 голов. інж. будівництва трамваю в Кр.Розі. З квіт. 1935 директор "Траменерго". Брав участь у проектуванні другої черги міського трамваю. 1.8.1937 заарештований і після суду розстріляний у Харків. в'язниці. Реабілітован. у серп. 1957.

Лисичанська, вулиця розташована в м. Інгулець. Забудова почалася в 20 – 30-х у зв'язку з розвитком РУ "Інгулець". До груд. 1975 мала назву вулиця Першотравнева. Практично знесена. Залишилося 2 будинки. Обслуговує 503 в/з.

Лисичка (Vulpecula), сузір'я Півн. півкулі. З території Криворіжжя найкраще видно у липні.

Лисичний Анатолій Іванович (1.6.1936). Буд. керівник. Зак. КГРІ (1964). У системі сільбуду з 1955. Займав посади майстра, ст. інж., виконроба. У 1982-1985 керуючий тр-том "Криворіжсільбуд". Сприяв впровадженню нової техніки і технологій. Керував будівництвом об'єктів на Криворіжжі. Працював у системі Мінсхідбуду СРСР. Нагороджений орд. "Знак Пошани".

Лиска (Fulica atra), птах родини пастушкових. Довж. 38-45 см, вага 380-1150 г. Більший за ворону. Забарвлення матово-чорне, на лобі біла шкіряста "бляшка". Дзьоб короткий, білий. Лапи сірі, пальці з плавниками. Населяє водоймища Криворіжжя. Перелітний птах. Гніздиться у густій рослинності поблизу води. Кладка квіт.-червень з 7-10 яєць. На сушу майже не виходить. Тримається зграйками. Малообережний. Добре плаває, пірнає. Злітає з розбігу. Голос – дзвінке "тьйок, тьйок". Живиться дрібною рибою, водоростями. Промисловий птах.

Лисневський Микола Антонович (1916, Кр. Ріг). Відом. лісівник. Зак. Київ. ліс. ін-т (1940). Уч. ВВВ з червня 1941. Уч. відомої танк. битви під Бродами (лип. 1941), у бою збив нім. літак з танк. кулемета. Командував ар'єргардами при відході. Уч. битви за Сталінград. Про його подвиг писав письменник Павленко. Працював в Мін. лісогосподарства України. Один з керівників лісорозсадника. Автор 100 наук. праць з проблем захисту лісів. Нагороджений орд. Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1 ст. (2), 2 ст., Червоної Зірки.

Лисобик Євдоким Іванович (31.7.1886, Черкаська обл. – 19.12.1968, Кр. Ріг). Уч. підпілля. Освіта н/середня. До 1911 працював у с/госп. У 1911-1956 працював складачем поїздів ст. Вечірній Кут. Уч. гром. війни і боротьби з бандитизмом. Брав участь у відбудові залізнич. господарства Кр.Рогу. Стахановець 30-х. Під час окупації Кр.Рогу працював на залізниці. У 1942-1943 у скл. підпільн. групи С.Т.Циганенка брав участь у проведенні диверсій. У серп. 1943 пустив під укіс ешелон. Чудом уник арешту. Один з ветеранів Придніпров. залізниці.

Лисов Анатолій Павлович (20.2.1919, Саратов. обл. – 2000, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. Моск. гірнич. ін-т (1945). Уч. ВВВ з лип. 1941 у скл. батальйону народ. ополчення. У 1942-1943 конструктор тр-ту "Сталінвугілля" (Караганда). У 1945-1960 керівник бюро машбуд. з-ду в Індії. У 1962-1964 голов. конструктор Торецьк. машбуд. з-ду (Донецьк). У 1964-1970 директор ін-ту "Діпрорудмаш". Керував створенням нової гірнич. техніки.

Лисов Олексій Дмитрович (24.3.1915, Брянська обл.). Буд. керівник. Зак. вищі інж. курси (1953). Старійшина криворізьк. будівельників. Першобудівельник Магнітогорськ. металург. з-ду. У 1932-1945 слюсар, машиніст крана, голов. інж. БУ тр-ту "Магнітогорськбуд". У 1941-1945 сприяв діями тр-ту "Криворіжбуд" на Уралі. У 1945-1995 голов. механік, заст. керуючого тр-том "Криворіжбуд". Брав актив. участь у відбудові промисловості Кривбасу. Виховав кілька поколінь криворізьк. будівельників. Літописець тр-ту "Криворіжбуд".

Лисовського купця торговельна факторія, існувала у В/Тернах з кінця XIX до початку 1-ї світ. війни. Утримувалася мережа торговельних точок, якою користувалися місцеві жителі.

Листоблішки, медяниці (Psyllinea), підряд комах роду рівнокрилих хоботних. Довж. 1,5-6 мм. Близько 1500 видів, поширені по всіх материках; в Україні – понад 100. Живляться соками рослин. Завдають шкоди плодовим та овочевим культурам. Окремі види переносять вірусні хвороби рослин. На солодких і липких відділеннях Л. (т.з. медяній росі) оселяються гриби, що забруднюють плоди та листки рослин.

Листовійкові, **листокрутки** (Tortricidae), родина метеликів. Розмах крил 12-30 мм. Гусінь більшості видів живе в листках, скручуючи їх у трубочку або пакет, гусінь деяких видів вигризає ходи в корі, стеблах, молодих пагонах, плодах рослин. Близько 5 тис. видів, в Україні – 500. Серед Л. багато шкідників плодових і лісових дерев.

Листоїдові (Chrysomelidae), родина жуків. Довж. 1-35 мм. Близько 35 тис., в Україні – близько 500. Живляться листками, багато Л. (блішки земляні, колорадський жук та ін.), завдають шкоди культурним рослинам.

"Листок робселькора", виходив додатком до газ. "Червоний гірник" у 1929. Друкувались твори місцевих авторів, рецензії.

"Листок робсількора і стінгазетівця", виходив додатком до газ. "Червоний гірник" у 1929. Друкувались твори місцевих авторів, рецензії і рекомендації.

Листопад Борис Іванович (17.5.1923, Дніпропетров. обл. – 11.3.1974, Кр. Ріг). Сільгосп. керівник. Зак. Сумськ. тех-м механізації с/госп. У 1941-1943 тракторист Єсентукськ. МТС. Уч. ВВВ з 1944. У 1950-1957 ст. механік рад-пу ім. Куйбишева Нікопольськ. р-ну, директор рад-пу "Васильківський". У 1957-1973 директор рад-пу "Гірник". Умілий керівник с/госп. виробництва. Майстер високих врожаїв зернових. Уч. ВДНГ. Нагороджений орд. Леніна, Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора.

Листопада О.В. загін повітової міліції, діяв на Криворіжжі у 1920-1921. Вів боротьбу з бандформуваннями. Нараховував до 100 чол.

Листопадова, вулиця розташована у старій частині Інгульця. Забудова почалася в 40-х. До груд. 1975 мала назву вулиця 40-річчя Жовтня. Проживають працівники РУ "Інгулець". Довж 300 м. Має 12 будинків приват. сектора. Названа на честь фольклориста, уч. рев. подій 1905 Листопадова Олександра Михайловича (6.9.1873 – 14.2.1949). Обслуговує 503 в/з.

Лисяк Іван Дорофійович (1924, Кр. Ріг – 31.10.1943, там же). Уч. підпілля. Освіта середня. Вихованець СШ №36. У 1942-1943 входив до скл. підпільн. групи В.І.Просяника, В.Ф.Бурцева. У жовт. 1943 розвідник 1-го взводу партизан. загону. Загинув у бою за сел. Рибасове. Похован. у братськ. могилі парку РУ "Суха Балка".

Лисяк Микола Петрович (21.9.1959, Кр. Ріг – 13.10.1980, Афганістан). Воїн-інтернаціоналіст. Зак. СПТУ (1978). В арм. з 1978. В Афганістані з січ. 1980. Ст. сержант, заст. ком-ра танк. взводу. Загинув під час деблокади бойових друзів. Похован. у Кр.Розі.

Лисяка М.П. меморіальна дошка, встановлена у 1989 на будинку №2 вул. Лисяка у ? р-ні. Напис на граніті свідчить, що вулиця носить ім'я воїна-інтернаціоналіста М.П.Лисяка.

Лисяка М.П. меморіальна дошка, встановлена у 1989 на будинку №11 по вул. Армавірській (СШ №93). Складається з 2-х частин: розетки з білого мармуру і червоного граніту. Напис свідчить, що у цій школі навчався воїн-інтернаціоналіст М.П.Лисяк.

"Лисяча нора", схованка для грошей або ін. цінностей у давнину на Криворіжжі. Виникла від того, що схованка викопувалася у землі під хатою або хлівом у вигляді нори.

Лисяча балка, розташована за 4,5 км на схід від с. Недайвода. Довж. 4,5 км. Схили півд. пологі, півн. – круті. Поросла терном, глодом, різнотрав'ям. Зустрічаються джерела.Назву одержала у давні часи, коли у балці водилися лисиці.

Литавка, назва коси у давнину на Криворіжжі.

Литвин, довга жердина, яку використовували для обкладання копиці сіна або соломи, захищаючи від поривів вітру, у давнину на Криворіжжі.

Литвин Іван Федорович (29.1.1907, Кр. Ріг). Уч. руху Опору. Освіта н/середня. Уч. ВВВ з червня 1941. Під час оборони Києва потрапив у полон. Знаходився в концтаборі в

Албанії. Здійснив втечу. Перебував у партизан. загоні у Югославії. Виявив мужність і героїзм. У 1946-1987 водій, бетонник Криворізьк. електромереж. Нагороджений орд. Вітчизняної війни 1 ст.

Литвин Савелій Омелянович (2.1.1889, Дніпропетров. обл. - ?). Георгіївський кавалер (1915). Освіта н/середня. У 1898-1914 наймитував. Уч. 1-ї світ. війни. Відзначився у боях на Галіційськ. фр. Удостоєний Георгіївськ. хреста 4 ст., медалей "За хоробрість" 3,4 ст. До 1919 перебував у нім. полоні. З початку 20-х брав участь у відбудові Колачевськ. рудника. Потім працював візником, охоронцем РУ ім. К.Лібкнехта. Працював до 90-літнього віку.

Литвин Семен Іванович (8.7.1937, Дніпропетров. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1960-1993 електромонтажник СУ № 447 тр-ту "Дніпроелектромонтаж". Систематично перевиконував виробнич. завдання. Брав актив. участь у будівництві і реконструкції об'єктів металург. промисловості. Наставник і раціоналізатор. Нагороджений орд. Трудового Червоного Прапора.

Литвиненка В.С. (засл. працівник культури України (1967), трудова діяльність пов'язана з з-дом "Криворіжсталь". Працював директором ПК металургів, перший директор Криворізьк. цирку. Біографіч. даних не виявлено.

Литвиненко Анатолій Аврамович (25.7.1928, Кр. Ріг). Засл. гірник України (1960). Освіта н/середня. У 1944-1983 кріпильник, бригадир комплекс. бригади шахт "Комсомолка", "Нова", "Гвардійська" РУ ім. Р.Люксембург. 25 років керував бригадою. Плани перевиконував на 150-180%. Уч. відбудови Кривбасу. Наставник. Нагороджений орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Литвиненко Дмитро Олімпійович (1897, Кр. Ріг - ?). Уч. рев. подій. Освіта н/середня. Уч. рев. подій 1917 на Криворіжжі. У січ. 1920 перебував у скл. кавбригади Г.І.Котовського. У боях виявив мужність і героїзм. Нагороджений орд. Червоного Прапора РСФСР. Доля невідома.

Литвиненко Іван Федорович (січ. 1904, Харків. обл. – 80-ті, Москва). Ген-майор (1945). Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе (1941), Військ. акад. Генштабу (1942). У 1923-1926 робітник склоз-ду в м. Костянтинівка (Донбас). В арм. з 1926. Уч. ВВВ з червня 1941. Уч. визволення Кр.Рогу, нач. штабу 236 СД. Склав план визволення Кр.Рогу з участю 236 СД. У 1945-1960 ком-р 353 СД, нач. штабу Прибалт. військ. округу, ст. викладач військ. кафедри Моск. економіч. ін-ту. Нагороджений орд. Леніна, Червоного Прапора (3), Кутузова 2 ст., Червоної Зірки.

Литвиненко Йосип Іларіонович (90-ті XIX ст., Криворіжжя - ?). Уч. рев. руху. Освіта середня. Брав актив. участь у рев. подіях 1905. Піддавався переслідуванням. У 1917-1918 перший голова Веселотернівськ. волвиконкому. Один з організаторів загонів Червоної гвардії на Криворіжжі. Брав участь у боях з австро-нім. окупантами і денікінцями. З початку 20-х відбудовував шахти. Доля невідома.

Литвиненко Марія Семенівна (22.1909, Херсон. обл. - ?). Засл. лікар України (1960). Зак. Дніпропетров. медін-т (1940). З 1927 медсестра окруж. лікарні Кр. Рогу. Уч. ВВВ з серп. 1941. У скл. польового госпіталю 10 гв. ПДД визволяла Кр. Ріг. За часів війни зробила 10 тис. операцій. У 1947-1971 хірург сан. частини РУ ім. Леніна. У 1971-1980 зав. хірург. відділенням міськ. лікарні №8. Уміло використовувала нові методи лікування. Провела 20 тис. операцій. Одна з кращих хірургів Кр. Рогу. Нагороджений орд. Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки.

Литвиненко Олександр Андрійович (1882, Кр. Ріг – 1909). Уч. рев. подій 1905. Освіта н/середня. Працював на Харінськ. руднику. З 1900 вів рев. діяльність. Помер від тортур в поліції.

Литвиненко Петро Єгорович (1916, Кр. Ріг). Ген.-майор. Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе. У 1933-1937 працював в школі В арм. з 1937. Уч. походу у Західну Україну. Уч. ВВВ з лип. 1941. Ком-р 529 СП. Уч. Параду Перемоги в м. Москва. Командував гв. стрілецькою

дивізією. Працював на Львівськ. залізниці. Нагородж. орд. Червоного Прапора, О.Невського, Вітчизняної війни 1 ст. (2), 2 ст., Червоної Зірки, ”Знак Пошани”.

Литвиненко Сергій Павлович (24.6.1956, Полтав. обл.). Діяч культури. Зак. Харків. ін-т мистецтв (1986). У 1982-1985 викладач Харків. муз. уч-ща, артист держцирку, ярославських ансамблів “Крила”, “Сплав”. З 1985 викладач Криворізьк. муз. уч-ща. Лауреат Всеукр. конкурсу (Київ, 1982). Виховав 21 лауреата міжнарод. конкурсів.

"Литвини", народна назва вихідців з Білорусії, Півн. України, Росії, які населяли землі Криворіжжя з кінця XVIII ст. до початку пром. руд. розробок. Особливо виразно цей термін побутував серед першопоселенців Олександродара, які вели одноосібне господарство і не підтримували контактів з жителями навколишніх поселень.

Литвинов Андрій Тарасович (1901, Кіровоград. обл. – ? Ленінград). Уч. рев. руху. Освіта середня. У 1914-1919 працював у Донбасі. У 1919 у скл. партизан. загону на Криворіжжі. У 1920-1953 служив на флоті. Уч. ВВВ у скл. мор. сил. Капітан 1 рангу. Працював на Ленпоштамті. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (2), Червоної Зірки.

Литвинов Віктор Григорович (20.10.1942, Херсон. обл. – 11.4.1995, Кр. Ріг). Засл. металург України (1984). Зак. Миколаїв. металург. тех-м (1962). З 1966 сортувальник, бригадир прокат. цеху, майстер, нач. дрібносорт. стану, ст. майстер СПЦ №1 ком-ту “Криворіжсталь”. Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник, раціоналізатор, автор 42 рацпропозицій.

Литвинов Демид Омелянович (80-ті Криворіжжя – 1905, там же). Уч. рев. подій 1905. Уродженець с. Златоустівка. Наймитував. У 1905 один з керівників повстання у Златоустівці. Очолив напад на поміщицький маєток. Насмерть забитий нагаями козаків.

Литвинов Микола Євстигнійович (1916-1983, Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. медін-т (1949). Уч. ВВВ. Бойовий шлях відзначен. особистою грамотою від Г.К.Жукова. У 1949-1954 хірург медсанчастини, у 1954-1981 зав. хірургіч. відділенням 5-ї міськлікарні. Стояв у витоків цього мед. закладу. Один з провідних хірургів Кр.Рогу. Виконав багато унікальних операцій. Виховав плеяду талановитих хірургів. Наставник. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки, “Знак Пошани”.

Литвинова, балка розташована у сел. Вільне Ц.-Міськ. р-ну. Являє собою яр з багатою рослинністю. Впадає в систему р.Інгулець. Початок співпадає з верхів’ям балки Іонова. Домінує могила Плоска (105 м). Назва походить від прізвища поселенця, який тримав “літник” для худоби.

Литвинова Ірина Олексіївна (6.3.1946, Ленінград). Засл. тренер України (1992). Зак. Львів. ін-т фізкультури (1969). Тренер з плавання. З 1969 працює в ДЮСШ СК "Локомотив". Уч. змагань. Серед її вихованців бронз. призер Олімпійськ. ігор в Барселоні О.Кириченко.

Литвинова Тетяна Миколаївна (1949, Кр. Ріг). Госп. керівник. Освіта середня. У 1988-1990 майстер, ст. інж. Жовт. житлово-експлуатац. об'єднання. У 1990-1994 інж. УЖКГ міськвиконкому. З 1994 директор житлового підприємства № 29. Має високі виробничі показники в організації благоустрою. Нагородж. знак. “За заслуги перед містом”.

Литвинович Трофим Матвійович (20.7.1915, Донецька обл. – 14.8.1999, Кр. Ріг). Енергокерівник. Зак. Донецьк. індустр. ін-т (1939). У 1946 механік ш. ім. Орджонікідзе. У 1947-1949 ст. майстер шк. ФЗН. У 1949-1955 нач. підстанції, у 1955-1958 нач. енергетич. р-ну, у 1958-1971 голов. інж., у 1971-1975 директор Криворізьк. енергосистем. Має великі заслуги у справі розвитку електрифікації Криворіжжя.

Литвяк Костянтин Вікторович (3.5.1991, Кр. Ріг). Спортсмен. Освіта н/середня. Займається карате-до у СК “Цунамі” з 1996. Тренер С.В.Петренко. Сріб. призер чемпіонату світу серед юніорів (Угорщина, 2001), сріб., бронз. призер, чемпіон України (Кр. Ріг, Київ, 2000, 2001).

Литвяк Раїса Григорівна (11.11.1941, Кр. Ріг). Проф. Зак. Харків. політех. н-т. Перша чемпіонка Кр.Рогу з шахів серед жінок (1960, 1961,1962). Канд. тех. наук. Професор кафедри хімії філіалу Харків. політех. ін-ту у м. Сіверськодонецьк.

Литовка, велика коса у давні часи на Криворіжжі.

Литовка Дмитро Карпович (19.5.1905 – 1985, Кр. Ріг). Відом. хлібопекар. Освіта вища. Засновник криворізьк. школи хлібопекарів. У хлібопекарськ. промисловості з кінця 20-х. Стояв у витоків хлібопекрськ. промисловості Кривбасу. Виховав кілька поколінь майстрів хлібопекарства. У 1939-1941, 1944-1965 директор хлібозаводу №1. Керував евакуацією і відбудовою з-ду. Почес. грамоти Мінхлібопродуктів. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Литовська, вулиця житломасиву ім. Р.Люксембург Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула в 50-60-х. Довж. 1 тис.м, ширина 8 м. Має 68 приват. будинків, проживає 241 чол. Названа на честь країни - Литва. Обслуговує 37 в/з.

Литовченко Геннадій Володимирович (11.9.1963, Дніпродзержинськ). Засл. майстер спорту (1988). Видат. футболіст. Вихованець футбол. школи Дніпродзержинська. Півзахисник. У "Дніпрі" 1981-1987, "Динамо" (Київ) 1988-1990. У чемпіонатах СРСР провів 265 матчів, забив 56 голів. Чемпіон СРСР (1983,1990), сріб. призер (1987,1988), бронз. призер (1984, 1985, 1989). Володар Кубка СРСР 1990. Кращий футболіст СРСР (1984), кращий футболіст України (1990). Віце-чемпіон Європи (1988). У 1990-1993 грав за "Олімпіакос" (Греція), у 1993-1995 "Борисфен", у 1996 "Чорноморець" (Одеса). З лип. 1997 -2001 тренер "Кривбасу".

Лиття, одержання виробів (відливок) з різноманітних розплавів (металів, пластмас та ін.), які приймають конфігурацію полості литтєвої форми та зберігають її після затвердіння. На Криворіжжі застосовується більш 50 різновидів лиття. При найбільш розповсюдженому литті у піщаній формі виготовляється литвар. дерев'яна модель, яка копіює майбутню деталь. Модель засипають піском, який заповнює простір між нею та двома відкритими ящиками (опоками). Утворені полості у піску заливають розплавом. Отвори у деталі утворюються за допомогою розміщених у формі литвар. піщаних стержнів, які копіюють форму майбутнього отвору.

Лифара Г.О. (засл. будівельник України (1960), трудова біографія пов'язана з СУ № 209 тр-ту "Металургмонтаж". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Біографіч. даних не виявлено.

Лифаренко Леонід Максимович (7.1.1990, Донецька обл. – 1995). Пром. керівник. Зак. Вологодськ. молочний ін-т. У 1980-1983 директор міськмолокоз-ду №1. Згодом директор молз-ду в смт. Васильків Київ. обл.

Лихацька Марія Василівна (10.6.1936, Тернопільська обл.). Народ. умілець. Освіта н/середня. Працювала в майстерні комунальних служб. Працює в галузі укр. народ. вишиванки. Уч. виставок з 1994. Брала участь у виставках у Кр. Розі (1994-2000). Серед робіт "Жіноча сорочка", "Рушники", "Ісус Христос" ін.

Лихачова, вулиця розташована в м. Інгулець. Забудова почалася в 1963 у зв'язку з будівництвом ІнГЗК. Довж. 300 м. Має 29 приват. будинків. Названа на честь держ. діяча Лихачова Івана Олексійовича (15.6.1896 – 24.6.1958, Москва). 1-й директор Моск. автозаводу (ЗіЛ). Міністр автотранспорту СРСР. Обслуговує 64 в/з.

Лихівське рудовиявлення бідних залізних руд, розташоване у Дніпропетров. Кіровоград. обл. Географічні координати:$48^0$40'-$48^0$45' півн. широти, $33^0$50'-$34^0$51' схід.довготи. Виявлене у 1969. Геологічна розвідка проводилася криворізьк. геологами у 1970-1974. Приурочене до лінійної гравітаційно-магнітної аномалії. Запаси руди розвідані до 150 м. Склад: габбро-амфоболізовані, залізоутримуючі породи.Типи руд: магнетитові, титано-магнетитові. Утримання заліза 25%. Вивчав геолог О.С.Кисельов ін.

Лихман Павло Федорович (1907, Кр. Ріг – ?, Кишинів). Діяч культури. Освіта вища. Один з перших комсомольців Інгульця. Один із засновників живої газ. "Червона Зірка"

ШУ ім. Чубаря. Керівник першого у Кр. Розі робітнич. театру "Трам". Уч. ВВВ. Проживав у Кишиневі. Нагороджений орд. Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки.

Лихмана, хутір заснований у середині XIX ст. поблизу с. Катеринівка і сел. Гданцівка. На початку XX ст. мав 5 дворів, проживало 44 чол. Жителі вели натуральне господарство, вирощували зернові. Після гром. війни увійшов до скл. Ц.-Міськ. р-ну Кр. Рогу.

Лихманівська синкліналь входить у Криворізько-Кременчуцьк. синклінарій як складка захід. крила Криворізьк. руд. р-ну. Є суміжною з Тарапако-Лихманівськ. антиклінальною складкою, яка має спільне з нею крило. Простягається на півд. на 30 км далі замикання Криворізьк. синклінарія. У ядрі складки залягають породи верхньої сланцевої світи.

Лихманівська синкліналь, рудне родовище, розташовувалося на півд. заход. і околиці Кр.Рогу в р-ні сел. Весела Дача. Обслуговувалося РУ ім. Ілліча. Мало географіч. координати $47^0$52'-$47^0$53' півн. широти, $33^0$19'-$33^0$20' схід. довготи. Являло півд. частину Криворізько-Кременчуцьк. руд. підзони. Відкрите у кінці XIX ст. Геологіч. розвідка проводилася у 1956-1959. До 1947 експлуатувалося відкритим способом. З тих часів не діє. У 60-х балансові запаси складали до глибини 300 до 3 млн.т руди. Приурочене до позитивної магніт. аномалії складної будови. Лихманівська синкліналь і Тарапако-Лихманівська антикліналь виступають у ролі рудоконтролюючої структури. Пл. 1,6 км х 0,2 км. Належить до контакту верхньої і залізисто-кремнистої формацій. Вік 2000-2100 млн.років. Склад – залізисті роговики, сланці, багаті залізні руди. Типи руд: карбонат-хлорит-магнетитові, мартит-магнетитові, гетит-мартитові. Утримання заліза 46-38%. Вивчали геологи Р.Д.Оводенко, М.І.Веригін, Л.Г.Загоруйко, Т.М.Сумцова.

Лихманівський насув, входить у Криворізько-Кременчуцьк. синклінарій як розвинутий у межах захід. борта Лихманівськ. синкліналі. Проходить по контакту порід метаморфічної серії і сірих гранітів Криворізько.-Житомирськ. типу. Насув зрізає захід. крило Лихманівськ. синкліналі і місцями деформує її схід. крило до повного знищення складки.

Лихманівського простягання родовище залізистих кварцитів, розташоване за 15 км на півд. від центру Кр.Рогу. Географіч. координати $47^0$52'-$47^0$53' півн. широти, $33^0$19'-$33^0$20'схід. довготи. Ст. Інгулець за 10 км від родовища. Являє півд. частину Криворізько-Кременчуцьк. руд. підзони. Відкрите у кінці XIX ст. Геологіч. розвідка проводилася у 1958-1959. Не експлуатується. У 70-х прогнозні запаси до глибини 500 м до 3 млн.т руди. Приурочене до інтенсивної магніт. аномалії. Лихманівська синкліналь виступає у ролі рудоконтролюючої структури. Пл. 8,3 км х 0,3 км. Належить до залізисто-кремнистої формації. Вік 2,1 тис. млн. років. Склад: залізисті роговики, джеспіліти, сланці. Типи руд: магнетитові, силікатно-магнетитові, магнетито-силікатні роговики. Утримання заліза 32%. Вивчали геологи М.Л.Дмитренко, І.А.Попова, Л.Г.Загоруйко, Т.М.Сумцова.

Лихманівської синкліналі родовище залізистих кварцитів (дільниці "Осички", "Весела Дача"), розташоване за 34 км на півд. захід. від центру Кр.Рогу. Географіч. координати $47^0$51'-$47^0$52' півн. широти, $33^0$17'-$33^0$20' схід. довготи. Являє півд. частину Криворізько-Кременчуцьк. руд. підзони. Детальної геологіч. розвідки не велося. Не експлуатується. Приурочене до магніт. поля складної будови. Лихманівська синкліналь виступає у ролі рудоконтролюючої структури. Належить до залізисто-кремнистої формації. Вік 2,1тис. млн. років. Пл. 5,8 км х 0,8 км. Утримання заліза 32%. Вивчали геологи М.Л.Дмитренко, І.А.Попова, Т.М.Сумцова.

Лихманівський рудник, заснован. у 1888 Новоросійським товариством розробки заліз. руд шляхом оренди землі у селянина Лихмана за 4 км від ст. Кр. Ріг. Розташовувався на одноймен. рудпласту. Оренда 950 дес. на 20 років за ¼ копійки за пуд видобутої руди. Мав 3 кар'єри з кінними барабанами, паровими підйомниками. Потужність до 4 млн. пудів руди. Глибина до 20 м. Запаси залягали у 3-х гніздах до 2-4 саж. Багаті руди до 65-68%. За рад. часів розробку вела ш. ім. МОДР РУ ім. Ілліча.

Лихманова, балка розташована у Ц.-Міськ. р-ні. Тягнеться з півн. на півд. Довж. до 1,5 км. Схили пологі. Багата на різнотрав'я. Походить від прізвища власника землі Лихмана. Геолог Кульшин вперше виявив поклади малахіту, які вивчав С.О.Конткевич.

Лиховидов Микола Матвійович (7.4.1929, Ростов. обл.). Гірнич. керівник. Зак. Донецьк. індустр. ін-т (1953). У 1953-1970 нач. дільниці ш. "Гігант", нач. проходки ш. "Саксагань", голов. інж. ВКБ РУ ім. Дзержинського. 1972-1977 голов. інж. "Головруди" Мінчормету СРСР. У 1977-1993 заст. нач. об'єднання "Союзруда", заст. ген. директора "Росрудпрому". Брав актив. участь у будівництві шахт "Гігант-Глибока", "Саксагань", №2 ім.Артема. Організатор швидкіс. проходок. Будував Лебединськ., Михайлівськ., Костомушськ. ГЗК. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани" (2), знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Лихогруд Василь Петрович (20.7.1924, Полтав. обл.). Засл. гірник України (1965). Освіта середня. У 1953-1954 машиніст бурверстата ш. №5 РУ ім. Ілліча. У 1954-1967 бурильник кар'єру ПівдГЗК. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Серед перших засвоїв метод вогняного буріння. Раціоналізатор. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Лихоліт Валентин Іванович (13.2.1938). Почес. гірник СРСР (1977). Освіта середня. У гірнич. промисловості Кривбасу з початку 60-х. Ветеран РУ ім. Дзержинського. З 60-х очолював комплексну бригаду ш. "Саксагань". Один з найвідоміших гірників Кривбасу 70-80-х. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Ім'я на Дошці пошани ВДНГ України (1980). Бронз. медаль ВДНГ СРСР. Держ. прем. СРСР (1982) за високі показники у праці. Ініціатор труд. починів, раціоналізатор і наставник. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, "Знак Пошани", Почес. Грамотою Президії Верх. Ради України.

Лихошва Микола Тимофійович (11.5.1945, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1974). У 1962-1964 слюсар КМЗ. У 1967-1968 монтер виробнич. об'єднання "Дніпроелектроремонт". У 1968-1969 пом. машиніста електровоза КМЗ. У 1974-1986 гірнич. майстер, нач. дільниці, нач. шахти, у 1986-1998 керуючий тр-том "Кривбасшахтопроходка".

Лича, давня народна назва аличі на Криворіжжі.

Личаки, вид взуття, виготовленого з лубу липи, у давнину на Криворіжжі.

Лиштва, 1. Вид вишиванки у вигляді смуги, що прикрашала поділ та рукава жіночої сорочки. На Криворіжжі основний орнамент – листя, виноград ін. **2.** Оздоблення навкруг вікон та дверей у давнину на Криворіжжі. **3.** Вузький кахель, яким на Криворіжжі обкладали верх печі або грубки у давні часи.

Лищина Іван Федорович (13.3.1938, Дніпропетров. обл.). Буд. керівник. Зак. КГРІ (1964). У 1965-1976 механік, нач. дільниці, нач. управління механізації № 122. У 1976-1979 голов. інж., у 1979-1994 керуючий тр-том "Криворіжстальконструкція". Умілий керівник процесу монтажу складних металоконструкцій. У розпал кризи зберіг колектив. З 1994 заст. ген. директора тр-ту "Криворіжстальконструкція" Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Ліберальної партії України міська організація, зареєстрована у верес.1995. Має 160 членів. Голова О.Ф.Усик.

Ліберальної партії України (оновленої) міська організація, зареєстрована у жовт.1999. Голова Є.А.Іваницький.

Лібкнехта К. бюст, встановлен. у лист. 1964 по вул. Курчатова біля кінотеатру "Юність" Сакс. р-ну. Скульптор О.В.Васякін. З часом у лист. 1989 той же скульптор повністю замінив погруддя. Символізує дружбу поміж криворізьк. і нім. гірниками.

Ліванов Михайло Георгійович (1751-1800). Проф. Зак. Моск. ун-т (1772). Вивчав с/госп. в Англії. У 1790 вів розвідку надр Кривбасу, відкрив родовища заліз. руди. За це отримав маєток від князя Г.Потьомкіна. Автор праць з грунтознавства, землеробства. У 1790 заснував першу в Україні с/госп. школу поблизу Миколаєва. Нагородж. орд. св.

Анни 2 ст. За його пропозицією до Кр.Рогу відряджені 100 солдатів для будівництва шахт. Це немало розвитку через відсутність коштів.

Ліванцов Олександр Семенович (25.5.1916, Брянська обл.). Почес. донор. Освіта середня. Уч. ВВВ. У 1963-1982 слюсар аглоцеху НКГЗК. Активіст тов-ва Червоного Хреста.

Ліві есери (ліві соціалісти-революціонери-інтернаціоналісти), партія, що виникла на Криворіжжі за часів 1-ї світової війни. Л.е. приймали участь у проведенні аграрної політики, формуванні частин Червоної Армії, у боротьбі з контрреволюцією, проте розходилися з більшовиками у відношенні до диктатури пролетаріату, виступали проти закриття буржуазних газет. В середині 20-х партія Л.е. розпалася.

Лівістона китайська (Livistona chinensis), рослина родини арекових. Батьківщина – Півд.Китай. Вічнозелене дерево, стовбур до 10-12 м вис. та 40-50 см в діаметрі, вкритий волокнами та залишками відмерлих листків. Листки віялоподібні, розщеплені до ½ довж. на сегменти, до 80 см довж. Черешок з загостреними прямими шипами. Суцвіття пазушне, до 1,2 м довж., квіти дрібні, жовті. На Криворіжжі використовується для озеленення інтер'єрів службового типу.

Лівобережні відвали кар'єру ПівдГЗК, закладені у 1956. Розташовані на лівому березі р.Інгулець на півд. захід від кар'єру. Загальна пл. 625 га. Пл. відведення 863 га. Захід. бік має 5 ярусів, вис. до 70 м. Схід. бік – 2 яруси вис. 50 м. Загальний обсяг 190,5 млн. куб. м. Центр. і схід. частини (пл. 360 га) представлені кварцитами із запасом до 150 млн. куб. м. Півн. і захід. скельні породи (пл. 265 га) із запасом 80,5 млн. куб. м.

Лівшиць Давид Абрамович (20.4.1923, Черкас. обл.). Відом. архітектор. Зак. Київ. худ. ін-т (1951). Уч. ВВВ з лип. 1941. У 1951-1983 архітектор ін-тів "Кривбаспроект", "Дніпроцивільпроект". Проектував споруди РУ ім.Леніна, Ін-ту гігієни праці, кінотеатр "Олімп", цирк, торг.комплекс "Пасаж" ін. Художник. Уч. виставок. Живе в Ізраїлі з 1990.

Ліга інтелігенції Кривбасу, створена у 1998 за ініціативою кафедри соціології Криворізьк. педін-ту. Об'єднує науковців вищих навчальних закладів, діячів культури, науки і техніки, журналістів. Готує рекомендації з подолання кризових явищ у суспільстві.

Лігроїн, мастило зеленуватого кольору для змащення механізмів. Використовувалось на Криворіжжі на початку XX ст.

"Лідер", клуб ветеранів боксу створен. у берез.1999. Об'єднує ветеранів спорту, виховує юних боксерів, проводить змагання. Президент С.В.Асауленко.

"Лідер", клуб школяра, діяв у Довг. р-ні в 80-90-х. Об'єднував школярів, які відвідували гуртки і секції за інтересами. Вихованці брали участь у виставках, фестивалях і конкурсах.

Лідер Ніна Петрівна (1.6.1936, Дніпропетров. обл.). Засл. працівник сільгосп. України (1987). Освіта середня. У 1953-1955 працювала у кол-пі ім. Петровського Нікопольськ. р-ну. У 1955-2001 майстер машинного доїння держплемз-ду "Червоний шахтар". Рекордсменка Дніпропетров. обл. з надоїв. Ім'я у Книзі Трудової Слави Дніпропетров. обл. Уч. зльотів передовиків. Надоювала по 6,1 тис. кг молока від кожної фуражної корови. Вперше застосувала електромасажери у період лактації. 5 сріб., 2 бронз. медалі ВДНГ СРСР (1973, 1974, 1978, 1979, 1980, 1983,1985). Диплом Пошани ВДНГ СРСР (1986). Ударник п'ятирічок, переможець змагань, стаханівськ. вахт, наставник. Нагородж. орд. Леніна, Жовтневої Революції, "Знак Пошани".

Лідневич Георгій Олександрович (23.4.1900, Одеса – 29.10.1964, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. Одес .індустр. ін-т (1929). У 1919-1929 технік на підприємствах в Одесі. У 1929-1932 голов. інж. будконтори з відбудови шахт Кривбасу. У 1933-1936 нач. відділу тр-ту "Руда". У 1936-1941 голов. інж. ін-ту "Кривбаспроект". У 1941-1944 голов. інж. ін-ту "Укрдіпроруда". У 1944-1949 голов. інж. ін-ту "Кривбаспроект". У 1949-1951 нач. техвідділу тр-ту "Кривбасруда". У 1951-1962 заст. керуючого тр-том "Дзержинськруда".

Брав участь у складанні планів реконструкції шахт Кривбасу. Чл. урядової комісії з відбудови Кривбасу (1943). Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Лізейкін Василь Іванович (1938). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1966 електрозварник тр-ту "Криворіжшяхводбуд". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Брав участь у будівництві важливих пром. об'єктів. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Лізи Чайкіної, вулиця мкрн. Перемога Дзерж. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Довж. 485 м. Пл. 2,4 тис. кв. м . Розвитку набула 50-60-х. Багата на зелені насадження. Названа на честь підпільниці, Героя Рад. Союзу Чайкіної Єлизавети Іванівни (28.12.1918, Тверська обл. – 22.11.1941, там же). Закатована гестапо. Обслуговує 7 в/з.

Лікарський, **провулок** розташован. у захід. частині Довг. р-ну. Закладен. у 20-х. Розвитку набув в 30, 50-60-х. Довж. 1,7 тис.м, ширина 7 м. Має 15 приват. будинків, проживає 47 чол. Вкритий щебенем, багатий на зелені насадження. Обслуговує Залізничне в/з.

Лікарських рослин любителів клуб, створен. у 1987 у ПК ЦГЗК канд. біологіч. наук В.З.Задорожним. Чл. вирощують, збирають лікарські рослини Кривбасу, складають гербарії, готують народні ліки. Дипломант ВДНГ СРСР (1987). Серед активістів А.А.Дубрівний, В.А.Коробійчук, І.Г.Кушнір, М.П.Павлиш, Є.Д.Сергієва, Н.О.Седлецька.

Ліквідаторам аварії на Чорнобильській АЕС пам'ятний знак, встановлен. у квіт. 1991 з нагоди 5-річчя аварії на ЧАЕС на вул. Мелешкіна поблизу Сакс. райвиконкому за ініціативою Союзу "Чорнобиль" і громадськості Кр. Рогу. Граніт. обеліск 1,6 х 0,4 м, являє собою Алею пам'яті криворіжців, які постраждали під час ліквідації аварії.

Ліквідація неписьменності на Криворіжжі, розпочалася на початку 20-х, відразу після закінчення гром. війни. На той час неписьменними або малописьменними вважалися до 90% робітнич. та селян. молоді повіту, а серед дорослого населення до 85%. Протягом 1921-1922 організовано 165 шкіл у 450 населен. пунктах. Заняття проводилися 2-3 рази на тиждень. Практикувалися недільники з ліквідації неписьменності. У 1923-1924 одержали освіту 3,5 тис. чол., у 1924-1925 – 9,6 тис., 1926 - 38,2 тис. чол. У Кр. Розі діяло 13 шкіл для неписьменних, де навчалося 376 чол., і 27 шкіл в басейні. В цілому неписьменність у Кривбасі ліквідована на початок 30-х.

Лікоть, старовинна міра довжини, що дорівнювала 66,6 см, 0,666 м. Вживалася на Криворіжжі до запровадження метричної системи мір.

"Лілея", народний вокальний ансамбль Криворізьк. педін-ту створен. у 1978 за ініціативою Л.М.Ворони. У репертуарі укр. народ. пісні. До скл. входять викладачі і студенти. З 1983 народний. Лауреат і дипломант 1-3 Всесоюз. фестивалів народ. творчості, обл. конкурсів: Суми (1988), Дніпропетровськ (1996). Уч. телеконцертів "Сонячні кларнети"(1988-1990), "Народні таланти" (1989-1993,1998), "Київська осінь-92". Керівники Л.М.Ворона, Т.А.Гаркуша.

Лілійник (Hemerocallis), рід багаторічних квітково-декоративних рослин родини лілійних. Батьківщина – Далек. Схід., Схід. Азія, півд. Сибіру. Трав'яниста рослина з потовщеним повзучим кореневищем. Листки прикореневі, дворядні, широколінійні, дугоподібно вигнуті. В квітникарстві Кр.Рогу поширений **Л.буро-жовтий**, вис. до 100 см. Квітки лійкоподібні з відігнутими краями пелюсток, буро-жовтогарячого кольору, 10-12 см в діам., зібрані в суцвіття по 5-10 шт. Кожна квітка цвіте тільки одну добу. Цвіте у лип. Використовується на квітниках.

Лілія (Lilium), рід рослин родини лілійних. Батьківщина – Європа, Півн.Америка, Азія. Багаторічні цибулинні рослини. Стебло прямостояче, зелене, темно-червоне, 30-250 см заввишки. Листки лінійні, ланцетні, продовгувато-еліптичні, сидячі або черешкові. Квітки поодинокі або в суцвіттях (2-40 кв.), трубчасті, кубко-, чалмо-, широколійкоподібні; різноманітного забарвлення – білі, червоні, оранжеві, жовті, рожеві. Цвіте у червні-лип. Розмножується цибулинними лусками, стебловими бульбочками та насінням. В культурі

найпоширеніші сорти груп: азіатських, східних, трубчастих та орлеанських гібридів. В Кр.Розі використовується в озелененні територій міста, присадибних ділянок, для зрізу.

Лімоніт (від грецьк. лука, болото), бурий залізняк. Суміш гетиту, гідрогетиту, лепідокрокіту. Дрібнозернисті утворення. Колір охристо-жовтий, бурий, чорний. Блиск скловидний, матовий, шовковистий. Присутній. у Кривбасі.

Ліневщина, народна назва с.Братсько-Семенівка Надєждівської сільради.

Лінецький Борис Мусійович (22.2.1936, Дніпропетровськ). Засл. металург України (1999). Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1959). У 1959-1997 газівник, майстер, нач. зміни, коксоцеху №2, нач. виробнич. відділу, голов. інж. Криворізьк. коксохім. з-ду. З 1997 голов. інж. коксохім. виробництва ком-ту "Криворіжсталь". Засл. коксохімік КХЗ. Прем. Ради Міністрів СРСР (1991). Почес. грамоти Мінчормету України (1986). Умілий організатор виробництва, керував реконструкцією та реструктуризацією коксохімвиробництва.

Лінивка, дошка на припічку для сидіння у давні часи на Криворіжжі.

Лінійка, вид пасажирської брички у давнину на Криворіжжі.

Лінійки, збори учнів школи перед початком занять. Постійно проводилися у криворізьк. школах в 50-80-х. Під час Л. всі класи шикувалися по периметру подвір'я школи. Були також піонерські Л., на яких збиралися піонерські дружини.

Лінійна, вулиця розташована у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 40-х. Розвитку набула в 50-х. Довж. 159 м, ширина 9 м. Має 31 держ. будинок. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Обслуговує 99 в/з.

Лінійний відділ міліції ст. Кривий Ріг – Головний, бере початок у лют. 1919 у вигляді робітничо-селянської залізнич. міліції. Зона обслуговування поділялася на 3 дільниці, працювало 102 чол. Забезпечував охорони перевезень вантажу, проводив боротьбу з бандитизмом. Серед засновників Кросіков, О.М.Москаленко. Більшість співробітників брало участь у боях гром., ВВВ воєн. Відновив діяльність у 1944. Зона обслуговування до 490 км, куди входить 25 станцій. До скл. входять 3 лінійні пункти міліції ст. Кр. Ріг, ст.Апостолове, ст.Роковата. Працює 106 чол.

Лінія (російська), старовинна міра відстані, що дорівнювала 10 точкам, 2,54 мм. Вживалася на Криворіжжі до прийняття метричної системи мір.

Лінник Григорій Пилипович (8.1.1914, Краснодар. кр.). Новатор виробництва. Зак. Свердлов. гірнич. ін-т (1942). У 1931-1939 бухгалтер рудника, школи ФЗН в Свердлов. обл. У 1942-1945 нач. дільниці Коркінськ. розрізів, у 1946-1948 викладач гірнич. тех-му, техкерівник Свердлов. кам'яного розрізу. У 1948-1959 нач. дільниці, техкерівник ш."Гігант", нач. виробнич. відділу РУ ім. Дзержинського, голов. інж. ш."Гігант". З 1959 доцент КГРІ. Канд. тех. наук (1960). Автор 20 наук. праць з проблем розробки руд на великих глибинах, механізму поверхового обвалення. Нагородж. знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Ліногравюра, опукла гравюра на лінолеумі. По типу близька гравюрі на дереві. В жанрі Л. працює багато криворізьк. художників Б.Куновський, Ю.Сич, І.Авраменко та ін.

Лінь, озерно-річкова риба. Спина темно-зелена, боки оливково-зелені. Довж. до 60 см, вага до 7,5 кг. Тримається самотньо на дні, у заростях. Нерест у червні-лип. при температурі 19-20^0. Плодовитість 300-400 тис. ікринок. Об'єкт ставкового рибальства. Поширений у водоймищах Криворіжжя.

Ліопус (Leiopus), жук довж. 6-9,5 мм. Колір бурий, чорнувато-бурий, ноги частково чорнуваті. Надкрила у темних плямах. На Криворіжжі зустрічається один вид.

Ліпнина, вид оздоблення будинків та споруд. Розрізняється внутрішня та зовнішня. Виготовляється з гіпсу, алебастру, глини, цементного розчину ін. Широко застосовувалася на Криворіжжі з XVIII ст. і до початку 70-х XX ст., у т.ч. в 40-60-ті, для оформлення палаців культури, шкіл, житлових будинків.

Ліра (Lyra), сузір'я Півн.півкулі з яскравою зіркою Вега. З території Криворіжжя спостерігається навесні, влітку, восени.

"Ліра", дитячо-юнацький клуб, створен. в 1990 у ПК з-ду гірнич. машинобудування за ініціативою Т.В.Моєвської. У програмі діяльність гуртків і секцій за інтересами.

"Лісне", урочище Дзержинськ. лісництва Криворізьк. держлісгоспу. Закладене у 1952-1953. Пл.128 га. Росте дуб, в'яз, акація.

Лісний Борис Григорович (10.2.1932, Кр. Ріг). Почес. гірник. Освіта середня. У 1958-1975 машиніст екскаватора кар'єру НКГЗК. Новатор виробництва, ударник п'ятирічок. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Лісова, вулиця, розташована у півн. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. Довж. 490 м, ширина 9 м. Має 7 приват. будинків, проживає 13 чол. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Обслуговує 39 в/з.

"Лісова галявина", садівницьке товариство з-ду гірнич. машинобудування. Закладене в 70-х у Ц.-Міськ. р-ні. Пл.8,8 га. Має 128 ділянок.

"Лісове", садівницьке товариство управління міліції. Закладене в 70-х у Ц.-Міськ. р-ні. Пл.6,7 га. Має 99 ділянок.

Лісовенко Борис Дмитрович (18.8.1947, Кіровоград.обл.). Сільгосп. керівник. Зак. Уманськ. с/госп. ін-т (1971). У 1965-1966 учитель фізкультури Тишківськ. СШ Кіровоград. обл. З 1972 зав. дільницею Кримськ. дослід. станції. Згодом певного часу працював у рад-пі ім.Шевченка. У 1976 врятував людину, яка потерпала на водах. Нагородж. медаллю "За порятунок утопаючого".

Лісовий Іван Хомич (12.5.1927, Дніпропетров. обл.). Пром. керівник. Зак. Одес. партшколу (1952), Ленінград. ун-т (1962). У 1945-1949 майстер ФЗН № 43. У 1952-1961 юрисконсульт РУ "Більшовик". З 1961 інж., юрисконсульт, нач. бюро, нач. юридич. відділу КЦРЗ. Один з організаторів договірно-претензійної служби в Україні.

Лісовий Микола Йосипович (13.3.1910, Кр. Ріг - ?). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1941). У 1941 нач. дільниці ш. "Комунар". У 1941-1945 нач. шахти, керуючий РУ у Копейську. У 1946-1965 голов. інж. шахти в Копейську, зав. гірнич. роботами РУ ім. Фрунзе, диспетчер ЦГЗК. Нагородж. орд . Трудового Червоного Прапора.

Лісовий Олександр Іванович (19.9.1955, Донецька обл.). Банкір. Зак. Донецьк. ін-т (1977). З 1979 у банк. системі. У 1984-1990 керуючий Ц.-Міськ. відділенням Промінвестбанку. З 1990 нач. ревіз. відділу Київ. відділення Укрексімбанку.

Лісовий Олександр Іванович (20.11.1966, Кр. Ріг – 21.11.1987, Афганістан). Воїн-інтернаціоналіст. Зак. Криворізьк.тех-м гірнич. тран-ту (1986). Працював в автоцеху ЦГЗК. В арм. з 1986. В Афганістані служив у провінції Пулі-Хумпі. Сержант, заст. ком-ра взводу розвідників. Поранений у бою. Загинув під час рейду. Ім'я носить вул. у Кр. Розі. Нагородж. орд. Червоної Зірки (2).

Лісовий жайворонок (Zuflula arborea), птах роду горобцеподібних. Довж. до 20 см, вага до 45 г. Верх, щоки, крила, хвіст бурувато-коричневі, низ , смужки по боках хвоста, над оком білуваті. На спині широкі, на грудях вузькі повздовжні бурі строкатини, на голові чубчик. Населяє узлісся Криворіжжя. Тримається на землі парами, зграйками. Співає високо у повітрі треллю "полі-полі-полі". Гніздо на землі. Кладка у квіт.-червні з 5-6 яєць. Живиться комахами.

Лісовик, язичницький слов'янський бог, господар лісів і звірів. Об'єкт культу прадавніх жителів Криворіжжя. Персонаж казок та легенд у криворізьк. народ. фольклорі.

Лісовик (лешак, лісний дідько, лисун), персонаж легенд, міфів, казок у народ. фольклорі Криворіжжя. Дух лісу, ворожий у ставленні до людини.

Лісового О.І. меморіальна дошка, встановлена на будинку №10 по вул. Лісового О.І. Довг. р-ну у 1991. Напис на сірому граніті свідчить, що вулиця носить ім'я О.І.Лісового, який загинув в Афганістані.

Лісоводів, вулиця розташована у півд.-схід. частині Довг. р-ну. Закладена в 50-х. Розвитку набула в 60-70-х. Довж. до 200 м. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Обслуговує 32 в/з.

Лісовський Олексій Назарович (1918, Кр. Ріг). Відом. артист. Зак. Київ. консерваторію (1952). Вихованець Криворізьк. аероклубу. У 30-х працював на з-ді "Криворіжсталь". Уч. ВВВ у скл. авіачастин, в 40-х працював у Кр.Розі, Краматорську. З 1952 провідний артист Ульяновськ. і Саратов. оперних театрів. Виконував провідні оперні партії.

Лісорозсадник, село, Новопільськ. сільради. Розташоване за 6 км на півд. від центру сільради. Рельєф спокійний, дещо хвилястий. Засноване у 1933 як лісорозсадник, що займався вирощуванням саджанців плодових дерев, винограду, виробляв кілька сортів вин. У 1966 проживало 149 чол., у 1973 – 159 чол., у 1987 мало 85 дворів, 223 чол., у 2000 – 46 будинків, 201 чол. У 1968 стало центром шовківницької промисловості Криворіжжя, з 1982 центр шовкорад-пу. Газифіковане у 1987. Забудови одноповерхові. Діють магазин, дитсадок.

Лісорозсадницьке кладовище, засноване у середині 30-х на півд. околиці с. Лісорозсадник. Пл. 1 га. Кількість поховань невідома.

Ліста, вулиця мкрн. ПівдГЗК Інгулецьк. р-ну. Забудова почалася в 1963 у зв'язку з розвитком ПівдГЗК. До груд. 1975 мав назву провулок 3-й Новокриворізький провулку. Довж. 550 м. Має 19 приват. будинків. Названа на честь угорського композитора Ліста Ференца (22.10.1811 – 31.7.1886). Написав 1,2 тис. творів. У 1847 гастролював на Поділлі. Обслуговує 34 в/з.

Лістров Федір Михайлович (25.3.1906, Саратов. обл. – 22.10.1991, Кр. Ріг). Ген.-майор авіації (1949). Зак. Військово повітр. акад. ім. Жуковського (1939). В арм. з 1922. Служив у Туркестані, Воронежі, охороняв Смольний. У 1930-1935 ком-р авіазагону в м. Спаськ Дальній. Штурман екіпажу Героя Рад. Союзу М.Каманіна. У 1939-1941 бригад. комісар, воєнком ВПС Захід. ВО. Уч. ВВВ з червня 1941. Воєнком ВПС 16, 28А. У 1943 заст. ком-ра 8 авіакорпусу. У 1943-1945 заст. ком-ра 233 ШАД. У 1945-1946 на військ.-дипломат. посадах у Румунії. У 1946-1952 ком-р 6 гв. транспорт. авіадивізії із штабом у Кр. Розі. У запасі з 1959. Стояв біля витоків військ. транспорт. авіації. З 1966 проживав у Кр. Розі. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (4), Вітчизняної війни 1 ст. (2).

Лістрова Галина Григорівна (1935, Татарстан – лист.1999, Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Вітебськ. мед. ін-т (1960). У 1962-1963 лікар "швидкої допомоги". У 1963-1967 лікар, у 1967-1997 голов. лікар міськ. станції переливання крові.

Літавра, рід музичного барабана. Як правило, мідний казан, обтягнутий телячою або козиною шкірою. Побутував на Криворіжжі за часів козаччини.

Література (лат. lit(t)eratura – написане, рукопис, твір), твори писемності, які мають громадське значення. Термін Л. вживається до творів писемності взагалі, включаючи художню, наукову, політичну та ін. Л. Частіше під Л. розуміють художню літературу. У цьому значенні – явище мистецтва (мистецтво слова). Особлива форма суспільної свідомості, яка відтворює дійсність у художніх образах. Матеріальний носій образності – мови – дозволяє широко освоювати та активно відображати життєві процеси, цілісні картини дійсності. Головний предмет Л. – людина у багатогранності своїх життєвих проявів. Виділяють 3 основні роди: епос, лірику, драму. Зображуючи життєвий шлях людини і події, в яких вона бере участь (епос), окремі переживання (лірика) або безпосередньо людину у діях (драма), Л. відтворює індивідуальні риси зображуваного. У своїй творчості письменник, змальовуючи образ людини, відтворює даний характер, особливості його психіки, зовнішності, манери говорити. Через особливе просвічує загальне, суспільне. Так створюється типове – художньо узагальнене, найхарактерніше для певного соціального середовища, певних історичних умов. Л. має не тільки пізнавальне, а й ідейно-виховне значення. Завжди Л. відігравала суспільну роль, отстоювала ті або інші суспільні ідеали. Серед головних літературних напрямків –

класицизм, сентименталізм, романтизм, реалізм. Л. вивчає спеціальна наука – літературознавство. Л. Криворіжжя являє собою динамічну систему літературних родів, жанрів, мотивів, сюжетів, образів. У Кр.Розі існує творче літературне об'єднання "Рудана" (до 1941 – "Кривліто"), до якого входять письменники, поети, краєзнавці, художники ін. творчі особистості міста.

Літературне Криворіжжя, бере початок від 1899, коли з'явився нарис журналіста В.Гіляровського "Залізна гарячка". Цей твір вважається першим, який у літературній формі розповів про Кривбас. Серед перших про життя на Криворіжжі на початку XX ст. розповів кол. криворізьк. гірник І.Ле у повісті "Борозною віку". Літератори Кр. Рогу у 1919 із виходом першої криворізьк. газ. "Известия совета рабочих, солдатских и крестьянских депутатов» одержали можливість друкувати свої твори. У груд. 1925 літератори об'єдналися у творчу організацію "Кривліто" (Криворізьке літературне об'єднання). Серед засновників М.Олійник, Л.Юхвід, М.Хазан, О.Масляний. Перше засідання відбулося у клубі ШУ ім. Комінтерну. У лют. 1926 у газ. "Червоний гірник" вийшла перша сторінка місцевих літераторів. Серед авторів Л.Юхвід, М.Пронченко. Почала діяти міська філія Всеукр. спілки письменників. У 1931-1933 виходив літературний журнал "Кривбас". У 30-х нараховувалося 40 літераторів, серед них О.Гуреїв, М.Олійник, Д. Ткач, П.Бейлін, М.Хазан, Ф.Траубе. В.Шаблій, М.Кулик, І.Кириленко. У кінці 30-х – початку 40-х з'явилися імена П.Глазового, М.Миколаєнка, В.Руховського, І.Дідиченка, О.Терещенка, М.Топольницького. На фронтах загинули М.Хазан, Ф.Траубе. В.Шаблій, поет М.Пронченко розстрілян. гітлерівцями. У 1945 відновило діяльність міське літоб'єднання. У 1956 вийшла перша збірка творів криворізьк. авторів "Зорі на копрах". Серед імен 50-60-х М.Миколаєнко, Г. Витрищенко, М.Харченко, В.Михайличенко, О.Терещенко, П.Ногін, Л.Щипко ін. У 1961 вийшла книга "Криворізькі усмішки", у 1962 – "Де з Інгульцем злилася Саксагань". Світ побачили книги В.Михайличенка, П.Ногіна, А.Чернової, І.Івашкевича. У 1969 літоб'єднання дістало ім'я "Рудана". Засновані літстудії "Пошук" (ПК металургів) і "Горицвіт" (ПК ЦГЗК). У 1975 виходить колективна збірка "Рудана". У 70-80-х плідно працювали Н.Кащук, О.Стариков, М.Григор'єв, Л.Удовенко, Ю.Кальченко, П.Пожидаєв, А.Чуманов, П.Заляутдінова, І.Авраменко, Б.Жуковський, В.Козак. У лист. 1982 в автокатастрофі загинули літератори В.Волошин, Б.Жуковський, Л.Лазірко, С.Мохов, Н.Іваницька, Л.Перетяченко, Г.Савченко. У 1992 вийшла колективна збірка "Карачуни", яка поклала початок значній кількості книжок місцевих авторів. У 90-х у Кр. Розі віддруковано більше 150 книжок, збірок, альманахів. Виходять літературні журнали "Кур'єр Кривбасу", "Саксагань". Літератори друкувалися у понад 80 місцевих газетах. До Спілки письменників України прийняті криворіжці В.Гриценко, Г.Гусейнов, С.Лабутін, А.Липицький, О.Стариков. 90-ті дали новий поштовх літературному життю на Криворіжжі. Плідно працювали Г.Гусейнов, Г.Туренко, Т.Кошель, Г.Стеценко, Л.Баранова, Л.Дар'їна, К.Нікольська, Н.Шопяк, Т.Гаєвська, В.Гриценко, В.Бухтіяров, О.Степаненко, В.Магдебура, В.Яцик, Ю.Камінський, О.Ткач. У 2000 вийшла "Анталогія криворізьких літераторів".

"Літературний Кривбас", газета виходила з 1964. Серед ініціаторів випуску криворізьк. літератори А. Бродський, Н. Іваницька, В. Михайличенко, П. Ногін. Перше літвидання газетного жанру на Криворіжжі. Друкувалися твори місцевих авторів. Виходила додатком до газ. "Червоний гірник".

Літературні сторінки і вкладиші, виходять у газ. "Червоний гірник" з 1926. Друкуються твори місцевих авторів, рецензії, поради ін.

Літке, вулиця розташована у захід. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. Довж. 1,6 тис. м, ширина 7 м. Має 146 приват. будинків, проживає 323 чол. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь рос. мореплавця і географа Літке Федора Петровича (28.9.1797, Петербург – 20.8.1882, там же). Адмірал, чл.-кор. (1829), президент (1864) Петербурзьк. АН. У 1817-1819 брав участь у

кругосвітньому плаванні В.М.Головіна. У 1821-1824 очолював експедицію до узбережжя Нової Землі, Баренцевого і Білого морів. У 1826-1829 керівник кругосвітньої експедиції на шлюпці “Сенявін”. Обслуговує 55 в/з.

Літник, вид спідниці з повздовжними смугами різного кольору у давнину на Криворіжжі.

Літній майданчик (літник), заклад громадського харчування, який діє у весняно-літній період. На Л.м. споживачам пропонують напої, морозиво, бутерброди ін. Л.м. діють у кожному районі Кр. Рогу.

Літній спецодяг для працівників залізорудних кар’єрів, розроблений спеціалістами ін-ту ВНДІБПГ Ф.Френкелем, В.Цихановським, М.Київським, Л. Зеркалем у середині 80-х. Захищає машиністів екскаваторів і бурильників свердловин і створює затишок у кабінах. Випускається з 1990.

Літній театр громадських зборів, одне з перших у Кр.Розі місце публічних зборів. Існував з початку XIX ст. до початку гром. війни. Утримувався на пожертви інтелігенції. Ставилися спектаклі, читалися публічні лекції.

Літологічний рудоконтролюючий фактор, визначається у первинному накопиченні рудних компонентів у породах. Регіональний літологічний контроль залізистих кварцитів базується на особливостях літологічного складу.

Літопс, живе каміння (Lithops), рід рослин родини аізових. Батьківщина – кам’янисті пустелі Півд. та Півд.-Захід. Африки. Рослини мають пару сукулентних листків, які зрослися в нижній частині, виглядають як розсічений зверху надвоє стовбурець. Надзвичайно різноманітні за забарвленням та малюнком на поверхні листка. Вис. 1,5 - 5 см. Цвітуть білими, рожевими або жовтими, схожими на ромашки, квітками. Оранжерейна рослина. Вирощується в Криворізьк. ботсаду.

Літосфера (від грецьк. камінь і куля), верхня тверда оболонка Землі. До скл. входить земна кора і верх. частина верхньої мантії. Об’єкт вивчення геологів.

Літун Павло Михайлович (25.4.1933, Закарпатська обл.). Почес. гірник. Освіта н/середня. У 1958-1974 прохідник ш. ім. Леніна, Фрунзе, “Південна”, “В-2”. Уч. швидкіс. проходок. Нагородж. знак. “Шахтарська слава” 1-3 ст.

Ліфт (англ. lift – піднімати), машина циклічної або безперервної дії для вертикальн. переміщення пасажирів та вантажів у кабіні, яка рухається у шахті по жорстким направляючим. Пасажирські ліфти безперервної дії з кабінами без дверей називаються патернатерами (від лат. paternoster - чотки). Перші згадки про Л. відносяться до VI ст. (Єгипет), XII ст. (Франція), XVII ст. (Англія). У Росії перші пасажирські Л. побудовані в середині XVIII ст. Сучасні вітчизняні вантажні Л. піднімають до 3,2 т вантажу (деякі Л. крамниць – до 10 т) на вис. до 45 м, пасажирські Л. – до 20 чол. на вис. до 150 м зі швидкістю до 4 м/хв. Всі житлові багатоповерх. будинки Криворіжжя обладнані ліфтами, є вони і на підприємствах міста, у лікарнях та ін.

Ліхман Сергій Миколайович (1951, Кр. Ріг). Засл. будівельник України. Зак. КГРІ (1973). У 1973-1974 інж. ш.”Гігант” РУ ім. Дзержинського. З 1974 у системі тр-ту “Київметробуд”. Нач. зміни тунельного загону, голов. інж., 1-й заст. голови правління. Керував будівництвом 3-ї лінії Київ. метрополітену. Брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. Нагородж. орд. “За заслуги” 3 ст., “Знак Пошани”.

Ліхніс (Lychnis), рід рослин родини гвоздичних. Батьківщина – Алжир.У квітникарстві Криворіжжя найбільш поширені **Л. халкедонський, Л.Гаагеана**. Стебло вузлувате, 30-100 см заввишки. Листя вузьколінійне. Квітки різнокольорові: яскраво-червоні, кармінно-рожеві, темно-криваво-червоні, білі, рожеві; прості або махрові. Цвіте червень-верес. Розмножується поділом та насінням. Використовують для озеленення рабаток і клумб.

Ліхтлох, отвір для вентиляції на шахтах і рудниках у давні часи на Криворіжжі.

Ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою, відкрит. у верес. 1987 як Криворізька. спеціальна школа-інтернат з поглибленим вивченням російської мови та посиленою військово-фізичною підготовкою. Перший набір склав 145 чол. З квіт. 1993

має сучас. статус. Пл. 9,2 тис. кв.м. Діють 29 навчальних класів, 3 комп'ютер. і 2 лінгафон. кабінети, тир, тренажер, спортзал, актовий зал на 375 місць, бібліотека, музей "афганців", де зібрано 124 експонати. За роки існування підготовлено 1,6 тис. чол. Працює 25 чол., навчається 360 чол. Ліцеїсти поділяються на роти і взводи. За вихователів досвідчені офіцери. Більшість випускників поступає до військ. уч-щ. Начальники М.Є.Орел, В.В.Воротников, М.Г.Лазаренко, В.О.Ємельянов, Г.О.Козлов. Розташован. по вул. О.Брозовського у Сакс. р-ні.

"Лицейские ведомости", газета Саксаганськ. ліцею. Заснована у лют. 1996. Розповідає про життя учбового закладу. Виходить раз на місяць тиражем 400 екз.

"Ліцейський вісник", газета міськ. ліцею з посиленою військовою і фізичною підготовкою. Виходить з жовт. 1997. Розповідає про життя ліцею. Автори – викладачі та учні.

Ліцінус (Licinus)**,** жук чорного кольору. Живиться молюсками. На Криворіжжі зустрічається три види.

Лічильник вибухів, розроблен. науковцями КГРІ у середині 80-х. Веде контроль за кількістю підірваних зарядів, що сприяє запобіганню нещасних випадків під час ведення буровибухових робіт. Маса 0,6 кг. Вловлює сейсмічні сигнали. Автор О.В.Шапурін.

Лящ, озерно-річкова риба. Колір сріблястий із золотим відливом. Довж. до 50 см, вага до 5 кг. Нерест у кінці трав.-червня. Плодовитість 89-240 тис. ікринок. Цінна промислова риба. Розводиться у водоймищах Криворіжжя.

Ліщина, горішник (Corylus), рід рослин родини ліщинових. Налічує 20 видів. Кущі, рідше дерева. Листки дворядно-чергові, прості, широкоовальні, опушені. Рослини однодомні, вітрозапильні. Чоловічі суцвіття зимують у відкритих бруньках-сережках. Навесні до розпускання листя вони розпушуються і пилять 3-6 днів. Жіночі – у двокольоровому суцвітті, оточені листковими лусками і мають вигляд бруньок. Плід – однонасінний горіх з дерев'янистою шкаралупою, оточений листоподібною обгорткою. Розмножуються насінням, кореневими паростками, відсадками, поділом кущів і живцюванням. В Кр.Розі вирощуються садоводами-любителями. В озеленення міста рекомендуються: **Л.звичайна** – кущ до 4-7 м заввишки, поширений в лісовій зоні Європи на схід до Уралу, на Кавказі, горах Мал. Азії; **Л. деревовидна** або **ведмежий горіх** – дерево до 20-25 м заввишки, походить з Кавказу і Мал.Азії, **Л.велика** або **ломбардський горіх, фундук** – деревовидний кущ або деревце до 6-10 м заввишки, походить з Півд.-Схід. Європи. Л. – красиві, декоративні рослини, використовуються для створення узлісь, підліску, боскетів, а деревовидні – для алей, поодиноких посадок, гайків.

Ліяло, назва форми для відливання деталей з розплавленого металу у давнину на Криворіжжі.

Лобажевич Микола Васильович (5.10.1932, Мінська обл.). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1954). У 1954-1989 гірнич. майстер, нач. дільниці шахти "Нова", у 1990-1999 голов. інж., інж. ш."Гвардійська". Керував удосконаленням технологій ведення гірнич. робіт. Умілий організатор процесу видобутку руди.

Лобанова Алла Степанівна (10.5.1950, Брестська обл.). Відом. соціолог. Зак. Харків. авіаін-т (1979). Вихованка СШ №51. У 1980-1987 соціолог РУ ім. К.Лібкнехта. У 1987-1991 інструктор Сакс. райвиконкому. У 1991-1992 консультант міськради. З 1992 асистент, ст. викладач, завідуюча кафедрою соціології педін-ту. Канд. соціологіч. наук (1994). Одна з ініціаторів створення Ліги інтелігенції Криворіжжя. Делегат IV з'їзду соціологів України, учасник II з'їзду соціологів Польщі, 15 міжнарод. конференцій. Відмінник освіти України (2000). Автор 60 наук. праць з проблем соціології.

Лобас Григорій Михайлович (5.2.1944, Черкаська обл.). Буд. керівник. Зак. Харків. автошлях. ін-т (1970). У 1970-1974 майстер БУ №3, у 1974-1982 ст. виконроб, голов. інж. нач. БУ №5. У 1982-1985 заст. керуючого тр-ту "Криворіжшляхводбуд". У 1989-1997 керуючий тр-том, голова правління ВАТ "Криворіжжитлобуд".

Лобачевського, вулиця розташована у захід. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. Довж. 1,9 тис. м, ширина 7 м. Має 5 держ., 104 приват. будинків, проживає 229 чол. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь рос. математика Лобачевського Миколи Івановича (1.12.1792, Ниж.Новгород – 24.2.1856, Казань). Творець 1-ї неевклідової геометрії. Відкрив нову геометр. систему – Лобачевського геометрія. Праці з алгебри, математич. аналізу, астрономії. Обслуговує 55 в/з.

Лобелія (Lobelia), рід одно- та багаторічних трав'янистих рослин родини лобелієвих. Батьківщина – Півд. Америка. Найбільш поширена **Л.ерінус**. Стебла тонкі, ребристі, гладкі, знизу дуже розгалужені і утворюють кущики заввишки 10-15 см. Листки зубчасті або цілокраї. Квітки неправильної форми, 1,3-2,0 см у діаметрі, на коротких квітконіжках, прості або махрові, різного кольору (білі, голубі, сині, фіолетові, рожеві). Цвіте з червня до заморозків. Розмножується насінням і живцями. Використовується в озелененні території Кр.Рогу.

Лобирін Микола Федорович (20.12.1920, Челябінська обл. – лип.1973, Челябінськ). Герой Рад. Союзу (20.12.1943). Зак. курси "Постріл" (1945). В арм. з 1940. Уч. ВВВ з квіт. 1942. Обороняв Стару Русу, визволяв Харків, форсував Дніпро. Ком-р роти 30 гв. ПДП 10 гв. ПДД. Біля с. Мишурин Ріг утримав висоту 122,2, особисто знищив 3 танки. Брав участь у визволенні Кр.Рогу. З 1951 у відставці. Працював у Челябінську. Мемор. дошка у рід. селі Варнавка. Нагороджений орд. Леніна, Вітчизняної війни 1,2 ст.

Лобівія (Lobivia), рід рослин родини кактусових. Батьківщина – Півн. Аргентина, Болівія, Перу. Відомо більше 140 видів. Невеликі, кулеподібні або циліндричні рослини, всіх відтінків зеленого кольору, 2 - 20 см довж. та 3-15 см в діаметрі. Більшість видів дають прикореневі проростки. Квітки жовті, рожеві, червоні, у більшості лійкоподібні, широко відкриті, 4-10 см в діаметрі та 3-12 см довж. Цвіте трав.-серп. Кімнатна рослина. Поширена у квітникарів-любителів Кр.Рогу.

Лобка В.В. (засл. металург України (1984)), трудова діяльність пов'язана з з-дом "Криворіжсталь". Працював вальцювальником. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Біографіч. даних не виявлено.

Лобогрійка, найпростіша жатка на кінській тязі, яка застосовувалася у сільськ. Криворіжжі в 20-50-х для збирання зернових культур. Скошена маса подавалася на Л. і потім вилами скидалася на поле.

Лобода Іван Артемович (1903, Донецька обл. – 1964, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. Моск. ін-т інж.-тех. працівників (1940). У 1916-1917 пом. машиніста крана Юзівськ. металург. з-ду. Уч. гром. війни. У 1921-1929 нормувальник металург. з-ду в м. Сталіно. У 1939-1941 нач. відділу нормування з-ду "Криворіжсталь". У 1941-1943 працював на Сєровськ. з-ді на Уралі. Уч. ВВВ з січ. 1943 у скл. 14 Тбр. 4ТК. Працював на КМЗ. Нагороджений орд. Леніна, Червоної Зірки.

Лобода Сергій Петрович (1.6.1945, Дніпропетров. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1962-1967 тесля будорганізації, робітник рад-пу "Інгулецький". З 1967 тесля, токар, терміст з-ду "Восход"/ВАТ "Констар". Кращий працівник з-ду. Почес.грамота ВЦРПС. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагороджений орд. "Знак Пошани".

Лобода Яків Данилович (25.10.1928, Черкаська обл. – 23.3.2002, Кр. Ріг). Герой Соц. праці (1971). Освіта середня. У 1953-1993 лопатник, бурильник, бригадир шахт ім.Орджонікідзе, Леніна. Новатор виробництва. Почес. гірник. Ініціатор труд. починів. Ім'я у Книзі Трудової Слави Дніпропетров. обл. Чл. ЦК ВЦРПС (1972). Золота медаль ВДНГ. Наставник і раціоналізатор. Один з найвідоміших гірників Кривбасу. Систематично перевиконував виробничі плани. Нагороджений орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани", знак "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Лобода (Chenopodium), рід трав'янистих рослин родини лободових. Однорічні, рідко багаторічні трави, звичайно вкриті борошнистою поволокою. Квітки в клубочках,

оцвітина з 5 листочків, трав'яниста. На Криворіжжі найбільш поширена **Л.біла**. Рослина вис. 10-100 см. Стебло прямостояче з білими продовгуватими смугами. Листки гладенькі. Цвіте VII-XI. У Кривбасі звичайно зустрічається на забур'янених та засмічених місцях, на полях, городах, вздовж доріг. Рослина лікарська, вітаміноносна.

Лобулярія (Lobularia), рід рослин родини хрестоцвітих. Батьківщина – Середземномор'я. Одно- та багаторічні трав'янисті рослини, 8-40 см заввишки. В культурі найчастіше використовується **Л.морська** – однорічна рослина, 3-35 см заввишки. Стебло густорозгалужене, компактне. Листки дрібні, лінійно-ланцетні, сизо-зелені, опушені. Квітки дрібні, білі або світло-фіолетові, запашні, зібрані в китицеподібні суцвіття. Цвіте V-X. Використовується квітникарями Криворіжжя в рокаріях, бордюрах.

Ловитва, полювання у давнину на Криворіжжі.

Логачов Анатолій Іванович (24.11.1956, Липецька обл.). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1986). У 1978-1982 працював водієм в Липецьк. обл. З 1982 водій, ст.майстер, з 1989 голова профкому, з 1998 заст. ген. директора ІнГЗК. "Знак Федерації" профспілок України (1997). Умілий організатор виробництва.

Логвин Микола Олексійович (1931, Воронезька обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1957 працював слюсарем ШПУ №2 тр-ту "Кривбасшахтопроходка". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, знак. "Шахтарська слава" 2,3 ст.

Логвин Микола Федорович (20.5.1945, Дніпропетров. обл.). Новатор виробництва. Зак. Криворізьк. металург. тех-м (1981). З 1963 токар, ст. змінний майстер ЦРМП ком-ту "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Нагородж. орд. Трудової Слави 2,3 ст.

Логвин Олена Іванівна (11.9.1935, Кр. Ріг). Засл. працівник с/госп. України (1985). Зак. Верхньодніпровськ. с/госп. тех-м (1954). Вихованець СШ № 32. У 1955-1959 бригадир садової бригади кол-пу "Україна". У 1959-1990 голова Першотравенськ. сільради Апостолівськ. р-ну. Депутат Верх. Ради України (1966,1971). Одна з найдосвідченіших землеробів Дніпропетровськ. обл. Уч. ВДНГ СРСР, України. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора, Дружби народів, "Знак Пошани" (2).

Логвинов Петро Дмитрович (8.10.1898, Запорізька обл. – 29.9.1975, Кр. Ріг). Почес. чекіст (1968). Навчався у Запорізьк. педін-ті (30-ті). Уч. 1-ї світ. війни з 1916. У 1917-1918 воював у скл. загону Червоної Гвардії і партизан. загону. Уч. гром. війни з 1918 у скл. 5-ї А. У 1923-1930 секретар Василівськ. райвиконкому Запорізьк. обл. З 1930 в органах ОДПУ, НКВС, КДБ. Уч. ВВВ у скл. партизан. з'єднання ген. Сабурова. Вів агентурну розвідку. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (2), Червоної Зірки (2).

Ложе, народ. назва русла річок Саксагань та Інгулець у давнину на Криворіжжі. Пізніше замінене словом річище, а з початку 20-х – русло.

Лозинський Володимир Федорович (6.1.1955, Брянська обл.). Відомий футболіст. Півзахисник, захисник. Вихованець школи "Динамо" (Київ). У "Динамо" 1973-1984, "Металісті" 1985-1986, "Кривбасі" 1987, "Кремені" 1988-1990. У чемпіонатах СРСР провів 286 матчів, забив 10 голів. Чемпіон СРСР (1977, 1980,1981), сріб. (1978, 1982), бронз.(1979) призер. Володар Кубка СРСР (1978, 1982). З 1992 на тренер. роботі в "Кремені", ЦСКА (Київ).

Лозін Борис Дмитрович (11.9.1928). Пром. керівник. Освіта вища. У комунальній службі Кр. Рогу з 50-х. У 1978-1980 директор підприємства "Криворіжтепломережа". Уміло керував розвитком підприємства.

Лозняк, у давнину на Криворіжжі, **1.** Зарості верболозу. **2.** Людина, яка плела з лози різні вироби (кошики, посуд, меблі ін.).

Лозобка, давня назва вулика на Криворіжжі.

Лозовський Іван Омелянович (18.2.1940, Могильовська обл.). Почес.гірник. Освіта н/середня. У 1962-1992 машиніст ш. ім. Фрунзе одноймен РУ /ВАТ "Суха Балка". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник.

Лозовський Іван Трохимович (1882, Херсон. обл. – груд.1919, Кр. Ріг). Уч. рев. подій. Освіта середня. Вів одноосібне господарство. У 1919 один з організаторів і керівників Висуньської партизанськ. республіки. Загинув на ст. Довгинцеве. Похован. у Кр.Розі.

Лозовський Станіслав Іванович (1927, Дніпропетров. обл.). Відом. садівник. Освіта середня. Уч. ВВВ. У 1953-1955 тесля тр-ту "Криворіжбуд". З 1957 працював бригадиром садівників рад-пу "Веселі Терни". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Майстер високих урожаїв фруктів. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Лозоплетіння, вид народного промислу. На Криворіжжі відомий з давніх часів. З лози плели кошики, абажури, меблі, городили тини. Мало тенденцію на затухання у 50-х. Відроджене у 90-х.

Лозуватка села пам'ятник на честь земляків, які загинули під час ВВВ, встановлен. на території Лозуватськ. школи-саду у 1965. Являє постать солдата у фронтовій шинелі, який у скорботі тримає у руках лаврову гілку. Встановлен. на постаменті з цегли, пофарбован. у чорне. Доглядають працівники птахорад-пу "Лозуватський".

Лозуватка села пам'ятник на честь земляків, які загинули під час ВВВ, відкрит. у 1967. Являє постать солдата у плащ-палатці. Права рука підтримує лаврового вінка, ліва тримає шолом. Виготовлен. із залізобетону на цегляному постаменті. Встановлен. в р-ні 1-3 кв. с. Лозуватка. Доглядають учні Лозуватськ. СШ № 2.

Лозуватка, село, центр сільради Криворізьк. р-ну. Розташоване на берегах Інгульця за 18 км від Кр. Рогу. До складу сільради входять села Базарове, Грузьке, Мар'янівка, Новоганнівка, Раєво-Олександрівка, Тернівка. Засноване у 1765 переселенцями з Чернігів. губ. З 1777 мала статус держ. військ. слободи. У 1788 населення 353 чол., що жили у 83 дворах. Назва походить від заростей лози вздовж берегів Інгульця. Селяни займалися землеробством, а також виготовляли з лози кошики і продавали на ярмарках. На 1797 у розпорядженні місцевих жителів знаходилося 8,2 десятин оранки. У 1829-1857 являло собою військове поселення. Селяни піддавалися муштрі. Будівництво шляхів, мостів відволікало їх від основної роботи в полі. З 1857 – казенна слобода. Населення досягло 3,4 тис. душ при 510 дворах. У 1854 відкрилася перша школа. Через відсутність коштів і приміщення закрита у 1857. Відновлена у 1862, існувала до 1866. На початку XX ст. мало статус волосного села. У 1902 населення 7,2 тис. У цей період побудована церква, школа, проводилися щотижневі базари і 3 щорічні ярмарки. Річний обіг 25 торг. точок склав 87 тис. крб. Село мало довж. 5 км вздовж р. Інгулець. На 1912 населення зросло до 9,6 тис. при 1516 дворах. Громада мала 10,5 тис. десятин землі. Мали розвиток гончарний, бондарський промисли. У 1913 існували споживче товариства, медпункт, амбулаторія. У 1917 виник партосередок. За часів гром. війни діяли партизан. загони П.М.Кращенка проти австро.-нім. окупантів (1918, 150 багнетів), М.П.Ганзіна (1919). У січ. 1920 сформована кавбригади Г.І.Котовського. Після гром. війни виникли села Новорадіонівка, Інгулець, Новоіванівка, Веселий Кут, Зелений Яр, Новоукраїнка, Новоганківка. У 1925 діяли 23 млини, 9 круподерень, дитяч. будинок, аптека, амбулаторія, 6 шкіл, бібліотека. Створюється комуна "Костянтинівське колективне господарство". З 1926 діяла артіль "Червоний плуг", у 1929 – ТОЗ "Хвиля революції", у 1930 – кол-п "Шлях до соціалізму". У 30-х діяло 10 кол-пів. У 1929 створена МТС з курсами трактористів. На початку 30-х радіофіковане, у 1934 електрифіковане. У 1938 семирічка перетворена у СШ. З 1940 відкрився ПК. З 13.8.1941 по 8.3.1944 знаходилося під гітлер. окупацією. На фашист. каторгу відправлено 207 лозуватців. У ВВВ взяли уч. 777 селян, з них 400 загинуло. При визволенні села загинуло 443 бійців. Вихідці села 2 Герої Рад. Союзу О.Л.Дерев'янко, Л.М.Нежигай. На 1948 господарства сільради досягли довоєн. рівня оранки. У 1951 на базі 7 артілей утворен. кол-пі "Шлях Леніна", ім. Ворошилова.

Середня врожайність сягала 21,5 ц/га. У 1958 реорганізована Гейківська МТС і техніка (90 тракторів, 15 комбайнів, 35 авто) перейшли до скл. кол-пу "Шлях Леніна". У 1970 врожай зернових 20,8 ц/га, овочів – 19,3. У 1972 відкрита муз. школа. Діяли рад-пи "Інгулецький", "Зарічний", птахофаб-ка "Лозуватська". Населення більше 8 тис.

Лозуватки балки шламосховище ЦГЗК, закладене в 1962. Розташоване за 4 км на захід від кар'єру №1. Пл. 1266 га, периметр 16 км. Глибина 10,5 м. У якості дамби служать відвали №№1, 2, 3.

Лозуватки села група курганів, розташовані, **1**. На вододілі за 1,3 км на схід від села і за 0,3 км на півд. від радгосп. саду. Вис. 1,1 м, витягнутий по лінії захід.-схід. на 40 м, розорюється. **2**. За 2,2 км на півн. схід. від села, на 1-у вододілі правого берега р. Інгулець. Вис. 1,6 м, діам. 30 м, розорюється. **3**. За 1,4 км на схід від околиці села, на узвишші лівого берега р. Інгулець. Складається з 4-х насипів, домінуюча вис. 1,2, діам. 45 м. Решта розорені до вис. 0,2 і 0,4 м. **4.** На вододілі лівого берега р. Інгулець, за 1 км на схід від річки і за 2 км на півн. схід від села. Складається з 2-х насипів, домінуюча вис. 2,3 м, діам. 40 м. Друга розорена до вис. 0,5 м. **5.** За 0,5 км на схід від села і за 0,25 км на захід від шосе Кр. Ріг-Кіровоград. Складається з 2-х насипів, домінуюча вис. 0,9 м, друга розорена до вис. 0,5 м. **6.** За 0,4 км на захід від шосе Кр. Ріг – Кіровоград і за 0,5 км на захід від мосту через р. Інгулець. Вис. 0,8 м, діам. 15 м. У центрі – бетон. знак. Оглянуті археологом О.О.Мельником у 1983.

Лозуватська волость, існувала у квіт.1919-берез.1923 у скл. Криворізьк. повіту. До скл. входили населені пункти Реєво-Олександрівка, Суха Балка, Дубова Балка, Ново-михайлівка, Новородіонівка, Красна Балка.

Лозуватська, вулиця житломасиву Змичка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 30-х. Розвитку набула в 40-х. До 1975 мала назву вулиця 1-а Лозуватська. Довж. 150 м, ширина 9 м. Має 47 держ. будинків. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Обслуговує 45 в/з.

Лозуватська дільнична лікарня, відкрита у 1931 на базі амбулаторії, відкритої у 1914. Входила до скл. земської лікарні. Кілька разів змінювала адресу. Сучас. споруда збудована у 1985. Має 55 ліжок. До скл. входять терапевтич., дитяче відділення. Працює 9 лікарів. Надає мед. допомогу жителям сіл, які входять до скл. Лозуватськ. сільради.

Лозуватська музична школа, відкрита у квіт. 1970 і одержала статус районної . Виховує юних музикантів по класу баяна, фортепіано, домри, скрипки, флейти ін. У 1987 названа ім'ям Я.І.Орлова. За час існування підготовлено більше 400 музикантів. Має філіали в селах Валове, Надєждівка, Кіровка. Директори В.О.Некрасов, В.І.Ткаченко, В.Л.Яновська.

Лозуватська середня школа №1, бере початок від церковно-приходської, відкритої в с. Лозуватка у 1901. З 1914 діяла земська школа, де навчалося 50-70 учнів, працювало 3 учителі. Серед них подружжя А.П. і А.П.Хохол. На початку 20-х відновила діяльність початкова школа, де навчалося 70 чол. У 1927 відкрита семирічка. У 1934 відкрита восьмирічка, у 1935 – дев'ятирічка, з 1936 має сучас. назву. Навчалося до 200 учнів, працювало 12 учителів. Під час ВВВ зруйнована. У 1944 відновила навчальний процес. У 1975 отримала нову споруду. У 27 класах навчається 740-750 учнів. Існують стадіон, присадибна ділянка, спорт. майданчик, майстерні, їдальня. Діють 14 гуртків за інтересами, кімната бойової слави. Серед випускників Герої Рад. Союзу О.Я.Дерев'янко, І.Л.Нежигай, письменник М.А.Миколаєнко, держ. діяч В.І.Євтухов ін.

Лозуватська середня школа №2, відкрита у верес 1957 у типовому приміщенні, на базі початкової школи. До 1960 діяла як семирічна. Пл. 1,6 тис. кв.м. Обслуговувала населення 1,2,3 кварталів с.Лозуватка. Навчалось 350-370 учнів, працювало 22-25 учителів. У 1960 одержала статус 8-річної. Діяло 16 класів, навчалося 500 учнів, працювало 30 учителів. Закладен. сад, присадибна ділянка, алея випускників. У 1981 реорганізована у районний міжшкільний навчально-виробничий ком-т. Учнів переведено до Лозуватськ. СШ №1. Готував водіїв, трактористів, пташників, будівельників. До скл. входили майстерні, гараж, автобус, автомобілі, комбайн, трактори. У 1991 Лозуватська СШ №2 відновила діяльність,

навчається 250 –280 учнів. Діють майстерні, кабінети, худ. самодіяльність, спорт. гуртки, футбольне поле, спорт. майданчик. У 1998 відкрито заочне відділення, де навчаються 50 чол. Серед випускників нач. УВС Кр.Рогу В.П.Грабевник, нач. облощадбанку М.В.Суганяка, науковець Ю.С.Лазоренко, діяч мистецтв М.В.Фурт, журналіст А.В.Альонов ін. Серед кращих учителі О.П.Мельниченко, О.Т.Уманець, Л.Д.Тимофєєв, Л.К.Суганяка, М.М.Орел, А.А.Кузин, Л.П,Третьякова, директори В.Й.Рудєв, М.Т.Гіренко, А.А.Кузін, Л.Т.Вчорашній, Л.П.Третьякова, Л.П.Ковбасюк.

Лозуватська сільрада, заснована у 1922 з центром у с. Лозуватка. Розташована за 18 км від Кр. Рогу на берегах р. Інгулець. Підпорядковані с. Лозуватка, Базарове, Мар'янівка, Новоганівка, Реєво-Олександрівка. Пл. 20 тис. га. Населення 7,5 тис. чол. Угіддя рад-пів "Інгулецький", "Зарічний", птахорад-пу "Лозуватський".

Лозуватська школа-сад, веде історію від початкової школи, відкритої у середині 20-х. У 70-90-х діяла як початкова школа № 3. З 1995 має сучас. статус. Працює 10 учителів, відвідує 70 дітей. Діють гуртки за інтересами.

Лозуватське однокласне училище, відкрите у волосному с.Лозуватка у 1873. У 1875 одержано спеціальну будову. У 1895 навчалось 125 учнів. На базі уч-ща відкриті школи письменності та земська. 1/6 частина дітей мали змогу вчитись і, в основному, взимку. У 1903 з 114 учнів уч-ще закінчило 15, у 1908 з 97 – 11. За часів 1-ї світ. війни село помітно занепало і уч-ще припинило існування.

Лозуватське родовище бідних залізних руд, розташоване на півн. від Кр. Рогу у Олександрійськ. р-ні Кіровоград. обл. Географіч. координати $48^0$47'-$48^0$48' півн. широти, $33^0$33'-$36^0$30' схід. довготи. Належить до центр. частини Західно-Інгулецьк. руд. підзони. Виявлене у 20-х XX ст. Геологічна розвідка проводилася у 1932, 1955. Запаси руди розвідані до 300 м. Приурочене до магніт. аномалії. Омельниковська синкліналь виступає у ролі рудоконтролюючої структури. Пл. 1,2 км х 0,05 км. Рудні тіла – пластообразні. Склад: залізисті роговики, джеспіліти, сланці. Типи руд: амфіболо-магнетитові, амфіболо-піроксено-магнетитові роговики. Утримання заліза 35%. Вивчали геологи В.А.Козакова, М.І.Веригін, Л.Г.Загоруйко, Т.М.Сумцова.

Лозуватське урочище, Криворізьк. лісництва Криворізьк. держлісгоспу. Закладене в 1945-1965. Пл. 194 га. Росте дуб, акація, тополя.

Лозуватський будинок культури, заснований у 1932. Кілька разів піддавався відбудові і реконструкції. Пл. 600 кв.м. Має зал на 470 місць, приміщення для танців, спорту, дитячих ігор, гурткової роботи. Існують 11 колективів худ. самодіяльності, де займаються 135 чол. Середнє річне відвідування до 20 тис. чол. Працює 4 чол. Обслуговує населення у 13,9 тис. чол. Центр культури жителів с. Лозуватка, місце проведення фестивалів, урочистостей, оглядів, концертів. Директор Л.В.Кириченко

Лозуватський меморіал на честь визволителів 1943-1944, споруджен. у лист. 1977 у центрі села. Одночасно проведене перепоховання 28 урн з прахом бійців і командирів 1-ї гв. ПДД 228 СД. У центрі постать скорботної матері на повний зріст у національному вбранні. Серед могил останки Героїв Рад. Союзу І.Ф.Базарова, С.К.Остапенка.

Лозуватський партизанський загін, створен. у жовт. 1919 для боротьби з денікінцями. Рішення про його формування прийняли учасники конспіратив. наради у Лозуватці Соколовський, Гайтоа, Шрамко, Задирака, Чуплий. Загін з початку складався з 80 бійців під командою М.П.Ганзіна. По ходу боїв зріс до 600 багнетів. Разом з іншими загонами у груд. 1919 вибив денікінців з Кр. Рогу. Згодом влився у кавбригаду Г.І.Котовського. Ком-р М.П.Ганзін удост. імен. золот. годинника, жителі Лозуватки Гончаренко і Кучеренко нагородж. орд. Червоного Прапора (РРФСР).

"Лозуватський", птахорадгосп бере початок у 1964 від Інгулецьк. птахофаб-ки на землях рад-пу "Інгулецький". З 1966 звалася Лозуватськ. птахофаб-кою, з 1992 – птахорад-пом. Основна продукція – курячі яйця та м'ясо. Має 2,4 тис. га землі. Продає 30 тис. шт. яєць,

700 т. зерна, 1,8 тис.т молока. Створена сучасна інфраструктура. Розташован. на території Лозуватськ. с/ради.

Лозуватський район, створен. у 1923. Об'єднував територію захід.-півн. частину Криворіжжя з центром у с. Лозуватка. Ліквідован. у 1932.

Лозуватський рудник, відкритий у 1900 Верхньодніпровськ. металург. тов-вом із річним видобутком руди 86 тис. пудів. На початку діяльності працювало 25 чол. Був слабомеханізований. Діяльність припинив з початком гром. війни. Прообраз РУ ім. Р.Люксембург.

Лозуватський табір для радянських військовополонених, діяв у с. Лозуватка з осені 1941. Розташовувався у центрі села, у кол. будинку культури і початкових школах. Мав жорстокий режим, багато полонених розстріляно, вислано до таборів смерті у Захід. Європу. Взимку 1942 на території сталася пожежа і багато в'язнів здійснило втечу. Ліквідован. на початку осені 1943 перед наступом Червоної Армії.

Лозуватський цегельно-черепичний завод, заснован. у кінці 90-х XIX ст. промисловцем Барановим. Мав невелику потужність. Задовольняв потреби селян навколишніх сіл в будматеріалах, частина з яких продавалась на ярмарках. За рад. часів на його базі діяло 2 подібних виробництва.

Лозуватських державних селян повстання, сталося у 1819. Злидні, хвороби, свавілля поміщиків та офіцерів військових поселень довели селян до відчаю і вони почали громити панські маєтки, грабувати клуні. Жорстоко придушене царськими військами. Багато повсталих забиті поміщиками на сільському майдані.

Лозуватських селян стихійний виступ, стався у 1911 у зв'язку з переділенням землі. Волосний старшина за підтримкою урядника Самовільно виділив ділянку землі місцевому багатію Я.Сушку, яка належала селянам. Натомість їм пропонувалися наділи на значній відстані від села і гіршої якості. Селяни не стерпіли подібного свавілля і вигнали землевпорядників. Сільські власті викликали загін козаків з Верхньодніпровська і силою придушили виступ . Ватажка М.Н.Кияшка забили насмерть.

Лозуватські виходи мігматиту, геологіч. пам'ятник (1972). Являє унікальний за розмірами порід криворізьк. серії докембрія. Пл. 5 га. довж. 500 м по правому березі Інгульця на північ. околиці с. Лозуватка, скелі вис. до 5 м. із сірувато-рожев. мігматитів. Зустрічаються аплітовидні жили у 5-30 см.

Лозуватські вітряки і водні млини, славилися на всю округу з давніх часів. Власники вміло розташували споруди, враховуючи розу вітрів та особливості рельєфу. У перше 10-річчя XX ст. нараховували 21 вітряк і 10 млинів. Останні будувалися на греблі, кручах р. Інгулець. Послугами користувалися жителі навколишніх сіл і с. Лозуватка. Приносили величезний прибуток. Належали заможним селянам. Занепали з початком гром. війни.

Лозуватські кладовища, закладені у XVIII ст. Так, як село розбите на квартали, кожен з них має своє К. На 7-му кв. таких існувало 2.

Лозуватські сади, у дореволюційні часи належали заміжнім, селянам, поміщикам. Там росли різні сорти яблунь, груш, вишень. Серед них Грекуватий (розташовувався поблизу одноймен. балки), Деркачівськ., Корніловськ., Делекторськ. (ім'я господарів), Приспінь (місце розваги молоді). Суворо охоронялися сторожами. Врожай реалізовувався на ярмарках.

Лозуватські ставки, закладені в 30-х на землях птахоз-ду "Лозуватський". Пл. 31,0; 10,0; 5,4 га. Водні запаси 140; 41,9 тис. куб. м . Зариблені.

Лозуватські ставки, закладені на початку XX ст. на землях рад-пу "Інгулецький". Пл. 6,2 і 3,3 га. Водні запаси 124 і 66 тис. куб. м . Зариблені. Місця відпочинку місцевих жителів.

Лозуватського штабу Червоної гвардії приміщення, розташовувалося у центрі с.Лозуватка, де з початку 20-х знаходилася пошта. Місце формування збройних загонів, багаточисельних мітингів, сходок селян.

Лой, **1.** Овечий жир у давнину; давня назва топленого сала на Криворіжжі, яке використовували для освітлення приміщень. **2.** Піт з пилом, що утворювався на тілі робітника під час праці.

Локомобіль, парова нерухома машина, що слугувала приводом для різних механізмів на заводах і рудниках дореволюційного Криворіжжя.

Локомотив (франц. – зрушати з місця), тягові машини, що відносяться до рухомого складу. Серед них паровоз, тепловоз, електровоз, газотурбовоз ін. Середній коефіцієнт корис. дії паровоза – 4%, тепловоза – 29-32%, електровоза – 22-24%. Рухаються по колії, пересувають состави, окремі вагони. На коліях Придніпров. залізниці в основному діють електровози, на проммайданчиках підприємств – тепловози.

"Локомотив", добровільне спортивне товариство профспілки залізнич. транспорту створене у 1936. Культивує до 25 видів спорту. Об'єднує до 3 тис. спортсменів Кр.Рогу.

"Локомотив", спортивний клуб, створен. у 1926. З тих часів постійний учасник міських та обл. змагань. Серед спортсменів в основному залізничники ст.Довгинцеве / відділка залізниці. З 1971 володіє Палацом спорту. Діють стадіон, басейн. Організатор багатьох змагань. Серед кращих спортсмени В.Ярощук, О.Кириченко, В.Салай, Є.Гордієнко, В.Юрченко, В.Шуба, тренери В.Черевишний, Л.Сугак, О.Дерев'янко, А.Князєва, керівники А.Ріттер, В.Буковський, В.Толкачов, Л.Гиченок, Г.Шматко. Серед популярних видів спорту футбол, плавання, боротьба, легка атлетика, аеробіка ін.

"Локомотив", стадіон, відкритий у берез.1956. Пл. 2,1 га. Належить відділку Придніпров. залізниці. Має футбольне поле 110 м. х 65 м., бігові доріжки у 400 м, сектори для стрибків у вис. і довж., трибуни на 3 тис. місць. Пропускна спроможність 20 чол. ? Відбуваються змагання з футболу, легкої атлетики. Розташован. на вул. Башкирській у Довг р-ні.

Локомотивне депо, бере початок від паровозного депо ст.Довгинцеве, яке почало діяти у 1884. Перший начальник Андрєєв. Депо обслуговувало гілку у 7,4 км від ст.Довгинцеве до ст.Карнаватка. Споруда мала блок для промивки паровозів, їх стоянки. Парк нараховував 11 паровозів, з них 3 пасажирські серії Н-1-3-0, Щ-1-4-0-4, Б-2-3-0-4. У 1901 прибуло 4 паровози серії ОВ. Вони водили вантажні состави до 1910, потім використовувалися у якості маневрових. Середня швидкість до 54 км/год. Одна пара пасажирських паровозів тягнула 4 вагони, вантажних – 18 вагонів по 10 т в кожному. Працювало 350 чол. Річний пробіг паровоза у 1884 складав 10 тис., у 1904 – 33 тис. верст. Під час рев. подій 1905, 1917 працівники депо перебували в авангарді боротьби за кращу долю. Під час гром. війни депо практично не діяло. Відбудова почалася у 1920. На початку 40-х парк складав до 100 паровозів. У серп. 1941 матчастина евакуйована до м.Кокчетав, більшість паровоз. бригад стала фронтовими. У 60-70-х відбувся перехід від паровозної тяги до тепловозно-електровозної. У 1965 депо перейменоване у Кр. Ріг – Сортувальний. Сучасну назву має з 1981. Здійснює пасажирські, вантажні перевезення, ремонт локомотивів. Працює 890 чол. Обсяг щорічних перевезень складає 7,9 тис. млн.т/км брутто.

Локомотивного депо кімната-музей, відкрита у лист. 1967. Експонати розповідають про історію створення залізниці, її розвиток, людей, славетні традиції колективу.

Локомотиворемонтний завод, створен. у груд. 1959 на базі центр. депо тр-ту "Ленінруда". До 1980 ремонтував паровози у кількості 1600 одиниць і лив кольорове литво у сумар. кількості 3,3 тис.т. У 1973 почав ремонт дизелів № 753. У 1982 відремонтовано 1,9 тис. штук. У 1979 займався ремонтом дизелів 6ЧН 21/21 для тепловозів ТГМ4. Засвоїв ремонт секцій радіаторів, холодильників, тепловозів, компресорів, турбокомпресорів. З 1980 ремонтував тепловози ТГМ3, ТГМ4, створені лабораторія, терміч., гальваніч., шліфувальне відділення. Впроваджено технології аргунодугового зварювання, напилення клапанів, виготовлення гумово-техніч. виробів. У 1980 увійшов до скл. "Укрчорметтрансу", сучас – "Металургтрансремонт". Виконує

замовлення підприємств України. Директори А.С.Білоус, Є.П.Шевченко, В.М.Кучер, В.А.Камишенцев, М.М.Коцюба. Розташован у Жовт. р-ні.

Локтіонов Олександр Савелійович (30.4.1936, Миколаїв. обл.). Засл. працівник транспорту України. Зак. Київ. автошлях. ін-т (1977). У 1955-1959 механік Новобузьк. конеплем. з-ду, у 1959-1969 слюсар, механік, нач. колони, з 1971 працював голов. інж. АТП-03102. Один з керівників транс-ту Кр.Рогу 70-80-х.

Локшина, тоненькі смужки тіста (на зразок нинішньої вермішелі) у давнину на Криворіжжі.

Ломака (історич.), вид простої селянськ. зброї, часто загостреної з одного боку. Прообраз козацьких пік та списів. Мали на озброєнні селяни Криворіжжя. Використовувалася проти грабіжників і злодіїв.

Ломакін Василь Єгорович (8.3.1904, Кр. Ріг –80-ті). Військ. діяч. Зак. Вищу школу прикордонників (1937). У 1914-1917 наймитував. У 1917-1918 вантажник рудника ?. Уч. гром. війни. У 1921-1926 буронос, забійник ШУ ім. К.Лібкнехта. У 1926-1935 у скл. прикордонних військ у Туркменії. Чл. ЦК Туркмен. КП(б). У 1937-1939 служив на кордоні під Ленінградом. Уч. рад.-фін. війни. Уч. ВВВ з лип. 1944 у скл. винищувального батальйону. У 1944-1953 в апараті прикордон. військ в Україні і Карелії. Нагородж. орд. Червоної Зірки (2).

Ломакін Петро Васильович (18.6.1923, Дніпропетров. обл. – 1997, Черкас. обл.). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. ін-т (1953). Уч.ВВВ. Організатор і перший голов. лікар 11-ї міськ. лікарні (1954-1960). У 1960-1973 зав. травматологіч. відділенням міськ. лікарні №11. Канд. мед. наук (1971). Лікар вищої категорії. Згодом виїхав до Черкас. обл. Автор наук. праць з проблем травматології. Похован. у м. Сміла. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1,2 ст., Червоної Зірки.

Ломакін Ростислав Ростиславович (5.1.1940, Краснодар). Засл. шахтар України (1979). Зак. КГРІ (1962). У 1962-1974 гірнич. майстер, нач. дільниці, у 1974-1982 голов. інж., нач. ш. ”Гігант-Глибока”. У 1982-1985 директор НКГЗК. У 1985-1996 нач. дільниці, заст. голов. інж. ш. “Гігант-Глибока”. З 1996 нач. кар’єру “Північний”. Один з найдосвідченіших гірнич. керівників Кривбасу. Уміло впроваджував нову техніку і технологію. Шахта “Гігант-Глибока” займала провідні місця у змаганнях галузі. Сріб. і бронз. медалі ВДНГ СРСР. Нагородж. орд. “Знак Пошани”, Почес Грамотою Президії Верх. Ради України.

Ломбард, кредитна установа, де гроші видають під речову заставу; кредитний заклад, який надає позику під заставу. Вартість застави перевищує суму кредиту. Вперше застосовані у XV ст. у Франції лихварями. Побутували на Криворіжжі в дореволюційні часи з 80-х. XIX ст. В рад. часи в місті їх не було. Відновили діяльність на початку 90-х.

Ломиніс (Clematis), рід рослин родини жовтецевих. Близько 400 видів. Листопадні або вічнозелені напівкущі або кущі (часто з виткими повзучими стеблами), нерідко багаторічні трави. Листки супротивні, прості або складні. Квітки у суцвіттях, рідше поодинокі. Плід – сім’янка. Розмножується насінням, відсадками, щепленням або живцюванням. В декоративному квітникарстві Кр.Рогу поширені: **Л.манчжурський** – дерев’яниста ліана до 1,5 м заввишки з білими квітками; Л**.східний** - дерев’яниста ліана до 6 м заввишки з жовтуватими квітками; Л**.Жакмана** - листопадна ліана до 4 м заввишки з яскравими фіолетовими квітками, найпоширеніші сорти: “Феномен”, “Космічна мелодія”, “Мефістофель”, “Сапфір”, “Рассвет”. У дикому стані на Криворіжжі зростає Л**.цілолистий** – багаторічна трав’яниста рослина з численними прямостоячими стеблами, вис. 30-50 см. Листки супротивні, сидячі, яйцеподібні або ланцетоподібні. Квітки поодинокі, верхівкові, пониклі, темно-фіолетові або голубі. Цвіте VI-VII. Зустрічається зрідка по балках. Використовується як декоративна рослина на квітниках і присадибних ділянках. Охороняється в межах Дніпропетров. області.

Ломовцев Лев Олексійович (17.8.1937, Саратов. обл.). Науковець. Зак. Моск. гірнич. ін-т (1960). У 1960-1980 наук. співробітник, зав. лабораторією, нач. відділу ін-ту "Уралмеханобр". Брав участь у пуску Качканарськ. і Соколово-Сарбайськ. ГЗК. У 1980-1997 заст. директора ін-ту "Механобрчормет". Держ. прем. України (1987) за створення нового збагач. обладнання. Автор 80 праць, 60 винаходів, 12 патентів.

Ломоносов Валентин Петрович (19.10.1952, Дніпродзержинськ). Діяч культури. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1978). У 1978-1995 інж. мартен. цеху ком-ту "Криворіжсталь". З берез. 1995 директор Палацу культури цеху ком-ту "Криворіжсталь". Ініціатор проведення 40 фестивалів і конкурсів, створення нових колективів, серед яких 10 носять звання народних. Керує проведенням благодійних акцій. Значно зміцнив мат.-тех. базу палацу.

Ломоносова, вулиця житломасиву ім. Леніна Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула в 50-60. Довж. 450 м, ширина 6 м. Має 41 приват. будинок, проживає 146 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь рос. вченого Ломоносова Михайла Васильовича (19.11.1711, Архангельська обл. – 15.4.1765, Петербург). Природодослідник, філософ, поет, художник, історик. Навчався у Київ. акад. Заклав основу фізичн. хімії. Досліджував атмосферу Венери ін. Обслуговує 82 в/з.

"Лонківська", шахта рудника "Суха Балка". Закладена в 1908, введена у 1912. Потужність 10 тис.т руди щомісяця. У 1913 видобуто 260 тис.т. Працювало до 100 чол. Мала дерев'яні надшахтні споруди. Припинила видобуток з початком гром. війни.

Лонська Марія Борисівна (21.2.1938, Дніпропетров. обл.). Відом. будівельник. Освіта середня. У 1964-1993 машиніст крана управління механізації № 122 тр-ту "Криворіжстальконструкція". Новатор виробництва. Наставник. Переможець трудових вахт. Нагороджж. орд. "Знак Пошани", Трудової Слави 3 ст.

Лопатень, свердло для дерева у вигляді ложки у давнину на Криворіжжі.

Лопатіна Людмила Вікторівна (23.2.1957, Пермська обл.). Пром. керівник. Зак. Ленінград. ін-т текстильн. і легкої промисловості (1987). У 1975-1976 прядильниця Моск. фаб-ки. У 1976-1997 прядильниця, майстер, технолог Криворізьк. вовнопрядильної фаб-ки. Переможець змагань. Нагороджж. орд. "Знак Пошани".

Лопатка осьового вентилятора, розроблена спеціалістами НДГРІ на початку 80-х. Використовується на великогабаритних потужних осьових тягодуттєвих установках, що застосовуються для евакуації запилених та агресивних відпрацьованих газів на фаб-ках огрудкування гірничо-збагач. ком-тів.

Лопатник, одна з гірнич. професій на рудниках Криворіжжя у 80-х XIX ст. – початку 30-х XX ст. Контори рудопромисловців обирали на цю посаду особливо сильних фізично людей. Робітниче завдання полягало у розчистці кар'єрів, забою від руди і породи, завантаження у вагонетки. Зміна тривала по 12-14 год. Професія витіснена механізмами.

Лопачов Леонід Йосипович (1908, Запоріжжя – 1978, Керч). Засл. діяч мистецтв Удмуртії. Зак. металург. тех-м. У 30-ті працював майстром на КМЗ. У серп. 1941 евакуювався до Н/Тагілу, працював на НТМЗ. У 1947-1953 керував худ. самодіяльністю в Ярославлі, Іжевську. З 1955 керував худ. колективами в ПК будівельників. У 1956-1961 створив струнний ансамбль, гурток лялькарів ПК металургів. У 1961-1978 працював у Ростові, Керчі.

Лопачов Леонід Леонідович (27.4.1941, Кр. Ріг). Госп. керівник. Зак КГРІ (1971). У 1956-1981 маляр, майстер, секретар ком-ту ЛКСМУ (1965-1967), виконроб, голова профспілки (1971-1977), нач. буд. лабораторії тр-ту "Криворіжжитлобуд". У 1981-1984 нач. РБУ №2 облрембудтр-ту. У 1984-1986 заст. керуючого тр-том "Криворіжсільбуд". У 1986-1992 директор тов-ва "Альянс-Д". Має великі заслуги в озеленюванні Кр. Рогу, один з ініціаторів проведення свята квітів, конкурсів й оглядів вулиць і площ, створення оранжерей.

Лоптєв Іван Федорович (7.9.1923, Кіровська обл.). Почес. громадянин с.Чкаловка (1990). Зак. Вищу парт.школу при ЦК КПРС. Уч. ВВВ з верес. 1941. У скл. 595 СП 188 СД визволяв Криворіжжя, двічі поранений. Мав особисту подяку Маршала Г.К.Жукова. Відзначився у боях на Інгулецьк. плацдармі. Працював в Омськ. обкомі КПРС. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки (2), "Знак Пошани".

Лопух (Arctium), рід трав'янистих рослин родини айстрових. На Криворіжжі найпоширеніший **Л.павутинистий** – дворічник з міцним, розгалуженим вгорі стеблом, вис. до 100-200 см. Листки великі (30-50 см), яйцеподібні. Кошики майже кулясті, з пурпуровими квітками, зібрані у щиткоподібні суцвіття. Вся рослина зісподу білувата від повстисто-павутинистого опушення. Цвіте VII-IX. Зустрічається звичайно біля житла, понад шляхами, на засмічених місцях. Рослина лікарська, препарати застосовують при лікуванні гастритів і виразок шлунка, при порушеннях обміну речовин, захворюваннях шкіри.

Лопушанський Микола Микитович (19.12.1912, Хмельницька обл. – 90-ті, Криворіжжя). Новатор виробництва. Освіта н/середня. Першобудівельник з-ду "Криворіжсталь". Один з кращих мулярів тр-ту "Криворіжбуд". Ударник перших п'ятирічок, стахановець. Уч. ВВВ з берез. 1944 у скл. 1154 СП. Після війни працював у с. Зелений Луг Криворізьк. р-ну. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст.

Лопушанський Микола Миколайович (12.7.1940, Хмельницька обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1963-1991 машиніст дробарки дробильної фаб-ки ПівдГЗК. Передовик. Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Ініціатор труд.починів. Кращий за професією. Нагородж. орд. "Знак Пошани", Трудової Слави 2,3 ст.

Лопушенка М.П. (новатор виробництва) трудова діяльність пов'язана з ш. "Жовтнева" РУ ім. Комінтерну. У 50-80-х працював бригадиром очисної бригади. Представник династії гірників. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Держ. прем. України (1988) за виняткові успіхи у праці. Біографіч. даних не виявлено. Вичерпаних біографіч даних не виявлено.

Лосенко Анатолій Степанович (30.1.1938, Київ.обл.). Транспорт. керівник. Зак. Київ. ін-т народ. господарства (1986). У 1958 у системі електротран-ту Кр. Рогу. Майстер, інж., голова ком-ту профспілки, нач. відділу, директор тролейбус. депо №2 КТТУ. У 1988-2000 директор депо швидкісного трамвая. Один з організаторів мережі тролейбус. руху Кр. Рогу, швидкіс. трамваю.

Лот, міра ваги коштовностей, що дорівнює 3 золотникам, 1/32 фунта, 12,798 грн.. Вживається ювелірами Криворіжжя.

Лотерея (франц.- lotteria, від lot - жереб), розіграш майна або грошових сум по квитках. Продаж лотерейних квитків – форма залучення коштів, частина від яких йде на фінансування виграшів, а друга – використовується організаторами для комерційних, благодійних та ін. заходів. У 80-90-ті на Криворіжжі було розповсюджено декілька видів лотерей: спортивна (тираж якої проводився на стадіоні "Металург" – у перерві або по закінченні футбольного матчу), фонду милосердя та здоров'я, Товариства Червоного Хреста, лотереї на пивних фестивалях "Золота риба" та ін.

Лотиш Ольга Володимирівна (16.2.1957, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1975-1999 прядильниця Криворізьк. вовнопрядильної фаб-ки. Передовик, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

"Лотос", садівницьке товариство підприємства "Кривбаспромводопостачання". Закладене у 70-х в Довг.р-ні. Пл. 6 га. Має 85 ділянок.

Лох (Elaeagnus), рід листопадних або вічнозелених невеликих дерев або кущів родини лохових. Листки яйцеподібні, еліптичні до лінійних, сріблясті або з повстистим опушенням, розташовані чергово. Квітки двостатеві, рідше одностатеві, запашні, без пелюсток, з 4-лопатевою чашечкою по 1-3 у пазухах листя. Плід – кістянка із солодкуватою їстівною борошнистою м'якоттю. Розмножується насінням, живцями,

відсадками. В озелененні Криворіжжя використовується **Л.вузьколистий** – деревце або високий кущ до 6-8 м заввишки, листки лінійно- ланцетні 3-10 см завдовжки, у дикому стані зростає на Півд. сході Європ. частини, Кавказі, у Серед.Азії, Сибіру. Для створення поодиноких та групових посадок у парках, скверах, алеях Кр.Рогу рекомендується Л**.зонтичний**, з рожево-червоними соковитими плодами, походить з Японії, Китаю; **Л. східний** – кущ до 3 м заввишки, культивується як плодова культура. Використовуються в захисному лісорозведенні для закріплення берегів рік і каналів, як лікарські, камедоносні, дубильні, ефіроолійні, плодові, декоративні, медоносні рослини.

Лохоня Віктор Іванович (30.9.1939, Сумська обл.). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1963). У 1963-1974 маркшейдер, у 1974-1980 голов. інж. ВКБ, у 1980-1985 нач. ВКБ РУ ім. Комінтерну. У 1985 –1987 керуючий РУ ім. Ілліча. Згодом виїхав до Сум.

Лошкарівське урочище, Софіївськ. лісництва Криворізьк. лісгоспу. Закладене в 1916-1927. Пл.16 га. Грунт – кам'янистий.

Лошкул Володимир Володимирович (22.4.1964, Кр. Ріг – 31.10.1984, Афганістан). Воїн-інтернаціоналіст. Зак. СШ № 57, СПТУ №14. Працював зварником. Загинув в бою в Афганістані. Похован. у Кр.Розі.

ЛП-10, ЛП-15, лебідки прохідницькі, розроблені і виготовлені на з-ді "Комуніст" в кінці 40-х – початку 50-х. Вага 10,5 і 15,2 т. Вантажоспроможність 10 і 15 т. Призначені для спуску і підйому обладнання за умов гірнич. проходок на шахтах Кривбасу.

Лубенець Володимир Амосович (28.7.1926, Кіровоград. обл.). Засл. шахтар України (1986). Зак. КГРІ (1949). У 1949-1958 гірнич. майстер, нач. дільниці, голов. інж. ш. ім. Комінтерну. У 1958-1966 голов. інж. РУ ім. Комінтерну. У 1966-1973 голов. інж. тр-ту "Ленінруда". У 1973-1990 голов. інж. об'єднання "Кривбасруда". Брав участь у відбудові шахт. Виробництво руди досягло найбільшої кількості 49 млн.т, а чисельність гірників зросла до 52 тис. Один з ініціаторів видобутку магнетит. кварцитів підземним способом. Чл. редколегії "Горного журнала", вчених рад КГРІ, НДГРІ. Автор 60 наук. праць з проблем видобутку руди в Кривбасі. Почес. гірник України. Прем. Ради Міністрів СРСР (1987). Відмінник винахідництва і раціоналізаторства. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани", Дружби народів, Почес. Грамотою Президії Верх. Ради України, знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Лубенець Григорій Кузьмич (1913, Кіровоград – 1988, Київ). Герой Соц. Праці. Засл. будівельник України. Зак. Дніпропетров. інж.-буд. ін-т (1940). У 1931-1935 механік Олександріївськ. МТС, викладач Олександрійськ. школи механіків. У 1940-1941 інж. тр-ту "Криворіжбуд". Будував об'єкти КМЗ. У 1941-1944 будував потужності Магнітогорськ. металург. ком-ту. У 1944-1950 відбудовував металург. промисловість Донбасу і Запоріжжя. Автор системи потокового будівництва. Опікував спорудження об'єктів КМЗ. У 1950-1963 займав керівні посади у будівельних міністерствах України. У 1963-1984 міністр будівництва та міністр будівництва підприємств важкої індустрії України. Обирався депутатом Верх. Ради України, чл. ЦК КПУ. Лауреат кількох Держ. прем. СРСР. Винахідник. Автор наук. праць з проблем будівництва. Нагородж. орд. Леніна (3), Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора (3).

Лубоїди, група жуків родини короїдових. Довж. 1-12 мм. Близько 500 видів, в Україні – 25. Личинки живляться переважно лубом (звідси й назва). Чимало – небезпечні шкідники дерев (наприклад, златка соснова, з.дубова, скрипун осиковий).

Луг, речовина, що вироблялася на Криворіжжі з попелу. У давнину її використовували для прання одягу.

Луганська, **вулиця** житломасиву Мирівське Терн. р-ну. Закладена на початку 50-х. Сформувалася в 60-х. Довж.600 м, ширина 8 м. Має 7 держбудинків, проживає 133 чол.. Вкрита асфальтом. Названа на честь обл. центру України – м. Луганське. Обслуговує Мирівське в/з.

Лугний гекан (Saxicola rubetra), птах родини дроздових. Довж. 12-20 см, вага 12-16 г. Верх бурий із світлими плямами. Від дзьоба через око іде темно-бура смуга. Горло і груди вохристо-рудуваті, крила і кінець хвоста бурі. Населяє луки Криворіжжя. Тримається парами. Гніздо на землі. Кладка у трав.-червні. з 5-6 яєць. Голос – коротка трель.

Лугова, **вулиця** розташована у захід. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. Довж. 1,5 тис.м, ширина 9 м. Має 120 приват. будинків, проживає 326 чол. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Обслуговує 55 в/з.

Луговський Сергій Іванович (29.6.1912, Житомир). Проф.(1956). Д.Н.Т. (1956). Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1937). У 1930-1932 землевпорядник окруж. землевідділу в Житомирі. У 1932-1934 технік тр-ту "Криворізьбуд". З 1934 геодезист ШУ ім. Ілліча. У 1937-1940 зав. цехами №№ 9,12, нач. техвідділу ШУ ім. Ворошилова тр-ту "Нікополь-Марганець". У 1940-1941 аспірант КГРІ. Уч. ВВВ з серп. 1941 у скл. ЧФ. Один з останніх захисників Севастополя. У лип. 1942 потрапив у полон, втік у трав. 1943. У 1944-1946 голов. інж., нач. техвідділу тр-ту "Нікополь-Марганець". У 1946-1963 асистент, доцент, зав. кафедрою, проректор КГРІ. Автор 60 наук. праць з проблем вентиляції гірнич. об'єктів. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Луговський Федір Павлович (24.9.1899, Полтав. обл. – 4.6.1980, Кр. Ріг). Відом. геолог. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1931). Уч. гром. війни на Захід. фр. у скл. 44 СД. У 1931-1941 геолог ШУ "Червона гвардія", ім. Леніна, голов. геолог ШУ ім. Артема. У 1941-1947 геолог Бакальськ. ШУ на Уралі. У 1947-1967 голов. геолог РУ ім. Дзержинського. Гірнич. директор 2-го рангу (1951). Наставник, виховав плеяду криворізьк. геологів. Автор наук. праць. Досліджував геологіч. будову Кривбасу, структуру руд. полів. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Луговського, **провулок** житломасиву Першотравневий Терн. р-ну. Закладен. на початку 50-х. Сформувався в 60-х. До 1975 мав назву провулок Квітковий. Довж.410 м, ширина 7 м. Має 4 приват. будинки, проживає 14 чол. Вкритий асфальтом. Названий на честь поета Луговського Володимира Олександровича (1.7.1901, Москва – 5.6.1957, там же). Твори "Пустеля і весна", "Синя весна", "Кримські вірші", "Україна". Обслуговує 77 в/з.

Лужні польові шпати, широко розповсюджені у Кривбасі. Породоутворюючі. Вивчалися М.М.Бахмутовим, Г.Г.Бурою, Ю.І.Половінкіною.

Лузан Володимир Антонович (13.12.1941, Житомир. обл.). Буд.керівник. Зак. КГРІ (1973). У 1962-1973 штукатур, ст. виконроб БУ №№ 1, 2, з 1963 майстер, нач. дільниці, у 1973-1974 нач. БУ №6, у 1978-1989 голов. інж. тр-ту "Криворіжтеплобуд". У 1989-1991 заст. директора підприємства "Кривбасвибухпром". У 1992-2001 голов. інж., директор з-ду великопанельних конструкцій тр-ту "Криворіжжитлобуд". Умілий організатор виробництва, один з керівників буд. індустрії Кривбасу у 70-80-х. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Лузін Микола Федорович (20.12.1935, Курська обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1960-1999 бригадир об'єднання "Криворіжзалізобетон". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Ім'я у Книзі Трудової Слави Дніпропетров. обл. Підготував багато спеціалістів формовки. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора.

Луканін Дмитро Юхимович (14.4.1901, Калузька обл. – 31.7.1961, там же). Герой Рад. Союзу (24.4.1944). Уч. гром. війни. Працював муляром у м. Першоуральськ Свердлов. обл., на ст. Ухтомського. Уч. ВВВ з верес. 1942. Ком-р гармати 197 гв. СП 92 гв. СД. Віддзначився у боях с.Калужиця Верхньодніпровськ. р-ну. 15.10.1943 знищив 6 танків. Уч. визволення Кр.Рогу. У 1947-1951 депутат Верх. Ради РРСФР. Гармата № 5900 у музеї арт-рії. Бюст у Запоріжжі, ім'я носять вул. у Мосальську і Юхнові. Похован. у Мосальську Нагородж. орд. Леніна, Червоної Зірки.

Луканін Яків Юхимович (14.4.1901, Калузька обл. – 2.4.1951, там же). Герой Рад. Союзу (24.4.1944). Уч. гром. війни. Працював муляром у Першоуральську Свердлов. обл., на ст. Ухтомського. Уч. ВВВ з верес. 1942. Навідник гармати 197 гв. СП 92 гв. СД.

Віддзначився 15.10.1943 на плацдармі с.Калужиця Верхньодніпровськ. р-ну. Брати підбили 6 танків. Уч. визволення Кр.Рогу. Працював у кол-пі. Бюст у Запоріжжі, ім'я носять вул. у Мосальську і Юхнові. Нагородж. орд. Леніна, Червоної Зірки.

Лукаш Микола Миколайович (16.12.1962, Вінницька обл.). Керівник митної служби. Зак. Київ. ін-т народ. госп-ва (1990). У 1985-1988 працював на блюмінга-3 ком-ту "Криворіжсталь". У 1988-1993 інспектор, нач. відділу, у 1993-1997 нач. Криворізьк. митниці. Забезпечує захист економіч. інтересів України.

Лукашенко Георгій Михайлович (12.7.1935, Кр. Ріг – 18.5.1980, там же). Проф. (1987). Д.Х.Н. (1978). Зак. Київ. ун-т (1957). Вихованець СШ №№10, 29. Видат. укр. хімік. З 1957 наук. співробітник, керівник групи, відділу Ін-ту проблем матеріалознавства АН України. Один з провідних спеціалістів в галузі термодинаміки метал. сплавів. Вивчав термодинамічні властивості сплавів перехідних і рідкоземельних металів – більше 60 бінарних систем, у більшості досліджені вперше. Створив наук. школу з термодинаміки метал. сплавів. Організатор наук. конференцій, виховав плеяду талановит. вчених. Держ. прем. України (1985). Автор 150 наук. праць.

Лукашенко Йосип Михайлович (16.4.1940, Кр. Ріг). Проф.(1999). Зак. КГРІ. Викладав в авіауч-щі, КГРІ, канд. тех. наук (1969). З 1977 викладав у Кременчуцьк. філії Харків. політех. ін-ту. З 1996 науковець Ін-ту економіки і нових технологій НАН України. З 1999 професор кафедри комп'ютерних систем. У 1998 організував Криворізьк. технологіч. фак-т Кременчук. політехніч. ін-ту. Автор 150 наук. праць з проблем надійності складних систем.

Лукашенко Михайло Григорович (21.11.1891, Одеська. обл. – 8.1.1950, Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Одеськ. медін-т (1934). У 1934-1936 дільнич. фтизіатр Ц.-Міськ. р-ну. У 1936-1941 засновник і 1-й голов. лікар 1-го протитубдиспансиру. Уч. ВВВ. У 1944-1950 голов. лікар 1-го протитубдиспансеру. Зробив вагомий внесок у формування фтизіатрич. служби Кр. Рогу. Нагородж. орд Червоної Зірки.

Лукашин Василь Іванович (3.8.1920, Рязанська. обл. – 31.1.1983, Москва). Герой Рад.Союзу (23.2.1945). Зак. Військ.-повітр. академ.(1951). Працював на кондитер. фаб-ці у Москві. Уч. ВВВ з берез. 1943 після зак. Балашівськ. авіауч-ща. Ком-р ескадрильї 175 ШАП 305 ШАД. Уч. визволення Кр. Рогу. Здійснив 98 б/вильотів. З 1975 полковник запасу. Працював у Держкомітеті СРСР з науки і техніки. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (2), О. Невського, Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки (2), "За службу Батьківщині" 3 ст.

Лукаші-2, **село** у Баришівськ. р-ні Київ. обл., споруджене загоном криворізьк.будівельників у червні-серп. 1986 для переселенців із зони аварії на Чорнобильськ. АЕС. У степу виросли 132 будинки з усіма зручностями у вигляді індивід. котеджів, торгкомплекс, пошта, медпункт. Всі матеріали доставлялися з Кр.Рогу. Будівництвом керував нач. УКБ міськвиконкому Ф.М.Третьяков.

Лукін Микола Васильович (18.3.1924, Челябінська обл. – 2.11.1983, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1957-1975 ст.оператор, вальцювальник блюмінга-1 з-ду "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, Трудової Слави 3 ст.

Лук'ян-вітреник, народна назва 16 червня на Криворіжжі. Якщо у цей день іде дощ, буде багато грибів.

Лук'яненко Віктор Титович (17.1.1938, Гомельська обл.). Транспорт. керівник. Зак. Київ. автошлях. ін-т (1973). У 1956-1957 кондуктор поїзда. З 1960-1962 автоінспектор. З 1962-1966 майстер, ст. механік АК2248. З 1966 ст. інж., голов. інж., у 1988-1999 директор АТП. Займався автоспортом.

Лук'яненко Володимир Миколайович (7.8.1957, Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Вінницьк. мед. ін-т (1981). З 1974 слюсар ЦГЗК. У 1981-1988 хірург 6-ї міськ. лікарні. У 1988 зав. Жовт. райвідділом охорони здоров'я. У 1989-1990 заст. голов. лікаря 16-ї міськ. лікарні. З

1990 провідний хірург міськ. центру захворювань шлунково-кишкових кровотеч. Лікар вищої категорії.

Лук'яненко Марія Семенівна (2.8.1931, Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. медін-т (1956). З 1956 лікар, зав. фтизіоторакальним відділенням, голов. лікар протитубдиспансеру №2. Хірург вищої категорії. Канд. мед. наук (1971). Створила міську школу хірургів. Вперше в СРСР провела операцію при сидеросилікотуберкульозі. Автор 25 наук. праць з проблем боротьби з туберкульозом. Делегат з'їздів хірургів, фтизіатрів України. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, знак. "За заслуги перед містом".

Лук'яненко Олександр Леонідович (13.12.1957, Кримська обл.). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. мед. ін-т (1981). У 1981-1983 лікар, у 1983-1986 голов. лікар медсанчастини з-ду "Комуніст". У 1986-1991 голов. лікар 1-ї міськ. дитячої лікарні. З 1991 заст. нач. управління охорони здоров'я міськвиконкому.

Лук'яненко Олександра Михайлівна (1938, Кіровоград.обл. – 90-ті, Київ). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. мед. ін-т (1961). У 1961-1962 зав. відділом охорони здоров'я Дзерж. райвиконкому. У 1962-1970 голов. лікар 2-ї міськ. лікарні. Вивела лікарню у число кращих в області. У 1970-1973 нач. відділу, заст. нач. управління Мінохорони здоров'я України. У 1973-1979 заст. міністра, у 1979-1991 міністр соціального забезпечення України. Змінила на цій посаді двічі Героя Рад. Союзу О.Ф.Федорова. Вела громадську роботу.

Лук'яненко Юрій Анатолійович (7.3.1955, Кр. Ріг). Художник. Освіта середня. З 1974 працював на будовах БУ №566, майстром КГРІ. Працює у галузі обробки кольорового каміння. З 1990 бере участь у виставках. Серед них "Прекрасне у камінні" (1998), "Підземні троянди Кривбасу" (2000), "Різдво-2000" (2000). Серед робіт "Ідеал", "Кільця Сатурна", "Близнюки", "Ведмедик", "Мамонт" ін. Твори зберігаються у музеях та приват.колекціях Австралії, США, Німеччини, Франції ін.

"Лук'янова могила", курган-могильник. Розташован. за 2-2,5 км на півд.-схід. від балки Привороти в мкрн. Даманський Терн. р-ну. Розкопан. у 1981. Виявлено 25 поховань, серед них 13 ямної і 11 катакомбної культури. У похованнях ямної культури знайдено залишки дерев'яного воза.

"Лук'янова могила", частина території Терн. р-ну (мкрн. Даманський). За давніми переказами у цих місцях похований козацький писар Лук'ян, який зазнав смерті від запоріжців за крадіжку казни.

"Лук'янове поле", частина території сучас. Терн. р-ну (мкрн. Даманський). За давніми переказами, служив при запоріжцях писар на ім'я Лук'ян, який розікрав козацьку казну, за що був покараний смертю.

Лук'янчиков Сергій Михайлович (1974, Кр. Ріг). МСМК (1993). Навчався в КГРІ. Вихованець СШ №7. Відом. спортсмен. Важкоатлет. Вихованець спортшколи з важкої атлетики КГРІ/КТУ. У 1988 виборов першість області. Чл. збірної України з важкої атлетики з 1993. Чемпіон України у 2-й важкій вазі (Івано-Франківськ, 1993). Сріб. призер чемпіонату світу серед юніорів (Чехія, 1993), чемпіонату Європи (Іспанія, 1993). Рекордсмен світу у ривку. Абсолют. чемпіон світу серед юніорів (Індонезія, 1994). Рекордсмен світу у ривку, сумі двоборства. Через травму у 1995 залишив великий спорт. Виїхав до Києва.

Лули-брусничника, народна назва 5 вересня на Криворіжжі. З цього дня починали жнива.

Лумумби, вулиця мкрн. ПівдГЗК Інгулецьк. р-ну. Забудова почалася у 1966. До груд. 1975 мав назву провулок 3-й Збагачувальний. Довж. 900 м. Має 43 приват. будинки. Названа на честь держ. діяча Конго (тепер Заїр) Лумумби Патріса Емері (2.7.1925 – 17.1.1961). Заснував партію національного руху Конго, прем'єр-міністр (1960). Убитий в результаті заколоту. Обслуговує 34 в/з.

Лунарія однорічна (Lunaria annua), рослина родини хрестоцвітних. Батьківщина – Півд. Європа. Дворічна рослина з розгалуженими прямостоячими стеблами, заввишки 60 см. Листки прості, широкояйцеподібні. Квітки білі, лілові, фіолетові, зацвітає на другий рік вегетації. Цвіте V-VI. Розмножується насінням. Вирощується квітникарями-любителями Кр.Рогу, плоди використовують у сухих зимових букетах.

Луначарського, вулиця житломасиву Гданцівка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 30-х. Розвитку набула в 40-х. Довж. 306 м, ширина 9 м. Має 27 держ. будинків. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь держ. діяча Луначарського Анатолія Васильовича (23.11.1875, Полтава – 26.12.1933, Франція, похован. у Москві). Уч. рев. руху. У 1917-1929 – нарком освіти РРФСР, з 1927 одночасно на дипломатич. роботі. Публіцист, літ. критик, історик рос. та захід.-європейськ. літератур, автор драм.творів, нарисів про Т.Шевченка, М.Коцюбинського, Лесю Українку ін. Обслуговує 1 в/з.

“Лунный свет”, криворізька уфологічна газета заснована у жовт. 2002 В. Апостоловим. Друкує матеріали на теми Всесвіту, невпізнаних літаючих об’єктів, астрономії. Наклад 1 тис. екз.

Лунниця, давня назва одного з видів намиста, завезеного з Туреччини, на Криворіжжі.

Лунная (Місячна), **вулиця** Першотравневого житломасиву Терн. р-ну. Закладена в 30-х. Сформувалася і набула розвитку в 50-60-х. Довж. 300 м, ширина 7 м. Має 47 приват. будинків, проживає 167 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь супутника Землі – Місяця. Обслуговує 17 в/з.

Лунякін Анатолій Олексійович (5.9.1940, Донецька обл.). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. медін-т (1963). У 1963-1968 лікар-педіатр, зав. консультацією 18-ї міськ. лікарні. У 1970-1973 асистент кафедри педіатрії фак-ту удосконалення лікарів. У 1977-1991 голов. лікар 17-ї міськ. лікарні. Керував відкриттям 5 відділень. У 1991 зав. кабінетом, начмед, статист 17-ї міськ. лікарні. Уч. ВДНГ (1983). Вивчав проблеми автоматизованої системи управління травматизмом на догоспітальному етапі. Уч. з’їздів, конференцій медиків (1971-1980). Лікар вищої категорії. Відмінних охорони здоров'я. Кращий пропагандист донорства (1985). Автор 20 наук. праць, 21 рацпропозиції.

Лунь (Circus), птах роду яструбових. Довж. 35-60 см, маса 250-780г. На Криворіжжі поширені Л.болотяний, луговий, польовий, степовий. Розмір середній. Птах із довгими крилами і хвостом. Лапи довгі і тонкі. Населяє відкриті простори. Гніздиться на болотах, в очереті. Живиться гризунами, комахами. Кладка квіт.-трав. з 4-6 яєць. У польоті любить складні піруети і повороти.

Луньов Іван Іванович (20.7.1933, Курська обл.). Почес. гірник. Освіта н/середня. У 1958-1984 прохідник ш. “Нова”, ім. Леніна, “Дренажна”, “В-3”. У 1984-1991 люковий ш. ім. Артема. Уч. швидкіс. проходок у скл. ШБУ №1 тр-ту “Кривбасшахтопроходка”. Нагородж. знак. “Шахтарська слава” 1-3 ст.

Лупалов Микола Антонович (21.4.1923, Дніпропетров. обл.). Засл. працівник торгівлі України (1976). Зак. Львів. торг. ін-т (1966). У 1939-1941 нагрівальник прокат. стана металург. з-ду ім. К.Лібкнехта (Нижньодніпровськ). Уч. ВВВ з квіт. 1942 у скл. 30 Тбр. 3ТК. У 1947-1963 працював у системі споживчої кооперації. У 1963-1987 директор оптової бази “Укроптторггалантерея”. Умілий організатор торгівлі. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1,2 ст., Почес. Грамотою Президії Верх. Ради України.

Лускокрилі, те саме, що й метелики.

Лутига (Atriplex), рід трав’янистих рослин родини лободових. Переважно однорічники, голі або вкриті борошнистою поволокою. На Криворіжжі найпоширеніші 4 види. **Л.блискуча** та Л**.різнонасінна** – високі рослини (50-150 см) з виїмчасто-зубчастими листками, звичайно зустрічаються на солончакових насипах. **Л.татарська**, 10-50 см заввишки, широко розповсюджена на витоптаних місцях, по житлових масивах, на

забур'янених місцях, особливо солонцюватих. **Л.садову**, що іноді зустрічається як бур'ян на городах, нерідко культивують як декоративну рослину.

Лутковського поміщика землі, розташовувалися у с. Христофорівка з 30-х XIX ст. Село відновилося після того, як населення вимерло від чуми. Новий власник придбав угіддя і перевіз 10 сімей кріпаків від поміщика М.Щорби з с. Федорівка. Серед насильно переселених Недогарські, Пікулі, Пономаренки, Рибалки, Сердешні, Хуторні. Володіння існували до початку селянської реформи 1861.

Лутковського капітана загін діяв у 1918 проти більшовиків і комнезамів. Складався з 30-40 чол. Розташовувався у маєтку Чуйкевича. Ліквідован. загоном Червоної гвардії, а сам ком-р загинув у бою.

Лутченко Михайло Дмитрович (1912, Кр. Ріг – 1942, там же). Уч. підпілля. Зак. Криворізьк. гірнич. тех-м (1937). Працював в ШУ ім. Ілліча. Уч. ВВВ з лип. 1941. Потрапив у полон. Після втечі очолив підпільну групу у Кр. Розі. Після арешту кинутий до концтабору № 338. Люто закатован. гестапівцями.

Луц Дмитро Іванович (27.9.1954, Хмельницька обл.). Транспорт. керівник. Зак. Київ. автошлях. ін-т (1986). З 1976 водій, секретар ком-ту ЛКСМУ, механік, ст. інж. автоколони 2248, інж. АТП-31202, з 1998 заст. директора автофірм "Стріла", "Аяж". Брав актив. участь у громадському житті. Делегат XXIII з'їзду ЛКСМУ (1978). Брав участь у реструктуризації криворізьк. транспорт. господарства.

Луценко Петро Степанович (12.7.1896, Ростов. обл. – 28.3.1966, Моск. обл.). Герой Рад. Союзу (20.12.1943). Зак. курси "Постріл" (1924). В арм. з 1918. Уч. гром. війни. Кадровий військовий. Уч. ВВВ з січ. 1943. Під час боїв на Дніпровськ. плацдармі в р-ні с. Мишурин Ріг і визволення півн. Криворіжжя ком-р 184 гв. СП 62 гв. СП. Уміло керував підрозділами, виявив особисту мужність і героїзм. В арм. до 1952, полковник. Похован. у сел. Шереметьєвське. Нагородж. орд. Леніна (2), Червоного Прапора.

Луцик Микола Олександрович (15.9.1912, Хмельницька обл. – 9.12.1988, Кр. Ріг). Художник. Освіта середня. У 1932-1972 будував КМЗ, працював модельником у ливарному цеху. Уч. ВВВ. Майстер з різьби по дереву. Виготував персонажі на теми легенд про Криворіжжя. Уч. виставок. Роботи зберігаються в музеях, приват. колекціях. УТ зняло фільм про творчість. Серед робіт дерев'яний бюст Б.Полевого, В.Висоцького, С.Ковпака, Т.Шевченка, Л.Толстого. Нагородж. Орд. Вітчизняної війни 2 ст.

Луць Катерина Мусіївна (11.2.1947, Волинська обл.). Засл. працівник с/госп. України (1990). Освіта середня. У 1965-1977 доярка рад-пу "Інгулецький". У 1977-1997 – доярка Лозуватськ. птахофаб-ки. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Надоювала по 4,5-5 тис.кг молока на кожну фуражну корову.

Луцька, вулиця Першотравневого житломасиву Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Сформувалася і набула розвитку у 50-60-х. До 1975 носила назву вулиця Жуковського. Довж. 670 м, ширина 7 м. Має 41 держ. будинок, проживає 146 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь обл. центру України – м. Луцька. Обслуговує 81 в/з.

"Луч", садівницьке товариство. Закладене у 70-х в Довг. р-ні. Пл. 3,5 га. Має 50 ділянок.

Лучицький Володимир Іванович (2.5.1877, Київ – 20.10.1949, там же). Засл. діяч науки України (1947). Акад. АН України (1945). Проф. (1907). Зак. Київ. ун-т (1899). З 1907 вивчав петрографію, написав перший підручник (1910). У 1915 узагальнив дані про радійові мінерали Росії. У 1914-1917 керував військ.-геологіч. організацією "Гідроюз" у с. Музі Півд.-Захід. фр. У 1917 організував і очолив Укр. геологіч. ком-т. З 1923 зав. кафедрою петрографії Моск. гірнич. акад. З 1947 директор Ін-ту геологіч. наук АН України. Автор 200 праць, одна з них про лужні породи Кривбасу. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Лучко Микола Григорович (10.4.1930, Кіровоград. обл.). Буд. керівник. Зак. КГРІ (1979). У 1948-1982 виконроб у системі тр-ту "Кривбасбуд". У 1982-1987 викладач,

проректор КГРІ. Керував зведенням багатьох об'єктів промисловості. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Лучний метелик (Loxostege sticticalis), метелик родини вогникових. Розмах крил 18-27 мм. Поширений в півн. півкулі, в Україні – скрізь. Гусінь пошкоджує буряки, соняшник, кукурудзу, коноплі, тютюн, бавовник, гірчицю та ін. культури. Характерні спалахи масового розмноження.

Лушпина, на Криворіжжі в давнину звалися, **1.** Луска з риби. **2.** Полова. **3.** Шкірки з насіння, гороху, квасолі тощо.

Лушпій Анатолій Васильович (7.11.1947, Дніпропетров. обл.). Держ. керівник. Зак. Моск. ун-т Дружби народів (1978). У 1978-1981 працював в Алжирі. У 1981-1989 спеціаліст житлово-комунальної служби. У 1989-1993 заст. голови, у 1993-1994 голова Жовт. райвиконкому. У 1994-1999 директор ПП "Мостовик". З 2000 заст. директора з кап. будівництва ВАТ ЦГЗК.

Лущиков Михайло Петрович (16.1.1923, Волгоград. обл. - 28.4.1993, Криворіжжя). Новатор с/госп. виробництва. Освіта н/середня. З 1935 працював у кол-пі у Волгоград. обл. Уч ВВВ з серп. 1941 у скл. 33 артполку. У 1944-1950 тракторист рад-пу "Маріампільський" Кіровоград. обл. У 1950-1958 тракторист, механік Ленінськ. МТС. У 1958-1960 тракторист кол-пу ім. Шевченка. У 1960-1978 механізатор рад-пу "Веселі Терни". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Майстер вирощування високих врожаїв зернових. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки, Трудової Слави 3 ст.

Лущиков Руслан Валерійович (6.11.1981, Кр. Ріг). МСМК (1999). Навчається у Дніпропетров. юр. акад. З 1989 займається самбо, дзюдо у СК "Молодість" тов-ва "Авангард"/"Україна". Перший тренер А.Г.Кантур. З 1998 тренується у Дніпропетровську. Чемпіон світу, Європи серед юніорів (1999), сріб. призер Кубка світу з самбо (Нові Сад, 2001).

Любар Олександр Опанасович (5.5.1940, Кр. Ріг). Засл. працівник народ. освіти України (1991). Проф. (1990). Зак. Криворізьк. педін-т (1965). У 1965-1974 учитель Верхньодніпровськ СШ, заст. директора СШ №14, 1-й секретар Ц.-Міськ. райкому ЛКСМУ, зав. оргвідділом Верхньодніпровськ. райкому КПУ. З 1974 ст. викладач, доцент, у 1975-1983 декан фак-ту підготовки учителів початкових. класів, з 1983 проректор Криворізьк. педін-ту/ун-ту, професор кафедри педагогіки і методики початкового виховання. Очолює наукову школу з проблем педагогіки національної школи. Автор більше 100 наук. праць, 7 навчальних посібників. Серед них "Історія української педагогіки", "Історія педагогічної думки і освіти в Україні". Медаль ім. Макаренка (1987). Керівник наук-дослід. лабораторії з проблем педагогіки національної школи.

Любаровського рудник, заснований у 1898 на Тарапаківськ. пласту. Існувало 3 окремі кар'єри. Перший мав паровий підйомник, решта – кінні барабани. З 1901 не діяв.

Любенко Тетяна Володимирівна (2.11.1955, Кр. Ріг). Діяч культури. Зак. Одеськ. консерваторію (1980). У 1980-1981 артистка Миколаїв. філармонії. У 1981-1988 викладач муз. уч-ща у Воркуті. З 1988 викладач Криворізьк. муз. уч-ща. У 1988-1994 керівник камерного оркестру. З 1994 очолює оркестр "Струни Саксагані", концертмейстер міськ. симфоніч. оркестру. Виховала багато проф. музикантів.

Люберецька, **вулиця** житломасиву Веселі Терни Терн. р-ну. Закладена в 30-х. Сформувалася і набула розвитку в 50-60-х. До 1975 носила назву вулиця Маріупольська. Довж. 1,9 тис. м, ширина 9 м. Має 102 приват. будинки, проживає 362 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь міста Моск. обл. – м. Люберці.

Любимов Іван Михайлович (1.6.1951, Кіровська обл.). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1980). З 1969 слюсар кисневого цеху КМЗ. У 1973-1989 оператор блюмінгів 1-3, нач. лабораторії обтискних верстатів. Заст. нач. центр. лабораторії з прокат. виробництва, нач. прокат. лабораторії ком-ту "Криворіжсталь". У 1969-1990 заст. голови первин. організації науково-техніч. тов-ва ком-ту "Криворіжсталь".

У 1990-1991 директор науково-техніч. центру “Кривбас”. З 1991 ген. директор холдінг-компанії “Інтермет”. Канд. тех. наук (1999). Автор близько 50 наук. праць з проблем обробки металу піском. Делегат XXIII з’їзду ЛКСМУ (1978). Почес. грамоти Мінчормету СРСР, України. Уч. міжнарод. конференцій, з’їздів металургів.

Любимов Микола Вікторович (18.4.1940, Кіровоград. обл.). Засл. енергетик України (1994). Освіта середня. З 1959 електромонтер, бригадир з ремонту електрообладнання основних цехів ком-ту “Криворіжсталь”. Майстер-золоті руки (1983,1985). Новатор виробництва. Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Почес. грамоти Мінчормету України. Нагородж. Почес. Грамотою Президії Верх.Ради України.

Любимова Кіра Федорівна (10.10.1918, Брянська обл. – 16.9.1997, Кр. Ріг). Діяч мистецтв. Зак. Моск. консерваторію (1947). У 1941-1943 педагог і концертмейстер Подольськ. муз. школи. У 1946-1955 педагог по класу фортепіано Моск. муз. школи ім. Стасова. У 1955-1959 зав. відділом Челябінськ. муз. уч-ща. У 1959-1976 викладач муз. школи №9 Кр.Рогу. У 1980-1997 організатор і перший керівник фортепіанного відділу муз. уч-ща. Засновник класу фортепіано на Криворіжжі. Виховала близько 100 проф. піаністів. Почес. грамота Мінкультури СРСР. Ім’я носить один з класів муз. уч-ща.

Любисток (Levisticum), рід рослин родини зонтичних, нараховує 3 види, поширені у Захід. Європі та Малій Азії. **Л.лікарський** –багаторічна гола трав’яниста рослина. Стебло кругле, трубчасте, 100-200 см, листки блискучі, перисторозсічені. Квітки двостатеві, правильні, світло-жовті, суцвіття – складний зонтик. Плід – двосім’янка. На Криворіжжі вирощують в садах як декоративну і пряну рослину. Корені та кореневища використовують у народ.медицині як сечогінний, заспокійливий засіб.

Любич Андрій Корнійович (1914, Миколаїв.обл. – 1984, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Навчався у Всесоюз. промакадемії. У 1934-1941 лопатник, бурильник, бригадир ШУ ім. Кагановича. Ударник перших п'ятирічок, стахановець. Серед перших застосував метод розробки руди підповерховими штреками. Чл. ВЦВК і ВУЦВК. У 1941-1944 очолював шахту, рудник у Свердлов. обл. на Уралі. Після війни працював у Першотрав. РУ. З 1964 пенсіонер союз. значення. Нагородж. орд. Леніна.

Любицький Григорій Савелійович (15.12.1904, Тверська обл. - 70-ті, Кр. Ріг). Керівник правоохоронців. Зак. Свердлов. школу НКВС (1939). У 1923-1925 наймитував в Омськ. обл. У 1925-1931 слюсар служби шляху в Омську. У 1931-1933 ст. міліціонер, інструктор відділу НКВС. У 1934-1936 на опер. роботі в Красноярськ. краї. У 1936-1938 нач. паспорт. столу 3-го відділення НКВС Кр.Рогу. У 1938-1943 нач. міліції Даурськ. р-ну, нач. курсів НКВС, нач. міліції Ідринськ., Балахчинськ. р-нів Красноярськ. краю. У 1943-1952 нач. 4-го, 1-го, 3-го, 2-го відділень міліції Кр.Рогу. У 1952-1953 нач. Нікопольськ. РВВС. У 1953-1958 заст. нач. 7-го відділення міліції Кр.Рогу. Один із організаторів криворізьк. міліції у післявоєнні часи. Організатор боротьби з бандитизмом на Криворіжжі. Майор міліції. Почес. працівник МВС СРСР. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Любоненко Віктор Онисимович (28.7.1910, Кр. Ріг - ?, там же). Почес. залізничник. Зак. Миколаїв. залізнич. тех-м (1931). У 1931-1941 технік, інж., машиніст паровоза депо ст. Довгинцеве. Ударник перших п'ятирічок, стахановець. Уч. ВВВ з червня 1941 у скл. фронтових паровоз. бригад. Після визволення Китаю доставив до Рад. Союзу вітальний плакат Сталіну від імені китайськ. народу. У 1946-1965 машиніст паровоза депо ст. Довгинцеве. Майстер водіння надважких составів, ініціатор починів з економії пального. Наставник і раціоналізатор. Ім’я у Книзі Трудової Слави Придніпровськ. залізниці. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки.

Любоненко Микола Онисимович (15.4.1908, Кр. Ріг - ?,). Почес. залізничник. Зак. Миколаївськ. залізнич. тех-м (1927). У 1927-1941 машиніст паровоза депо ст. Довгинцеве. Стахановець, ударник перших п'ятирічок. Брав участь у випробуванні нової техніки. У 1941-1942 машиніст депо ст.Тюмень. У 1942-1945 у скл. паровозної колони особливого призначення. У 1946-1965 машиніст паровоза депо ст. Довгинцеве. Представник династії

залізничників. Наставник. Брав участь у відбудові залізнич. господарства Кривбасу. Відмінний паровозник.

Любоненко Юрій Вікторович (12.4.1950, Кр. Ріг). Держ. керівник. Зак. КГРІ (1972). Працював електромонтером цеху зв'язку КМЗ. У 1971-1984 слюсар депо, пом. машиніста електровоза, секретар ком-ту ЛКСМУ залізнич. вузла, голов. інж. мехдистанції, секретар парткому КПУ залізнич. вузла. У 1984-1986 2-й секретар Довг. райкому КПУ. У 1986-1992 голова Довг. райради. З берез. 1992 голова міськвиконкому. Ініціатор проведення еколого-економічного експерименту в Кр. Розі, відновлення дружніх зв'язків з Н/Тагілом, затвердження міськ. символіки, комплекс. програми виходу Кривбасу з кризи. Прихильник надання регіону особливого статусу. Керівник міськ. інфраструктури, будівництва 3-ї черги швидкісного трамваю. Нагороджений орд. "За заслуги" 3 ст., знак. "За заслуги перед містом".

Любочки (Leontodon), рід багаторічних трав'янистих рослин родини айстрових. Листки в прикореневій розетці. Кошики з жовтими квітками. На Криворіжжі найпоширеніші **Л.осінні**. Квітконосні стебла вис. 15-40 см. Цвіте VII-X. Широко розповсюджені як бур'ян на газонах, на луках, по вологих місцях.

Любченко Анатолій Іванович (1925). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1957 працював прохідником тр-ту "Кривбасшахтопроходка". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагороджений орд. Трудового Червоного Прапора.

"Людина: мова, культура, пізнання", 2-й міжнарод. симпозіум, проведений. за ініціативою Криворізьк. педін-ту 15-17 квіт. 1997 у Кр.Розі за сприянням Міжнарод. дослідницького центру, фонду "Відродження", ін-ту "Механобрчормет". Традиційний. 1-й проходив у Кр.Розі 18-21.4.1995. Доповіді присвячувалися розвиткові і багатству мови, лінгвістиці, педагогіці, філософії. Заслухано більше 50 доповідей та наук. повідомлень.

Людина року в екології Кривого Рогу, визначається щорічно (з 1997) 22 квітня за ініціативою Всеукраїнськ. екожурналістської асоціації з участю мас-медіа Кр.Рогу за видат. внесок у справу захисту довкілля, здоров'я, розвитку духовності, науки, освіти. Переможці визначаються за номінаціями: виробник, вчений, лікар, діяч культури, політик, рятувальник, журналіст.

"Людолови", одна з назв турок або татар на Криворіжжі за часів козаччини.

"Людяність", фонд створений у жовт. 1997. Налічує 10 активістів. Голова Л.Г.Філевич.

Люкарня, вікно на горищі будинку у давні часи на Криворіжжі.

Люки шахтні вібраційні, створені колективом ін-ту ВНДПІрудмаш у 80-х. Призначені для випуску гірнич. маси з рудозвалищн. пунктів і завантаження на засоби відкатки. Поділяються на типи АШЛ-1, ЛШВ-2,8, ЛШВ-3,35. Забезпечують повну механізацію робіт, підвищують продуктивність у 2-3 рази. Маса 3,7 тис.т. Виготовлялися на Цхінвальському з-ді "Електровібромашин" з 1982.

Люлька, так на Криворіжжі зветься, **1.**Дитяча колиска, що підвішувалася до сволока на стелі будинку, хати. Свою назву отримала від того, що коли гойдали колиску з дитиною, то співали колискові пісні із словами: "Люлі, люлі...". **2.** Пристрій для паління тютюну, відомий на Криворіжжі за часів козаччини. **3.** Підвісний майданчик для ремонту споруд.

Люнет (франц. lunette), **1.** Арковий проріз у стіні, обмежений знизу горизонтально. У сквозних Л. вміщуються вікна, глухі – прикрашаються живописом та скульптурою (Спасо-Преображенський собор.). **2.** Пристрій, що служить додатковою опорою тонких та довгих заготовок.

Люпин багатолистий (Lupinus polyphyllus), багаторічна трав'яниста рослина родини бобових, вис. 30-120 см. Батьківщина – півн. захід. США. Листки пальчасто-складні на довгих черешках, матово-зелені. Квітки зібрані в густі китицеподібні суцвіття, білі, рожеві, червоні, блакитні, сині, жовті, двокольорові, з приємним ароматом. Цвіте VI-VII. Розмножуються насінням. В Кр.Розі вирощується на клумбах, рабатках, використовується на зріз.

Лютий (лат. – Februanus- місяць очищення), другий місяць календарного року (28 діб, у високосному році – 29 діб). Назва пов'язана з обрядом очищення у Древньому Римі. Середня температура –4,5ºС. .

Лютий Дорофій Лук'янович (1864, Криворіжжя – 1947, там же). Першопоселенець. Освіта н/середня. Вів одноосібне господарство. Староста церкви у с.Лозуватка. У 1920 заснував с.Зелений Яр на території сучас. Глеюватськ. сільради. Проживав у курені. У 1922 побудував хату, яка збереглася до цих часів. Працював вартовим у кол-пі ім.Сталіна. Знавець народ.агротехніки.

Лютиков Микола Федосійович (20.8.1928, Криворіжжя). Новатор сільгосп. виробництва. Освіта н/середня. Уродженець с.Зоря Недайводськ. сільради. У 1944-1988 обліковець, бригадир рільницької бригади, тракторист кол-пу "Зоря", рад-пу "Гвардієць". Уч. ВДНГ України. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Перший, хто народився у с.Зоря. Майстер вирощування високих врожаїв зернових. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Лютиков Феодосій Прокопович (1891, Орловська обл. – 1935, Криворіжжя). Першопоселенець. Освіта середня. Вів одноосібне господарство в Орлов. губ. Уч. 1-ї світ. війни. За рев. пропаганду піддавався репресіям. Уч. гром. війни на Півд. фр.. Працював головою Недайводськ. сільради. У 1924 заснував с.Зоря. З 1926 працював бурильником на шахтах Кривбасу. Двоюрідний брат організатора підпілля в Краснодоні П.П.Лютикова.

Лютнева, **вулиця** житломасиву Соколовка Жовт. р-ну. Заснована в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. До 1975 мав назву провулок Гранітний. Довж. 150 м, ширина 7 м. Має 9 приват. будинків. Багата на зелені насадження. Обслуговує 14 в/з.

Лютого, **балка** розташована в р-ні с.Лозуватка. Тягнеться з півн. на півд., впадає в Інгулець. Довж. до 1,5 км. Схили похилі, кам'янисті. Назва походить від отамана, одного з командирів Степової дивізії (Є.Черевик), який під час гром. війни відзначився жорстокістю.

Люцерна (Medicado), рід рослин родини бобових. Багаторічні трави, що вирощують на корми. Коріння стрижневе, листки трійчасті, довгасті. Квітки у коротких китицях. Насіння жовте. На Криворіжжі вирощуються сорти – **Вавіловка 2, Веселка, Зайкевича, Надєжда.** Посіви на 4,2 тис.га.

Ляда, на Криворіжжі в давнину, **1.** Пагони та волога земля в низині. **2.** Віконниці. **3.** Вхід до підвалу, закритий кришкою. **4.** Кришка колодязя.

Лядвенець (Lotus), рід трав'янистих рослин родини бобових. **Л.український** – багаторічник з численними лежачими або висхідними стеблами, довж. 10-60 см. Листки складні, з 5 листочків. Квітки жовті в 3-8-квіткових головчастих зонтиках. Цвіте V-IX. На Криворіжжі зустрічається звичайно на луках, трав'янистих схилах, по балках, на відвалах.

Лядова Людмила Олексіївна (29.3.1925, Єкатеринбург). Народ. артистка Росії (1984), засл. діяч мистецтв Росії (1984). Відом. композитор. Зак. Свердлов. консерваторію (1948). Концертну діяльність почала під час ВВВ. Лауреат Всесоюз. конкурсу артистів естради (1946). Автор музики до естрад. пісень, класич. творів. У 70-х писала музику до пісень про Кр. Ріг.

"Ля-ля-фа", шоу-група створена у 1999 при ПК ім. Артема за ініціативою О.В.Таранчук. Займається 20 дітей 4 - 12 років. Лауреат телевізійної "Прем'єр-ліги", фіналіст фестивалю "Чорноморські ігри" (2000).

Лямець Василь Васильович (8.10.1951, Дніпропетров.обл.). Полковник (1997). Зак. Криворізьк. педін-т (1986). У системі МВС з 1973. Дільничний інспектор, оперуповноважений карн. розшуку, черговий міськуправління УВС. У лип. 1992 сформував і очолив окремий батальйон по охороні гром. порядку на лінії швидкісн. трамваю. Має більше 60 особистих подяк. Відмінник міліції.

Лямець Василь Іванович (6.1.1928, Дніпропетров. обл.). Засл. працівник транспорту України (1973). Зак. Дніпропетров. тех-м залізнич. тран-ту (1948). У 1948-1951 тех. контролер, черговий по ст.Мудрьона. У 1951-1953 пом. нач. ст.Колачевського. У 1953-

1986 нач. ст. Шмакове Криворізьк. відділка Придніпровськ. залізниці. Умілий організатор руху поїздів. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Ім'я у Книзі Трудової Слави Придніпровськ. залізниці. Почес. залізничник (1965). Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Лямін Олексій Іванович (1901-початок 90-х, Кр. Ріг). Художник. Освіта вища. Інж.-будівельник. Працював нач. пожежної охорони МВС Казахстану, електростанції у м. Волзьке. У Кр. Розі жив з 1972. Працював у галузі станкового живопису. Захоплювався пейзажем. Уч. виставок художників-аматорів. Актив. учасник ветеранськ. руху. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Червоної Зірки, "Знак Пошани", іменною зброєю, Почес. Грамотою Президії Верх. Ради Казахстану.

"Ляндра", саморобна дитяча іграшка, якою гралися хлопці. Являла собою невеликий шматок хутра з пришитим до нього шматочком свинцю. Гравці змагались, хто більше наб'є Л. внутрішньою боковою частиною взуття (п'ятою). Мала популярність на Криворіжжі у 50-60-х ХХ ст.

Ляпота Петро Петрович (21.1.1909, Дніпропетров. обл.). Пром. керівник. Зак. Донецьк. індустр. ін-т (1941). Старійшина криворізьк. машинобудівників. Брав участь у будівництві ДніпроГЕС. З 1932 тех. керівник цехів металоконструкцій і перфораторного центр. мехмайстерень з-ду "Комуніст". Стояв у витоків випуску перших вітчизняних перфораторів. Брав участь у реконструкції з-ду. Ударник перших п'ятирічок, стахановець. Один з керівників евакуації з-ду на Урал (серп.1941). У 1941-1944 працював у Магнітогорську. У 1944-1954 голов. інж., у 1954-1968 – директор з-ду "Комуніст". Керував відбудовою підприємства, випуском нової продукції. Нагородж. орд. Леніна, "Знак Пошани".

Ляпшей Іван Федорович (1908-1.5.1934, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. гірничу партшколу. У 1921-1925 наймитував. З 1925 лопатник, десятник, бригадир прохідників, пом. нач. ш. "Профінтерн" ШУ ім. Кагановича. Новатор виробництва. Випробував нові методи видобутку. Ударник. Загинув в результаті обрушення грунту під час дослід. вибуху на ш. "Профінтерн". Встановлен. пам'ятник.

Лярва, давня назва маски або людини, яка ховає обличчя під маскою, на Криворіжжі.

Ляси, порожні розмови у давнину на Криворіжжі.

Лясота Володимир Михайлович (2.3.1947, Кр. Ріг). Засл. артист України. Проф. Зак. Криворізьк. муз. уч-ще (1965), Моск. консерваторію (1970). Керував військ. оркестрами. Працював начальником оркестрової служби Півд. групи військ. Переможець міжнарод. конкурсів. Проф. Одес. консерваторії.

Ляхівець Ганна Іванівна (15.7.1913, Кіровоград. обл.). Новатор сільгосп. виробництва. Освіта н/середня. У 1933-1941 працювала у кол-пі Кіровоград. обл. У 1944-1968 бригадир польової бригади підсобного господарства РУ ім. Кагановича, рад-пу ім. Шевченка. Майстер вирощування високих врожаїв. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Леніна.

Ляхов Іван Васильович (1919, Краснодар – берез. 1983, Кр. Ріг). Засл. лікар України (1972). Зак. Кубанськ. медін-т (1942). Уч. ВВВ. Військ. лікар на Закавказьк., Карельськ., 2, 3 Укр. фр. У 1946-1949 зав. райполіклінік сел. Псебай Краснодар. кр. У 1949-1956 військ. лікар. У 1956-1983 зав. отоларінгологіч. відділенням. Ініціатор введення прогрес. методів лікування. Уч. мед. з'їздів. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Ляхов Михайло Васильович (1904, Чернігів. обл.-?). Гірнич. керівник. Освіта середня. У гірнич. промисловості з 20-х. Ударник перших п'ятирічок, стахановець. У 1944-1953 нач.ш. "Червоний партизан". Умілий організатор процесу видобутку руди. Брав актив.участь у відбудові шахт Кривбасу.

"Ляхова могила", курган, розташован. за 0,25 км на півн. від пункту ДАІ на шосе Кр. Ріг – Миколаїв, на першому вододілі правого берега Карачунівськ. водоймища. Складається з 9 насипів і земляної споруди-святилища. Домінуючий вис. 7,5 м, діам. 60 м., 2-й вис. 2,8

м, діам. 40 м. Інші вис. 0,3-0,5 м, засаджені деревами. Святилище кругле, діам. 144 м. Оглянуті археологом О.О.Мельником у 1983.

Ляш Валентина Сергіївна (1931). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. медін-т (1956). У 1956-1963 дільнич. лікар, у 1983-1997 заст. голов. лікаря 5-ї міськлікарні по поліклініці. Виховала кілька поколінь лікарів. Лікар вищої категорії. Уміло впроваджувала прогрес. методи лікування. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Ляш Іван Серафимович (7.9.1930, Дніпропетров. обл.). Почес. гірник. Зак. Харків. гірнич. ін-т (1953). У 1953-1958 голов. механік рудника "Плотина", Чупинськ. РУ тр-ту "Головслюда" (Карелія). У 1958-1969 голов. механік РУ ім. Комінтерну. У 1969-1972 голов. інж. РУ №3 тр-ту "Кривбасрудоремонт". З 1972 нач. ш. №2 ім. Артема РУ ім. Кірова. Канд. тех. наук (1971). Автор наук. праць з проблем буровибухових робіт в шахтах, удосконалення буріння вибухових свердловин. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Ляш Михайло Дмитрович (? – 1.12.1942, Кр. Ріг). Уч. підпілля. Освіта н/середня. Під час окупації перебував у скл. підпільної групи. Розстрілян. гестапо після жорстоких катувань.

Ляшенко Антон Федосійович (18.8.1900, Миколаїв. обл. – 17.11.1983, Кр. Ріг). Почес. залізничник (1943).Зак. Дніпропетров. залізнич. тех-м. Трудову діяльність розпочав на ст. Тритузне у м.Дніпродзержинськ. Згодом працював нач. вантажної служби Довг. відділення Сталінськ. залізниці. Під час ВВВ нач. воєнізованого відділення. Уміло керував роботою прифронтових паровозних бригад. Ударник п'ятирічок, переможець змагань, новатор виробництва. Нагородж. орд. Леніна.

Ляшенко Антоніна Федорівна (28.8.1916, Кіровоград. обл. – 3.12.1996, Кр. Ріг). Педагог-новатор. Зак. Криворізьк. педін-т (1945). З початку 30-х проживала у Кр.Розі. Працювала. піонервожатою. Перебувала в Н/Тагілі. Навчалася в ін-ті, працювала на оборон. заводі. З 1945 працювала учителем рос. мови в педін-ті, СШ №№ 7, 69, 95. Автор методрозробок. Керівник міського методоб'єднання учителів рос. мови та літератури. Уч. Всесоюз. з'їзду учителів (1968). Нагородж. орд. Леніна.

Ляшенко Віктор Григорович (1924, Кр. Ріг – 3.2.1944, там же). Уч. підпілля. Освіта середня. Уч. підпілля на Червоногвардійськ. руднику. Збирав зброю, писав листівки, брав участь у диверсіях, переховував військовополонених. Витримав люті тортури в поліції. Розстрілян. і труп кинутий у шурф шахти. Похован. у Жовт. р-ні.

Ляшенко Володимир Федорович (17.10.1947, Кр. Ріг). Дельтапланерист. Зак. Дніпропетров. ун-т (1974). З 1966 працював слюсарем в СПЦ №2 КМЗ. У 1974-1975 екскурсовод у бюро подорожей в Дніпропетровську. У 1975-1976 ст. лаборант КГРІ. У 1976-1981 викладач історії в технікумі громадськ. харчування. У 1981-1982 історик в СПТУ №13. У 1982-1988 педагог-організатор ЖЕК №20. У 1988-1995 інструктор-пілот клубу "Юний авіатор". З 1995 ст. пілот-інструктор дельтапланеризму. Один з організаторів міської секції дельтапланеристів. Уч. змагань у Коктебелі з 1980. Має 500 годин нальоту на дельтапланері.

Ляшенко Григорій Йосипович (1895 – 80-ті, Кр. Ріг). Почес. залізничник. Освіта н/середня. Уч. гром. війни у скл. 138 бр. 46 СД. На залізниці з початку 20-х. Ударник перших п'ятирічок, переможець стахановських вахт. Після війни працював нач. вантаж. сектора Довг. відділка залізниці. Уч. відбудови залізнич. госп-ва. Нагородж. орд. Леніна.

Ляшенко Григорій Лаврентійович (1899, Кр. Ріг – 3.2.1944, там же). Уч. підпілля. Зак. КГРІ. З 1916 на рудниках Криворіжжя. Уч. гром. війни. Брав актив. участь у відбудові шахти. Працював коногоном, електриком, механіком, голов. механіком Червоногвардійськ. рудника. Стахановець 30-х. Брав участь в евакуації рудника. За парт. завданням залишен. у тилу. Організував підпільну групу. Керував диверсіями, переховував полонених, готував листівки. Видан. зрадником. Розстрілян. після лютих тортур. Похован. у Жовт. р-ні.

Ляшенко Людмила Миколаївна (22.3.1955). Діяч культури. Зак. Криворізьк. педін-т (1978). Засновник і муз. керівник театру "Фольклор" Дзерж. райвно. Лауреат Всесоюз., міжнарод. фестивалів.

Ляшенко Микола Андрійович (4.5.1913, Харків. обл. – 23.1.1987, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1944), Харків. політех. ін-т. У 1935-1941 нач. зміни електроцеху з-ду "Криворіжсталь". Передовик перших п'ятирічок. Керував демонтажем обладнання під час евакуації. У 1941-1944 працював у Н/Тагілі. Після війни нач. котельного цеху, голов. інж., нач. ТЕЦ КМЗ. Брав участь у відбудові енергоресурсів КМЗ. Сформував колектив. Брав участь у раціоналізаторськ. діяльності. Виховав кілька поколінь енергетиків. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Ляшенко Михайло Романович (29.10.1938, Полтав. обл.). Транспорт. керівник. Зак. Харків. ін-т інж. залізнич. транспорту (1960). У 1960-1963 майстер депо в Горьковськ. обл.. З 1963 майстер, нач. залізнич. цеху, заст. директора, голов. інж. управління залізнич. транспорту ЦГЗК. Стояв у витоків ЦГЗК, брав участь у формуванні залізнич. господарства. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Ляшенко Олександр Архипович (6.6.1911, Дніпропетров. обл. – 2.8.1978, Криворіжжя). Сільгосп. керівник. Освіта н/середня. З початку 30-х комбайнер кол-пу "Труд". Ударник перших п'ятирічок, стахановець. Уч. ВВВ з серп. 1941 у скл. танк. частин. У 1945-1946 технік Ленінськ. МТС. У 1946-1950 голова кол-пу "Труд". У 1950-1971 керуючий відділенням, бригади кол-пу ім. 1-го Травня/рад-пу ім.Шевченка. Похован. у с. Кам'яне Поле. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Ляшенко Олександр Іванович (8.9.1942, Саратов.обл.). Почес. металург. Зак. Криворізьк. металург. тех-м (1973). У 1961-1977 сталевар. У 1977 майстер мартен. цеху КМЗ/КМК. Видатний майстер мартен. виробництва. Перший у Дніпропетров. обл. повний кавалер орд. Трудової Слави (1974, 1978, 1984). Переможець змагань, ударник п'ятирічок, ініціатор трудових починів. У 1981-1983 працював в Болгарії. Раціоналізатор і наставник. Брав участь у громадськ. діяльності. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, Трудової Слави 1-3 ст.

Ляшкін Микола Михайлович (6.12.1955, Курган). Відом. геолог. Зак. Іркутськ. політех. ін-т (1978). У 1978-1983 асистент, зав. лабораторією рідного ін-ту. З 1983 ст. бур. майстер Ленінськ. геологіч. партії "Кривбасгеології". Керував бурінням найглибшої свердловини у 3044 м (жовт.1987 – верес. 1989), при цьому досягнута середня швидкість у 127 погон. м.

Ляшков Володимир Борисович (12.10.1921, Нижньогородська обл.). Науковець.Зак. Урал. індустр. ін-т (1951). Уч. ВВВ з лют. 1943 у скл. 7 окрем. гв. сапер. батальйону 1 гв. ПДД. Уч. визволення Кр. Рогу. Відзначився в боях за Лозуватку і Недайводу. З 1954 ст.викладач, декан металург. фак-ту, доцент, проф. Уральськ. політех. ін-ту. Канд.тех. наук (1954). Автор 70 наук. праць, 2 винаходів. Почес. грамота Міносвіти СРСР. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст.(2), 2 ст., Червоної Зірки, Слави 3 ст.

Ляликова Ю.С. (проф.) наукова діяльність пов'язана з КГРІ. У 1943-1952 зав. кафедрою хімії, декан гірнич. фак-ту. Досліджував проблеми полярографії розплавлених речовин. Обирався академіком АН Молдавії. Автор наук. праць. Поширених біографіч. даних не виявлено.

Лящ Іван Арсентійович (2.12.1924, Черкас. обл.). Засл. енергетик України (1979). Освіта середня. Уч. ВВВ у скл. крейсера "Кіров" БФ, есмінців ТОФ. У 1950-1983 ст. машиніст котлів ТЕЦ ім. Ілліча. Впроваджував нову техніку, вносив свої пропозиції по її модернізації. Наставник. Кращий раціоналізатор "Дніпроенерго". Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст.

Лященко Василь Макарович (6.8.1917, Криворіжжя – 31.5.1997, там же). Новатор сільгосп. виробництва. Освіта н/середня. У 30-х працював бурильником ш. ім.Орджонікідзе. Уч. ВВВ з серп. 1942. У 1953-1977 тракторист кол-пу ім. Сталіна, рад-пу

“Гвардієць”. Майстер вирощування високих врожаїв зернових. Наставник. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., “Знак Пошани”.

Львів, **село** Веселівськ. сільради Криворізьк. р-ну. Закладене у 1924 переселенцями з Чернігівськ. і Брянськ. обл. Розташоване за 2 км на півн. від центру сільради. Серед перших поселенців родини Мажарів, Дяченків, Терещенків, Литвиненків. У 1924-1928 господарювали на власних подвір’ях. З 1928 працювали у кол-пі ім. Кагановича. Більше 50 жителів брали участь у ВВВ. Після 1944 увійшло до скл. кол-пу ім. Б.Хмельницького на правах бригади. Серед учасників відбудови Т.Є.Симоненко, Н.О.Куценко, М.О. Позняков, Ф.П.Литвиненко. У 1944 прож.- 85 чол. Серед вихідців канд. біологіч. наук Г.П.Литвиненко. Діяли пологовий будинок і початкова школа. У 1951-1952 проклад. водовід, у 1991-1992 – газифіковане. Має дороги із твердим покриттям. У 1973 проживало 130 чол.. У 1987 існувало 57 будинків, проживало 91 чол. Діє магазин. У 2000 -62 двора, 98 чол.

Львівська, **вулиця** розташована у захід. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. До 1975 мала назву провулок 4-й Луговий. Довж. 150 м, ширина 9 м. Має 18 приват. будинків, проживає 117 чол. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь обл. центру України – м.Львів. Обслуговує Залізничне в/з.

Львівська початкова школа, діяла у с.Львів Веселівськ. сільради з кінця 20-х до 1969. У середньому навчалося до 25 дітей. Працювало 2-4 учителя.

Львівський пологовий будинок, існував з кінця 40-х до початку 60-х у с.Львів Веселівськ. сільради. Обслуговував жителів навколишніх сіл.

Льогенький Василь Павлович (22.4.1918, Гомельська обл. – кінець 80-х). Новатор виробництва. Освіта середня. Уч. ВВВ. У 1953-1973 машиніст верстата ударного буріння, пом. машиніста екскаватора рудника ПівдГЗК. Одним з перших застосував ударне буріння. Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Наставник. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки.

Льодник, глибока яма, у яку взимку нарубували лід і закривали його дошками та соломою у кілька рядів. Влітку на Криворіжжі використовувався, як холодильник.

Льодостав, період, коли спостерігається нерухоме льодове покриття на річках Інгулець і Саксагань, на водоймах Криворіжжя. Тривалість залежить від температурного режиму, характеру водойми, товщі льодового та сніжного покриву. Як правило, на Криворіжжі триває з груд. до берез.

Льон (Linum), рід рослин родини льонових, нараховує близько 200 видів. Одно- та багаторічні трав’янисті рослини або півкущі, поширені у районах з помірним і теплим кліматом. Листки сидячі, чергові. Квітки 5-пелюсткові, у несправжніх зонтиках, рідше в завійках, що складають щиткоподібне або волотисте суцвіття. Стебло пряме, циліндричне, розгалужене, 70-100 см. Плід – коробочка. Цвіте VI-VIII. На Криворіжжі 5 дикорослих видів, з них найбільш поширені: **Л.багаторічний** – рослина 40-60 см заввишки з лінійними листками та голубими квітками, звичайно зустрічається по балках, трав’янистих схилах, часто культивується; **Л.Черняєва** – півкущик вис. 15-30 см з жовтими квітками, поширений на змитих суглинистих схилах балок, вапнякових відслоненнях, рослина декоративна, охороняється в межах Дніпропетров. обл.; **Л.шорсткий** – з блідо-фіолетовими квітками (вис. 20-50 см), широко розповсюджений по степових схилах балок, іноді на порушених та рекультивованих землях Криворіжжя. В культурі поширений Л**.звичайний** – однорічна трав’яниста рослина. Стебло пряме, циліндричне, 70-100 см. Квітки двостатеві, зібрані в щиткоподібне суцвіття. Цвіте VI-VIII. Культивують як прядильну і олійну рослину. Препарати з насіння мають обволікаючі і протизапальні властивості.

Льоні Голікова, вулиця мкрн. ПівдГЗК Інгулецьк. р-ну. Забудова почалася в 1963 у зв'язку з розвитком ПівдГЗК. До грудня 1975 носив назву провулок 2-й Новокриворізький. Довж. 550 м. Приват. сектор. Названа на честь Героя Рад. Союзу,

юного партизана Голікова Леоніда Олександровича (17.6.1926, Новгород. обл. – 24.1.1943, Псков. обл.). Розвідник 67-го партизан. загону 4-ї Ленінград. партизан. бригади. Брав участь у диверсіях, знищив 14 мостів. Знищив гітлер. генерала, у той же день загинув. Похован. у с. Гостра Лука Псков. обл. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора. Обслуговує 34 в/з.

Льонок (Linaria), рід трав'янистих рослин родини ранникових. Листки сидячі, цілокраї. Квітки в китицях або колосах. Віночок двогубий, жовтий, з довгою шпоркою і закритим зівом. На Криворіжжі 3 види. **Л.дроколистий** – висока рослина (60-120 см) з сизими яйцеподібними листками, звичайно зустрічається по степових схилах балок, на кам'янистих відслоненнях, відвалах та як бур'ян. **Л.звичайний**, 30-60 см заввишки з лінійними листками, широко розповсюджений як бур'ян на полях, біля шляхів, на порушених ґрунтах, на газонах. **Л.великохвостий** – рідко на степових схилах (Кобильна балка). Охороняється в межах Дніпропетров. обл.

Льотна, вулиця розташована в м. Інгулець. Забудова почалася в 1962 у зв'язку з будівництвом ІнГЗК. До грудня 1975 мала назву вулиця Суворова. Має 41 будинок, де проживає 92 чол. Довж. 500 м. Обслуговує 68 в/з.

Льотчиків, вулиця житломасиву ім. Артема Сакс. р-ну. Заснована у кінці 40-х. Розвитку набула в 50-60-х. До 1975 мала назву вулиця 1-а Філатова. Довж. 950 м, ширина 6 м. Має 10 держ. і 40 приват. будинків. Проживає 156 чол. Обслуговує 36 в/з.

Льох, підвал, льодник, погріб у давні часи на Криворіжжі.

Льоха, народ. назва свиноматки у давні часи на Криворіжжі.